Dzisiaj 16 stron

Wydanie wieczorne

Cena 20 groszy

KURJER POZNANSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświąteczne tylko wydanie wieczorne.

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmikowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 432

Poznań, piątek dnia 19 września 1930

Rok XXV

Prawo i praworządność

Od szeregu lat prowadzimy walkę o panowanie prawa w Polsce. W czasie ostatnich wyborów znaczna część opinji publicznej nie miała jeszcze zrozumienia tego hasła, wielu ludzi lekceważyło sobie ideę praworządności, zwracając uwagę tylko na zagadnienia czysto materjalnej natury. Obecnie dużo się już zmieniło. Obecnie najwięksi nawet oportuniści zaczynają uświadamiać sobie, że i dobrobyt materjalny zawisł od tego, czy jest porządek prawny w państwie, bo bez tego niema zaufania w naszą przyszłość ani w kraju, ani zagranicą, niema oszczędności i kredytu. Z drugiej strony wypadki ostatnich czasów nagromadziły tyle jaskrawych ilustracyj naszego postulatu, że nie potrzeba tych przykładów szczegółowo przytaczać.

Państwo praworządne, to takie państwo, w którem nikt nie jest ponad prawem, ani poza prawem. Gdy ktoś usuwa się od tej odpowiedzialności, gdy podkopuje poczucie prawne społeczeństwa, to szerzy rozstrój i anarchję. Nie może być silnego rządu bez silnego prawa. T. zw. silny rząd a słabe prawo, to oznacza słabość podstaw bytu państwa.

Podstawą ustroju państwa, prawidłowo funkcjonującego, jest równowaga władz naczelnych. Gdy między niemi zajdzie konflikt, nie może go rozstrzygać przypadek, ani wola silniejszego, lecz niezależna instytucja sądowa. W tym celu Klub Narodowy postawił w ostatnim Sejmie wniosek o utworzenie Trybunału Konstytucyjnego i ten wniosek podejmie w nowym Sejmie.

Niema dalej prawdziwej równowagi władz, co więcej, niema państwa naprawdę cywilizowanego, bez pełnej niezawisłości sądownictwa. Polska w dawnych wiekach urzeczywistniła ideę niezależnych sądów i ograniczenia dowolności administracyjnej przez sądownictwo wcześniej, aniżeli inne kraje. Odbudowane państwo polskie nie może się cofać wstecz w swoim dziejowym rozwoju. Dlatego też musimy starać się o to, by zasada niezawisłości sądów wróciła do dawnego znaczenia, by usunąć wszystko, co jej uchybia i to nietylko w teorji, lecz i w praktyce.

Poczucie prawne społeczeństwa jest podkopane, gdy zbrodnie uchodzą bezkarnie, gdy władze nie wykrywają przestępców. W Polsce w ostatnich kilku latach nastąpił ogromny wzrost przestępczości. Równocześnie okazuje się, że cały szereg sprawców zbrodni nie został wyśledzony. W tych warunkach bezpieczeństwo publiczne jest zagrożone, a przestępcy znajdują zachętę do swojej... działalności. Koniecznem jest podniesienie sprawności władz śledczych i policyjnych. Koniecznem jest takie ich zorganizowanie, by one umiały wyśledzić sprawców zbrodni, bez względu na to, kim oni są i kto za nimi stoi.

Każdy obywatel państwa musi mieć pełne bezpieczeństwo swego życia, mienia i działalności zarobkowej. Nie może być zdany na łaskę i niełaskę władz fiskalnych i innych władz administracyjnych. Władze te winny działać sprawnie, nie krępować życia gospodarczego przewlekaniem swoich rozstrzygnięć. Od tych rozstrzygnięć musi być zabezpieczona możność skutecznego odwołania się do decyzji sądu. Za szkody, wyrządzone przez działania swoich organów, winno państwo ponosić finansową odpowiedzialność.

Podstawą życia państwa jest zawsze szanowanie obowiązującego prawa. Wadliwe prawo należy zmienić w drodze prawem przepisanej. Nie wolno go lekceważyć, nie wolno go deptać. Zdarza się czasami, że narody zdobywają swój ustrój w ciężkich walkach wewnętrznych. Ale każdy ustrój musi dbać o umocnienie swoich podstaw prawnych, żadne społeczeństwo nie może żyć przez lata w warunkach, w których lekceważy się i łamie obowiązujące ustawy. Wtedy na miejsce prawa wchodzi siła. A panowanie siły bez prawa nie może być trwałe, stanowi przejście do anarchji, do stosunków, które obniżają powagę państwa i jego znaczenie. W takich warunkach niepodobna jest wprowadzić najlepszego nawet ustroju, bo nie będzie on trwałym, bo stanie się przedmiotem walk ulicznych. Moc prawa jest warunkiem wprowadzania lepszych praw.

Praworządność jest fundamentem państwa nowożytnego, państwa, opartego na cywilizacji zachodniej. Zbyt dawno już jesteśmy związani z tą cywilizacją, byśmy mieli rozluźniać te związki. W tym kierunku pracują u nas wpływy wschodnie. Wschód nie szanuje ustaw, lecz tylko wolę władcy. Na wschodzie nie przebierano nieraz w metodach rządzenia i utrzymania się u władzy. Polska nie może wzorować się na Iwanie Groźnym i bolszewickich sposobach. Polska nie może znosić nieszanowania prawa, któremu towarzyszy bizantynizm i służalczość. Walka, która teraz toczy się w Polsce, jest walką cywilizacji zachodniej z wpływami wschodniemi. W tej walce zwycięży Zachód. W Polsce będzie panowało prawo.

R. Rybarski.

Nadużycie władzy urzędu państwowego dla celów partyjno-wyborczych

Z Szamotuł otrzymujemy od jednego z naszych Czytelników następujący dokument:

Szamotuły, dn 15 września 1930
Wójtostwo Szamotuły
L. dz. .... Wyb.
Pilne — Wybory
Poufne.
Do
Panów Sołtysów gmin i dom w obwodzie .....

I. Odwrotną pocztą polecam podać mi imię i nazwisko trzech miejscowych obywateli, którym możnaby bezwzględnie zaufać i których możnaby zużyć jako mężów zaufania do pracy wyborczej (niezależnie od podanych już 2 mężów zaufania). Muszą to być jednostki zdolne i sprytne, przyczem podać proszę, czy pracowałyby ideowo, czy też za wynagrodzeniem. (Do środy 17.)

II. Panowie Sołtysi przystąpią do zorganizowania koła miejscowego B. B. W. R. — O założeniu takiego koła polecam donieść z podaniem imion i nazwisk: przewodniczącego i zastępcy, sekretarza i zastępcy, skarbnika i zastępcy oraz dwóch ławników. Pozatem imion i nazwisk poszczególnych członków. (Do wtorku 23.)

Referatu oczekuję w terminie możliwie jaknajkrótszym.

Skrupulatne wykonanie powyższych poleceń jest konieczne pod groźbą surowego ukarania.

Wójt
(—) K. Moszyński, em. kom. obw.

Okólnik ten wraz z „groźbą surowego ukarania" tych sołtysów, którzy nie będą chcieli nadużyć władzy swego urzędu dla celów partyjno - wyborczych B. B., jest prawdziwym wizerunkiem „sanacji moralnej". Przyjdzie jeszcze czas, kiedy wojowniczy wójt p. Moszyński za to nadużycie władzy będzie pociągnięty do odpowiedzialności.

Urzędnicy nie mogą liczyć na poprawę losu

Oświadczenie wiceministra skarbu p. Grodyńskiego

Warszawa, 19. 9. W związku z audjencją centralnej komisji porozumiewawczej Związków Zawodowych Pracowników Państwowych w dniu 5 bm. u p. wiceministra skarbu dr. Grodyńskiego, podczas której p. wiceminister obiecał udzielić odpowiedzi na zgłoszone postulaty w ciągu tygodnia, w dniu 17 bm. został przyjęty sekretarz generalny C. K. P. p. Z. Duda.

P. wiceminister dr. Grodyński, działając w porozumieniu z p. ministrem Matuszewskim, oświadczył, iż sytuacja finansowa skarbu państwa uniemożliwia w najbliższym czasie powiększenie, choćby w najmniejszym stopniu wydatków osobowych państwa.

W szczególności p. wiceminister wyjaśnił, iż nie jest przewidywana podwyżka płac pracowników państwowych w opracowanym przez rząd projekcie budżetu na r. 1931—1932, jak również wypłata zaległego dodatku mieszkaniowego za r. 1928.

Jedynym dezyderatem, który zostanie załatwiony, jest sprawa opłat czynszowych za mieszkania służbowe. O ile wysokość czynszu za zajmowane mieszkanie służbowe ze względu na jego rozmiar i jakość będzie niższa od należnego pracownikowi dodatku mieszkaniowego, zainteresowany otrzyma stosowny ekwiwalent pieniężny.

Ponadto wszelkie inne postulaty, jak sprawa wysokości zwrotów opłaty szkolnej, za dzieci pracowników państwowych, rozszerzenia prawa do dodatku mieszkaniowego na wszystkich pracowników państwowych, dalsze przeklasyfikowanie szeregu miejscowości do wyższych klas, przyznanie dodatku lokalnego dla Zagłębia Dąbrowskiego i podstołecznego i t. d. nie mogą oczekiwać w najbliższym okresie pozytywnego unormowania.

W kotle chińskim

Nankin, 19. 9. (PAT) Donoszą urzędowo, że marsz. Czang-Suen-Kjang rozesłał drogą okrężną depeszę, zapowiadającą interwencję Mandżurji w wojnie cywilnej i rozkazującą wojskom północnym, których główna kwatera znajduje się w Pekinie, natychmiastowe wstrzymanie operacyj wojennych w oczekiwaniu na pokojowe rozwiązanie sytuacji politycznej. W razie niemożności załatwienia konfliktu w drodze pokojowej, Mandżurja gotowa jest wystąpić energicznie przeciw wojskom północnym.

Jak to było z braniem pieniędzy od Niemców

Pisaliśmy już o tem, że Piłsudski i tow. socjalistyczni wysłali w roku 1906 tow. Haeckera do Berlina, do Socjaldemokracji niemieckiej po pieniądze i że te pieniądze niemieckie otrzymali. Szczegóły tej sprawy przedstawiają się według oświadczenia Haeckera w krakowskim socjalistycznym „Naprzodzie" następująco:

„Aby od niemieckiej Socjaldemokracji wydobyć więcej pieniędzy, pieniędzy, pieniędzy, wysłała mnie w roku 1906 P. P. S. zaboru rosyjskiego do Berlina. Konferowali ze mną w tej sprawie: Aleksander Sulkiewicz, Witold Jodko-Narkiewicz, Bolesław Antoni Jędrzejowski i Józef Piłsudski. Oni to dali mi upoważnienie ówczesnego CRK. PPS.

„Wyjechałem tedy do Berlina i odbyłem tam w gmachu Reichstagu konferencję z zarządem partyjnym niemieckiej Socjalnej Demokracji. Ze strony zarządu Partji Socjalno - Demokratycznej Niemiec brali udział w tej konferencji: August Bebel, Paweł Singer, Herman Molkenbuhr i Wilhelm Pfannkuch. Opowiedziałem im o roli dziejowej P. P. S., odemnie dowiedzieli się o istnieniu Józefa Piłsudskiego, który wtedy był maleńki i w świecie zupełnie nieznany, mówiłem im o Polsce podziemnej i zdołałem nietylko Augusta Bebla o żywym temperamencie, lecz także flegmatycznego Pawła Singera tak rozentuzjazmować, że moja misja w Berlinie odniosła w całej pełni sukces.

„Za to po powrocie do Krakowa odbierałem gorące podziękowania osobiste, między innemi od Józefa Piłsudskiego."

Przytaczamy ten przyczynek do tematu „obcych agentur" bez komentarzy.

Opinja „The Economist" o stosunkach w Polsce i kredycie zagranicznym

W ostatnim londyńskim tygodniku „The Economist" ogłoszono artykuł p. t. „The Two Europes", omawiający konferencję warszawską państw agrarnych.

Cytując słowa ministra rumuńskiego Madgearu, że państwa agrarne reprezentowane w Warszawie potrzebują przedewszystkiem nowych możliwości zbytu i taniego pieniądza, autor artykułu stwierdza, że w zakresie finansowania projektów racjonalizacji zbytu produktów rolniczych rozważania polityczne usuwają narazie w cień zagadnienia czysto gospodarcze, dla przykładu podaje Polskę.

„The Economist" pisze: „Kraj taki, jak Polska, mógłby stosunkowo łatwo uzyskać pieniądze zagranicą, gdyby ta zagranica miała więcej zaufania w przyszłość polityczną Polski. Jednak wobec niemieckiego niebezpieczeństwa na jednej granicy i rosyjskiego na drugiej oraz wobec ..... (nie możemy tego określenia przytoczyć ze względów „cenzuralnych" — red.) marszałka Piłsudskiego, które utrzymują kraj w stanie wrzenia wewnętrznego, apel Polski do inwestorów zagranicznych nie jest przekonywujący."

„The Economist" jest najpoważniejszym organem kół gospodarczych angielskich.

O „swobodę“ wyborów

Kiedy zaraz po rozwiązaniu Sejmu rozważaliśmy sprawę ewentualnych dekretów Prezydenta, wynikających z artykułu 44 konstytucji, wyraziliśmy przypuszczenie, że obok ustawy o dzierżawcach rolnych na pierwszy ogień pójdzie ustawa o ochronie swobody wyborów z dnia 12 lutego b. r.

Ustawa ta, skierowana przeciwko nadużyciom władzy ze strony urzędników, była odpowiedzią na znane praktyki z poprzednich wyborów, stwierdzone i napiętnowane przez Sąd Najwyższy przy unieważnieniu wyborów w całym szeregu okręgów. Gdy z rozmaitych powodów rozpatrzenie tych nadużyć przez nadzwyczajną komisję sejmową stało się niewykonalne i nie wyszło poza ramy sprawozdania, podpisanego przez posłów Dębskiego i Putka (obydwaj są w Brześciu), — Sejm postanowił przynajmniej na przyszłość zabezpieczyć akt wyborczy przed tem, co się działo w r. 1928. Tak powstała ustawa z 12 lutego 1930 roku „o ochronie swobody wyborów przed nadużyciem władzy urzędników“, której referentem był pos. Lieberman (także w Brześciu).

Ci, którzy mówili, że rząd nie ruszy tej ustawy, ponieważ to wywołałoby złe wrażenie, — pomylili się. Wrażenie wrażeniem, a wybory wyborami: dekret ukazał się.

Pomimo, że dekret ten znosi w całości wyżej wymienioną ustawę, to jednak jest on de facto tylko jej nowelizacją, zawierającą parę — co prawda — zasadniczych zmian. Wyraźna zmiana jest już w samym tytule, w którym opuszczono wyrazy: „przed nadużyciem władzy urzędników“.

Nie to jednak jest istotną zmianą, jak to starają się wykazać czynniki prorządowe. Nie ma także zasadniczego znaczenia zmniejszenie niektórych kar i skrócenie terminu przedawnienia ścigania przestępstw wyborczych z 10 lat na 3. Główna zmiana polega na skreśleniu jednej bardzo ważnej i aktualnej kategorji nadużyć, co wynika z porównania tekstu ustawy z 12 lutego i nowego dekretu.

Art. 2 ustawy:

„Urzędnik, który w związku ze swojem urzędowaniem wpływa bezprawnie na wynik głosowania, a w szczególności:

a) sporządza listę głosujących z pominięciem uprawnionych lub wpisaniem nieuprawnionych;

b) używa podstępu celem nieprawidłowego sporządzenia listy głosujących;

c) uszkadza, ukrywa, przerabia lub podrabia protokóły lub inne dokumenty głosowania;

d) dopuszcza się nadużycia, przy przyjmowaniu lub obliczaniu głosów;

e) dopuszcza się nadużycia przy zgłaszaniu lub ustalaniu listy kandydatów, albo też unieważnia bezprawnie deklaracje wyborców, dotyczące zgłoszeń kandydatów — ulega karze więzienia do lat pięciu“.

Art. 1 dekretu:

„Kto bezprawnie wpływa na wynik głosowania przy wyborach do Sejmu lub Senatu w szczególności: a) sporządza listę głosujących z pominięciem uprawnionych, lub wpisaniem nieuprawnionych, b) używa podstępu celem nieprawidłowego sporządzenia listy głosujących, c) uszkadza, ukrywa, przerabia, lub podrabia protokóły, lub inne dokumenty głosowania, d) składa głosy nie będąc do tego uprawnionym, e) dopuszcza się nadużycia przy przyjmowaniu lub obliczaniu głosów, ulega karze więzienia do lat 5.“

Poza zastąpieniem wyrazu: „urzędnik“ przez: „kto“, zmiana polega na opuszczeniu w dekrecie punktu e) ustawy. Nadużycia, popełnione przy ustalaniu list, i unieważnienia podpisów wyborców pod listami zostały wyjęte zpod działania ustawy. To samo przeprowadzone jest konsekwentnie w dalszych artykułach, gdzie jest mowa o przeszkadzaniu, przemocy, groźbach, podstępie i przekupstwie: materja, objęta punktem e) art. 2 dawnej ustawy, jest wszędzie pominięta.

A pamiętamy z wyroków Sądu Najwyższego, że wszystkie wypadki unieważnienia wyborów dotyczyły właśnie nadużyć z listami i kandydaturami. W tem świetle pominięcie punktu e) art. 2 jest bardzo wymowne.

Druga zasadnicza zmiana polega na skreśleniu w dekrecie ustępu 1 art. 10 ustawy, który postanawiał: „Najpóźniej w przeciągu 48 godzin od chwili otrzymania doniesienia o popełnieniu jednego z przestępstw, przewidzianych w tej ustawie, obowiązany będzie oskarżyciel publiczny złożyć wniosek o wszczęcie śledztwa; śledztwo jest konieczne“.

W dekrecie tego niema. Z ogólnego powołania się na kodeks postępowania karnego wynika, że wdrożenie śledztwa uzależnione będzie od uznania prokuratora. A my wiemy, że prokurator jest urzędnikiem administracyjnym, a nie niezawisłym sędzią.

Tak wygląda nowa „ochrona swobody głosowania“. — Nie chcemy przypuszczać, żeby ten dekret zachęcić miał kogokolwiek, a w szczególności urzędników, do popełniania nadużyć wyborczych. Jednak na wszelki wypadek społeczeństwo powinno ze swej strony dopomóc prawu i stworzyć własną ochronę swobody wyborów przez odpowiednie dopilnowanie, aby wszystko w nich odbyło się zgodnie z prawem. M. K.

Kupując Proszek i Mydło
Regera
popierasz wytwórczość krajową i zapewniasz pracę robotnikowi polskiemu.
Pw 5113/14-R.1688

W Polsce dwa i pół razy gorzej

Ograniczenie produkcji w Polsce i w świecie

Leży przed nami tekst przemówienia dyr. Andrzeja Wierzbickiego, wygłoszonego na kongresie Izb przemysłowo - handlowych we Lwowie. Ogromnie ciekawy jest jeden z jej ustępów, dotyczący skurczenia się produkcji w Polsce w porównaniu z kryzysem w świecie.

Oto według słów dyr. Wierzbickiego, skurczenie się produkcji światowej wynosi 10 procent (w ciągu roku zeszłego, mianowicie od stycznia 1929 do stycznia r. b.) W Polsce w tym czasie skurczenie się produkcji wynosi średnio 25 procent, a więc dwa i pół raza więcej. Poszczególne gałęzie przemysłu polskiego dotknięte zostały jeszcze silniej.

Zmniejszenie się produkcji wynosi:

w przemyśle włókienniczym	.	o 40%
„ „ budowlanym	. .	o 33%
„ „ metalow. i masz.		o 29%
„ „ hutniczym	. .	o 28%
„ „ mineralnym	. .	o 26%
„ „ węglowym	. .	o 22%
„ „ drzewnym	. .	o 17%
„ „ odzieżowym	. .	o 15%

Ponieważ od stycznia r. b., którego dotyczą te dane, zaszły duże zmiany, ale na gorsze, więc w Polsce nie jest „źle, bo źle jest na całym świecie“, jak to wmawiają pisma „sanacyjne“ naiwnym, ale trzy razy gorzej.

Komendant „Strzelca“ — agitatorem wyborczym

Piszą nam z Gniezna:

Podobno „strzelcom“ nie wolno mieszać się do agitacji wyborczej. U nas jest inaczej. W ostatnich dniach zarząd B. B. w Gnieźnie delegował swoich wybrańców na miasto z listą celem wyłudzenia podpisów pod odezwę wyborczą. Do tej roboty zaangażowano komendanta tut. „Strzelca“, niejakiego Antoniego Janickiego, byłego przodownika policji.

Tenże, słaby zresztą agitator, chodzi obecnie po mieście i zbiera podpisy pod odezwę wyborczą, wychwalając przytem pod niebiosy poczynania obecnego rządu oraz listy B. B. i twierdząc, że ta lista jest jedyną listą, która przeciwstawia się zakusom niemieckim na ziemiach zachodnich.

Oczywiście robota ta spotyka się ze stanowczą odprawą ze strony miejscowego społeczeństwa, które dobrze pamięta, kto przy wyborach uzupełniających w okręgu gnieźnieńskim uchylił się od walki z Niemcami, przysparzając im mandat.

„Sanacja“ i Żydzi a wybory

Pismo żydowskie „Moment“ w tych dniach doniosło:

„Treść rozmów, które b. premjer Sławek jako kierownik kampanji wyborczej „sanacji“ przeprowadzał z b. posłami Grynbaumem i Wiślickim, trzymana jest w ścisłej tajemnicy. Jak jednak zapewniają, rozmowa z p. Grynbaumem miała głównie charakter zasadniczy. P. Grynbaum miał wysunąć szereg postulatów dotyczących prawnej i gospodarczej sytuacji Żydów w Polsce. Natomiast w rozmowie z p. Wiślickim miały być poruszone już konkretne formy nie jakiegoś bloku ze Żydami — taki blok wogóle nie wchodzi w rachubę — lecz porozumienia.

„Porozumienie to ma polegać na tem, że Żydzi mają stworzyć ogólny blok narodowo - żydowski, który wystawi własne listy kandydatów tylko w następujących okręgach wyborczych: Warszawa, Łódź, Wilno, Lublin Piotrków, Będzin, Białystok, Kraków i Równe—Łuck, t. zn. w tych okręgach gdzie istnieją realne możliwości przeprowadzenia żydowskich kandydatów. Do Senatu ma narodowy blok żydowski wystawić listy w Warszawie, w woj. warszawskiem, woj. łódzkiem, kieleckiem i lubelskiem. W innych okręgach, gdzie niema realnych widoków przeprowadzenia kandydatów żydowskich, blok żydowski nie powinien wystawić żadnych list. „Sanacja“ nie żąda przytem, by stronnictwa żydowskie poparły jej listy w okręgach, w których nie będzie listy żydowskiej. Za zrzeczenie się wystawienia list żydowskich w innych okręgach pragnie „sanacja“ dać Żydom dwa miejsca na liście państwowej.

„Sprawy taktyki w Małopolsce wschodniej nie poruszono w rozmowach, gdyż z przedstawicielami ugrupowań żydowskich w Małopolsce wschodniej zamierza pułk. Sławek odbyć odrębne rozmowy“.

Konserwatywne ideały

Wileńskie „Słowo“, żeglując po bezdrożach „sanacyjno“ - konserwatywnych, zbacza często w swym ferworze na manowce, których nie powstydziliby się najbliżsi sąsiedzi z poza wschodniej granicy. Oto, co pisze ono p. i. w związku z manifestacjami centrolewu:

„Albo centrolew upokorzy się całkiem, podda się bez próby walki, stchórzy i schowa się do budy, albo na ulicy rozegra dramatyczny konflikt. Wolimy to drugie. Nie dlatego byśmy się lubowali w scenach ulicznych, albo żebyśmy jakoś perwersyjnie kochali widok szarż policyjnych na tłum — lecz dlatego, iż każdy konflikt ostry przyśpiesza w Polsce załatwienie problemu konstytucyjnego, a im ten problem załatwiony będzie szybciej, tem dla państwa lepiej. Jeśli konieczne są przytem ofiary, to pamiętajmy, że ofiary z jednostek mogą i muszą być przynoszone dla dobra państwa, dla ideału państwa“.

Prawdziwy to obraz duszy konserwatywnych zauszników „sanacji“.

Z ruchu przedwyborczego Stronnictwa Narodowego

Ostrów. Celem zorganizowania akcji wyborczej w mieście zwołał komisarz wyborczy Stronictwa Narodowego na Ostrów p. Wacław Wrobiński w niedzielę zebranie. Po przemówieniach pp. Wrobińskiego i obożnego Obozu Wielkiej Polskiej p. Stefana Rowińskiego powołano do życia wydziały: organizacyjny, finansowy i propagandowy. Przewodniczącym Komitetu Wyborczego został p. Stefan Rowiński. Polecono wydziałowi kooptowanie osób do Komitetu z powiatu, by i tam przeprowadzić narodową agitację. (n)

Krobia. Przygotowania do wyborów są u nas już rozpoczęte, chociaż niektóre czynniki kolportują pogłoskę, że wybory wcale się nie odbędą... P. prezes Urbański i Komitet Wyborczy już się krzątają, a tutejsze sfery narodowe z ufnością patrzą w przyszłość, gdyż nieliczna „sanacja“ niema tu wcale popularności, a także wsie okoliczne — dotąd wyłączne domeny „Piasta“ i N. P. R. — mają coraz więcej zwolenników Stronnictwa Narodowego.

Opalenica. — Na posiedzeniu rady miejskiej stwierdzono, że jako przewodniczących i zastępców do obwodowej komisji wyborczej wybrano przez starostwo wyłącznie „sanatorów“.

Na ławnika do magistratu wybrano większością głosów ponownie p. dr. Taborskiego.

Poznań przed wyborami

Zebrania Stronnictwa Narodowego w śródmieściu i na Chwaliszewie

Środowe zebranie Stronnictwa Narodowego, Koła w śródmieściu, cieszyło się tak wielkiem zainteresowaniem, że sala Stronnictwa przy św. Marcinie zapełniła się szczelnie uczestnikami. Zagajając zebranie, podniósł to przewodniczący Koła, p. red. Powidzki, oświadczając, że zainteresowanie to jest wyrazem woli najpełniejszego zwycięstwa idei narodowej w nadchodzących wyborach, posiadających w wytworzonych warunkach znaczenie plebiscytu.

Po odczytaniu protokółu z ostatniego zebrania przez sekretarza p. Ryterskiego, zebrani z wielkiem zainteresowaniem wysłuchali referatu p. prof. dr. Bohdana Winiarskiego, który barwnie i plastycznie przedstawił stosunki w Polsce, wytworzone przez rządy sanacyjne. Na tle tych stosunków omówił referent znaczenie ugrupowań, idących do wyborów oddzielnie, sanacyjne dążenie do stworzenia w dzielnicach zachodnich „wspólnego frontu“, charakteryzując przy tem dotychczasową politykę sanacyjną w sprawie niemieckiej, a w końcu podniósł konieczność wytężenia wszelkich sił, by obóz narodowy odniósł w nadchodzącym „plebiscycie“ jak najświetniejsze zwycięstwo.

Zebrani podziękowali mówcy burzą oklasków. Następnie dokonano podziału 46 obwodów wyborczych śródmieścia pomiędzy doświadczonych już w pracy wyborczej obwodowych, a przewodniczący wezwał wszystkich do rozpoczęcia natychmiastowej pracy, gdyż już z dniem 27 bm. wyłożone będą spisy wyborów, a nasza organizacja wyborcza winna wszystkim zwolennikom obozu narodowego służyć pomocą przy kontrolowaniu dokładności tych spisów.

Na Chwaliszewie lokal p. Bohna zaledwie pomieścić zdołał przybyłych w czwartek na zebranie członków Stronnictwa i chętnych do pracy wyborczej sympatyków. Przewodniczący Koła, p. Libera, wskazał w zagajeniu na szczególne znaczenie tegorocznych wyborów. Referat wygłosił p. red. Roman Fengler. W porywających słowach przedstawił istotę i znaczenie idei narodowej oraz obozu narodowego w przeciwstawieniu do tego wszystkiego, co od zamachu majowego w Polsce wysuwać się chce wszechwładnie na pierwszy plan, zarówno w życiu politycznem i społecznem, jak gospodarczem. Referat swój zakończył mówca gorącym apelem do dopomożenia obozowi narodowemu przy odniesieniu jak największego zwycięstwa w nadchodzących wyborach. Gromkie oklaski świadczyły o zrozumieniu, jakie mówca znalazł u wdzięcznych słuchaczy.

Po ustanowieniu obwodowych na 9 obwodów dzielnicy chwaliszewsko-środeckiej wyjaśnili pp. Libera i red. Powidzki zebranym obowiązki obwodowych i mężów zaufania oraz sposoby pracy. Na tem zebranie dobiegło do końca.

Przedstawiciel władzy pobity przez bojówkę B. B.

Jak już donosiliśmy, niedzielny wiec centrolewu w Tczewie skończył się usunięciem publiczności z hali miejskiej przez policję. Podczas tego usuwania miał miejsce epizod nie pozbawiony cech humoru: oto naczelnika miejskiego wydziału bezpieczeństwa, p. Fabiana, który przybył na wiec jako przedstawiciel władzy, przez pomyłkę poturbowała bojówka sanacyjna i aż 4-ch policjantów z karabinami wyrzuciło go z sali.

Tak więc w niedzielę rozegrały się na prowincji dwa akty „komedji omyłek“, której bohaterami byli: przedstawiciel władzy, bojówka „sanacyjna“ i policja. We Lwowie poturbowali bojówkarze urzędującego na zebraniu Stronnictwa Chłopskiego komisarza Wyszatyckiego, a w Tczewie policja wyrzuciła za drzwi poturbowanego przez bebesowców naczelnika wydziału bezpieczeństwa, Fabiana.

Przeciw nadużyciom

Sejmik powiatowy w Tomaszowie Lubelskim powziął jednomyślnie następującą uchwałę:

„Sejmik powiatowy uchwala, że ani lokal Sejmiku, ani środki lokomocji nie mogą być używane do potrzeb akcji politycznej, związanej z wyborami, a czyni osobiście odpowiedzialnym p. przewodniczącego wydziału, za przekroczenia, jakieby w tym kierunku okazały się“.

Ostrze mowy Curtiusa

Przez podsycanie irredenty mniejszościowej — do rewizji traktatów pokojowych

Paryż, 19. 9. (PAT). Omawiając w dzienniku „L' Ordre" przemówienie, wygłoszone w Genewie przez niemieckiego ministra spraw zagranicznych Curtiusa Emil Buré zaznacza, że forma przemówienia jest wprawdzie łagodna, zawiera jednak rdzeń gorzki. Minister niemiecki wyraźnie powiedział, co chciał powiedzieć, i zaznaczył jasno, jakie są jego plany na przyszłość. Oto opierając się na niemieckich mniejszościach narodowych, w podniecaniu których nie ustają stowarzyszenia propagandowe, subwencjonowane przez Wilhelmstrasse, zamierza on zażądać wkrótce rewizji traktatów pokojowych. Nic dziwnego, oświadcza Emil Buré, że sojusznicy nasi na wschodzie, Polacy, dziwią się z powodu naszego milczenia. Mają oni całkowitą słuszność.

Paryż, 19. 9. (PAT). W dzienniku „La Liberté" Kamil Aymard drwi z pogodnego nastroju lewicy. I tak mówi on: „Leon Blum twierdził stale, że okupacja Nadrenji stanowiła jedyną przeszkodę do rozwoju przyjaznych stosunków między Francją a Niemcami. Zobaczycie — mówili zwolennicy ewakuacji — jaki skutek moralny wywrze w całych Niemczech wycofanie wojsk francuskich. Otóż — zaznacza Kamil Aymard — skutek był natychmiastowy. Zaledwie ostatni mundur francuski zniknął z Nadrenji, gwałtowne manifestacje, pełne nienawiści, dały nam pojęcie o prawdziwych nastrojach narodu niemieckiego. Później nastąpiło obostrzenie kampanji hitlera; i wreszcie — wynik niedzielnych wyborów. Nie zważając na to, Leon Blum twierdzi dalej, że wszystko się dzieje w Niemczech jak najlepiej, że wszelkie obawy o pokój są nieuzasadnione, że nacjonaliści francuscy mają tylko zachowywać się spokojnie, a bandy Hitlera nie będą w stanie wystąpić czynnie. Na co oczekuje wobec tego Tardieu — pyta w zakończeniu Kamil Aymard — aby na stanowisko ministra wojny posadzić Leona Bluma, zamiast Magineota, oczywiście, mało uświadomionego o sposobach prowadzenia walki z Niemcami?

Głos b. premjera Herriota

Paryż, 19. 9. (PAT). W „Ere Nouvelle" pisze b. premjer Herriot co następuje: „Wybory niemieckie dały wyniki bardzo złe, i zmuszają Francję do jak największej czujności. Francja nie wypiera się swej dotychczasowej pacyfistycznej, liberalnej i humanitarnej polityki, jednakże z drugiej strony nie może być ślepą na realne fakty. O ile istotnie hittlerowcy dojdą do władzy, Francja nie będzie się poczuwała do obowiązku dyskutowania z tymi fanatykami, natomiast będzie musiała z całą powagą zająć się sprawą swej obrony. Jeżeli Niemcy mają zamiar szanować swoją własną konstytucję, spotkają się zawsze ze strony Francji z trwałem pragnieniem dopomożenia narodowi niemieckiemu do pracy w pokoju".

Rozmowa Brianda z Curtiusem

Berlin, 19. 9. (PAT). Biuro Wolffa donosi z Genewy, że Briand odwiedził wczoraj Curtiusa. W toku rozmowy poruszano obok spraw, będących przedmiotem dyskusji na Zgromadzeniu Ligi, głównie problem federacji europejskiej. Przy tej sposobności omówioną została również ogólna sytuacja polityczna w Europie.

Z obrad Ligi Narodów

Walka z handlem narkotykami — Sprawa swobody tranzytu polsko - litewskiego odroczona do stycznia — Podjęcie bezpośrednich rokowań polsko - litewskich?

Genewa, 19. 9. (PAT). Na wczorajszem posiedzeniu Rady Ligi załatwione zostały z dużą szybkością liczne sprawy. M. in. postanowiono zwołać ogólną konferencję w sprawie zwalczania handlu opjum i jego pochodnemi na koniec maja 1931 r. Pozatem w końcu marca ma być zwołana europejska konferencja ruchu ulicznego, na której poruszane być mają sprawy ujednostajnienia tarcz i sygnałów ruchowych, przepisy ruchu samochodów ciężarowych, sprawa ujednostajnienia obciążenia podatkowego i. t. d.

Posiedzenie zakończyło odczytanie sprawozdań o stosunkach litewsko-polskich, poruszających sprawę zajść granicznych oraz utrudnień komunikacyjnych, które przyczyniają się do utrzymania istniejącego między temi dwoma państwami stanu naprężenia. Oba państwa wezwane zostały do podjęcia bezpośrednich rokowań.

W sprawie zajść pogranicznych przedstawiciel litewski minister Zaunius zaakceptował sprawozdanie ministra Zaleskiego i przyłączył się do przedstawionych w niem wniosków.

Sprawa swobody tranzytu polsko-litewskiego odroczona została do styczniowej sesji Rady Ligi.

Przygotowania hitlerowców do przewrotu

Pucz ma nastąpić w zimie?

Berlin, 19. 9. (PAT.) Prasa demokratyczna ogłasza informacje o przygotowaniach w obozie hitlerowców, zmierzających do wyzyskania ostatniego sukcesu wyborczego nacjonalistów w kierunku obalenia konstytucji republikańskiej i ogłoszenia dyktatury. We wszystkich większych miastach niemieckich, zwłaszcza w Berlinie, oddziały szturmowe hitlerowców odbywają ćwiczenia wojskowe biorąc za podstawę walki uliczne. Już od kilku miesięcy fabryki broni w Turyngji otrzymywały systematyczne zamówienia na wielkie dostawy. Według informacji dzienników, w najbliższych dniach odbyć się ma w Monachjum konferencja byłych oficerów Reichswehry i policji niemieckiej, będących obecnie aktywnymi członkami stronnictwa hitlerowskiego. Konferencja ta pod kierownictwem gen. von Frankensteina i kpt. Stennesa, kierownika bojówek hitlerowskich, zająć się ma opracowaniem planu akcji werbunkowej wśród Reichswehry i policji.

Plany hitlerowców zmierzają do wyzyskania legalnych warunków akcji parlamentarnej, celem zamaskowania militarnych i politycznych przygotowań do wywrotu. Dążą oni do pozyskania dla tych swoich celów korpusu oficerskiego Reichswehry i policji, oraz do systematycznego potęgowania teroru wobec mas robotniczych, aby w ten sposób wywołać wojnę domową i ułatwić zamach stanu.

W kołach hitlerowców obliczają, że przygotowania w tym kierunku ukończone zostaną późną jesienią i że w ciągu zimy, kiedy nędza i bezrobocie spotęgują rozpacz mas ludowych, nadejdzie stosowny moment do uderzenia.

Rzymska „Tribuna" o Gdańsku i Gdyni

Rzym, 19. 9. (PAT) Rzymska „Tribuna" zamieszcza dłuższy artykuł pod tyt.: „Gdańsk i Gdynia, konflikt między tendencjami politycznemi a rzeczywistością gospodarczą", ostro atakujący senat gdański i jego prezydenta, że nie bacząc na interesy ekonomiczne wol. miasta uprawiają jedynie politykę nostalgji niemieckiej.

Autor stwierdza, że zaplecze Gdańska obejmuje całą Polskę i że obszar lecz musi żyć ruchem handlowym, który idzie do Polski i odwrotnie. Znużono już Europę ciągłem przewlekaniem drobnych spraw z racji propagandy politycznej, mającej na celu hodowanie nostalgji gdańsko-niemieckiej.

Trzeba przyjechać do Gdańska, aby widzieć, jak ruch handlowy polski tuczy miasto, które przed wojną było jedynie trzeciorzędnym portem na wymarciu. Artykuł powyższy, datowany z Gdańska, jest żywo komentowany.

Stanowcza uchwała adwokatów

Warszawa, 19. 9. (Tel. wł.) W dniu wczorajszym odbyło się w Warszawie specjalnie zwołane posiedzenie oddziału warszawskiego Związku Adwokatów Polskich. Jedynym punktem porządku dziennego zebrania tego było ustosunkowanie się do uchwał warszawskiej Rady Adwokackiej i Naczelnej Rady Adwokackiej. W dyskusji zabierali głos m. in. dziekan Jan Nowodworski, b. senator Stronnictwa Narodowego Bolesław Bielawski, Aleksander Mogilnicki, Adolf Suligowski, Zygmunt Nagórski, Wacław Szumański, Marjan Niedzielski, Eugenjusz Śmiarowski, Antoni Bogucki i in.

Po dwugodzinnych debatach przyjęto uchwałę podzielającą w zupełności stanowisko, zajęte przez Radę Adwokacką w Warszawie dnia 10 września br. oraz przez Naczelną Radę Adwokacką w dniu 13 września w sprawie aresztowania członków Izby Adwokackiej w Warszawie. Uchwała powyższa przegłosowana została większością stu kilkunastu głosów przeciwko 4.

W końcu postanowiono upoważnić prezydjum do wyrażenia współczucia rodzinom aresztowanych członków Izby. (w)

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8,95 zł; w Gdańsku na Warszawę 8,95 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mkn. w dewizach 212,20 do 212,50 zł, gotówką 211,80 zł; za 100 guldenów gd. w dewizach 173,01 do 173,27 zł, gotówką 172,67 zł.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 19. 9. 1930 r.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: a) żyta 394,5 gr. (118,4 f. w. h.), b) pszenicy 744 gr. (126,4 f. w. h.), c) jęczmienia przemiałowego 667 gr. (113,1 f. w. h.), d) owsa 438,5 gr. (78,1 f. w. h.).

„Ceny transakcyjne"

Żyto 60 tonn paryt. Poznań 0,00—18,30

„Ceny orjentacyjne" parytet Poznań

Żyto	17,50— 18,00
Usposobienie słabe.	
Pszenica	26,25— 28,00
Usposobienie słabe.	
Jęczmień przemiałowy nowy	19,00— 21,50
Usposobienie słabsze.	
Jęczmień browarowy	26,00— 28,00
Usposobienie słabsze.	
Owies	17,00— 19,00
Usposobienie spokojne.	
Mąka żytnia wł. work. 65%	29,00
Usposobienie słabsze.	
Mąka pszenna 65% wł. work.	47,00— 50,00
Usposobienie słabsze.	
Otręby żytnie	11,50— 12,50
Otręby pszenne	14,00— 15,00
Otręby pszenne (grube)	16,00— 17,00
Rzepak	47,00— 49,00
Groch Victoria	33,00— 38,00

Ogólne usposobienie słabe.

Brak dostatecznej możności zbytu osłabia w dalszym ciągu tendencję na rynku zbożowym.

TARGOWISKO MIEJSKIE

Poznań, 19. 9. 1930 r.

Spędzono: 4 buhaje, 8 krów, 259 świń, 48 cieląt, 5 owiec; razem 324 zwierząt.

Z powodu małego spędu notowań nie przeprowadzono.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 19. 9. 1930 r.

Giełda dzisiejsza była naogół dość ruchliwa i miała tendencję w dalszym ciągu utrzymaną. Przeważna część tranzakcyj przypada na pap. procent., w których poszukiwano 5 proc. poż. konwers. po stałym kursie 55 proc. oraz premj. dolarowe po 61.— (za sztukę 5 dol.). Z pap. lokacyjnych Pozn. Ziem. Kredyt. płacono za 4 proc. listy zast. konwert. 42 proc. i robiono tranzakcje 8 proc. listami dolarowemi (staremi) po 96 proc., zaś 8 proc. listami dolarowemi amortyzacyjnemi po 92,50 proc. (przy dew. 8.90). Mniejszą ilość 6% listów żytnich handlowano po 20.— i były po tym kursie jeszcze poszukiwane. Dopytywano się pozatem o poż. inwestycyjną i o poż. budowlaną, jednakże nie było oddawców.

Z akcyj bankowych wzgl. przemysłowych płacono za Bank Związku 70.— i robiono tranzakcje Bankiem Polskim po 168.— oraz Dr. R. Mayem po 60.—

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominału).

5% Pożyczka konwersyjna 55% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kred. 96% +
8% listy dolarowe w złocie amortyzacyjne 92,50% +
4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kredyt. 42.—% P.

(Kurs w złotych).

5% Pożyczka premjowa serja II 61.— P.

Akcje bankowe:

(Kurs w zł. za 1 akcję).

Bank Polski I em. 168.— +
Bank Zw. Spółek Zar. I em. zł. 70.— P.

Akcje przemysłowe:

(Kurs w zł za 1 akcję).

Dr. Roman May I em. zł. 60.— +

Tendencja utrzymana.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 19. 9. 1930 r.

Waluty Gotówka

Dolary St. Zjedn. tr.: 8.94½, sp.: 8.96½, kup.: 8.92½.

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Belgja	124,38	124,69	124,07
Budapeszt	156,15	156,55	155,75
Holandja	359,48	360,38	358,58
Gdańsk	173,32	173,75	172,89
Londyn	43,35½	43,48	43,25
Nowy Jork czeki	8,912	8,932	8,892
Paryż	35,06	35,15	34,97
Praga	26,47½	26,54	26,41
Szwajcarja	173,15	173,58	172,72
Włochy	46,72½	46,84	46,61
Berlin	212 62		

Tendencja cokolwiek słabsza.

Papiery wartościowe i obligacje.

4% poż. inwest.	110,50
5% poż. premj. dol.	57,75

Akcje w złotych:

Bank Polski	164,00—164,50
Bank Zachodni	0,00— 72,00
W. T. F. Cukru	0,00— 32,00
Lilpop	0,00— 25,00
Norblin	0,00— 45,00
Haberbusch	0,00—116,00

Tendencja niejednolita.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1 000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 19. 9. 1930 r.

Pszenica march. od st. załad. 75—76 kg.	234,00—236,00
Tendencja mocniejsza.	
Żyto march. od stacji załad. 70—71 kg.	163,00—165,00
Żyto transportowane łodzią z okolic Warty i Noteci 72—73 kg. cif Berlin sp.	0,00—174,00
Tendencja natychm. załad. słaba, terminowe załad. nieregularna.	
Jęczmień march. brow. od st. załadowania	204,00—222,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	180,00—195,00
Tendencja spokojna.	
Owies march od st. załad.	158,00—169,00
Tendencja spokojna.	
Mąka pszenna	27.50—35,75
Tendencja spokojna.	
Mąka żytnia przemiał do 60%	23,75—27,00
Tendencja słabsza.	
Ospa pszenna	8,75— 9,00
Tendencja spokojna.	
Ospa żytnia	8,25— 8,50
Tendencja spokojna.	
Groch Victoria	30,00—34,00
Groch pastewny	19,00—20,00
Peluszka	20,00—21,00
Bób polny	17,00—18,00
Wyka	20,00—22,00
Makuch rzepakowy	9,80—10,20
Makuch lniany	17,30—17,60
Śrót Soya	14,00—14,80

Ogólna tendencja niejednolita.

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 19. 9. 1930 r.

Wypłaty na Warszawę	46,90—47,10
Noty wielkie	46,85—47,25

Kto dba o swoje zdrowie ten pije regularnie rodzimą Kawę Słodową Kneippa.
P 4899 K. 4.

Hitlerowcy masakrują Polaków

Napad na wiec polski w Niezabyszewie pow. bytowskiego

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego")

Bytów, 18 września.

Pisaliśmy w poprzedniej korespondencji o bestjalskim napadzie bojówki „Stahlhelmu" na zabawę polskich dzieci szkolnych w Osławie — Dąbrowie. „Bohaterom" ze „Stahlhelmu" pozazdrościli laurów hitlerowcy, którzy postanowili też wsławić się napadem na bezbronną ludność polską.

We środę, dnia 10 września miał się odbyć w Rekowie w pow. bytowskim wiec przewyborczy Polsko - Katolickiej Partji Ludowej, na którym miał przemawiać ks. dr. Bolesław Domański z Zakrzewa, prezes Związku Polaków w Niemczech. Pod naporem hakatystów odmówiono udzielenia na wiec sali miejscowej, wobec czego zebranie musiało się odbyć w prywatnem mieszkaniu. Jednak przed mieszkaniem tem ustawiło się kilku landjegrów (żandarmów), którzy przyjęli taką postawę, że ludność obawiała się wprost przyjść na zebranie. Dopiero na interwencję żandarmi usunęli się.

Po wiecu w Rekowie miał się o godzinie 20 odbyć wiec w Niezabyszewie. Gdy ks. dr. Domański w towarzystwie działaczy miejscowych przybył na salę — znajdowało się już w niej około 100 Niemców, jak się poźniej okazało — „hakenkreuzlerów". Byli oni pod wodzą pastora ewangelickiego (!) Beckera z Tuchomia (Gross - Tuchen). Pastor oświadczył ks. dr. Domańskiemu i organizatorom zebrania, że rozbije je, o ile mówcy nie będą przemawiali po niemiecku. Obecnych 2 żandarmów również początkowo żądało przemówień w języku niemieckim, dopiero po energicznem oświadczeniu ks. dr. Domańskiego zmienili zdanie. Ksiądz dr. Domański oświadczył, że nie przyjechał na wiec poto, aby przemawiać po niemiecku i żąda możności przemawiania po polsku. „Landjegrzy" odpowiedzieli na to, że nie mogą zagwarantować, iż zebranie odbędzie się w spokoju, a pomocy nie chcieli sprowadzać tłumacząc to spóźnioną porą(!) Pomiędzy ks. dr. Domańskim a pastorem Beckerem wywiązała się wymiana zdań, w której ks. Domański zwrócił uwagę, że obywatelom niemieckim narodowości polskiej konstytucja niemiecka gwarantuje równouprawnienie i rozbijacze zebrań narażają się na karę. „Hakenkreuzlerzy" odpowiedzieli, że wiedzą o tem, jednak nie pozwolą na przemówienia polskie; widocznie pewni byli swej bezkarności u sędziów niemieckich. Na sali napastnicy wszczęli piekielny hałas; rozlegały się okrzyki „Raus nach Polen" i t. d. Tymczasem po rozmowie z „landjegrami" (co jest bardzo charakterystyczne) gospodyni lokalu oświadczyła, że nie pozwala na odbycie zebrania. Tak więc banda hitlerowców rozbiła polskie zebranie.

Nie koniec jednak na tem. Na powracających do domu mieszkańców sąsiedniej wsi Płotów napadła niemiecka bojówka hitlerowców, obrzucając mężczyzn i kobiety kamieniami. Wywiązał się w ciemnościach poprostu pogrom, w rezultacie którego zostały 4 osoby ranne, w tem 2 ciężko. Pastor Becker został podobno w ciemnościach dotkliwie pobity i poraniony przez własnych podkomendnych. — Oczywiście żandarmów na miejscu awantury nie było i zjawili się dopiero wówczas, gdy nikogo nie było.

Wśród ludności polskiej panuje niesłychane oburzenie z powodu azjatyckich stosunków, istniejących w pow. bytowskim. Za masakrę w Osławie - Dąbrowie i za wypadki w Niezabyszewie odpowiedzialne są wyłącznie władze pruskie. Z zestawienia przebiegu wieców w Rekowie i Niezabyszewie wynika jasno, że władze te wiedziały o zamiarach rozbicia wiecu w Niezabyszewie. Przysłanie 4 „landjegrów" do Rekowa, gdzie i tak był spokój, zaś tylko 2-ch do Niezabyszewa, gdzie była horda napastników i niesprowadzenie pomocy jest niezaprzeczalnym dowodem, że landrat bytowski Wolff poszedł w tem na rękę tym bezpośrednim czynnikom, które postanowiły do wiecu polskiego nie dopuścić. Niesłychane zajścia w Osławie - Dąbrowie, napad planowany na polską wieś i uniemożliwienie odbycia zabawy szkolnej rzucają jaskrawe światło na działalność tego pruskiego urzędnika. Z jednej strony rząd pruski wydaje rozporządzenia dające możność mniejszościom narodowym zakładania szkół, zaś drugiej strony podwładny tego samego rządu toleruje w swym powiecie burzenie spokoju i porządku publicznego i formalne najazdy rozwydrzonych band na spokojne wsie.

Ludność polska pow. bytowskiego domaga się ustąpienia landrata Wolffa, a także jego bezpośrednich przełożonych: prezesa regencji koszalińskiej Cronaua i naczelnika wydziału politycznego tej regencji, wiceprezesa regencji Mendrzyka. Niestety, znając stosunki, panujące w Prusiech, można być pewnym, że nietylko panów tych nic nie spotka, ale dostaną jeszcze pochwałę od swych władz.

Tragiczne nad wyraz położenie ludu polskiego w Pomeranji winno zwrócić na siebie uwagę całego społeczeństwa polskiego.

P. L.

Ze skromnych początków Wielkopolska Jlustracja rozrosła się potężnie. Czytelników i przyjaciół znaleźliśmy w całej Polsce, i też całą Ojczyznę staramy się objąć kręgiem naszych zainteresowań.

Ogólnopolski charakter naszego pisma wymaga, aby dostosować do niego i zewnętrzne ramy. Dlatego trzeci rok istnienia, z początkiem października r. b. pragniemy rozpocząć pod nieco zmienionym i rozszerzonym tytułem, jako

ILUSTRACJA POLSKA

Abonenci nasi, którzy przez tyle lat byli nam wierni, przyjmą — jesteśmy o tem przekonani — z zadowoleniem tę zmianę.

Przy zamówieniach na nowy kwartał prosimy podawać już zmienioną nazwę naszego pisma.

Wydawnictwo

ILUSTRACJA POLSKA

(dotąd Wielkopolska Jlustracja)

Poznań, św. Marcin 70.

Jak to było w Szczytnie?

Donosiliśmy już w dziale depesz o barbarzyńskim napadzie „hakenkreuzlerów" na wycieczkę studentów polskich z Czechosłowacji, zwiedzającą Mazury wschodnio-pruskie. W sprawie tej otrzymujemy następujące dalsze szczegóły:

Wycieczka, złożona z 11 akademików-ewangelików, obywateli czeskosłowackich, narodowości polskiej, pod kierownictwem ks. prof. Karola Trombika, zwiedzając Prusy Wschodnie w dniu 22 sierpnia b. r., przybyła do Szczytna (Ortelsburg) i zamieszkała tam w hotelu „Berlinerhof". W czasie oglądania miasta 4-krotnie zaczepiono uczestników wycieczki bez żadnego powodu, przyczem używano słów: „Was wollen da die Polen", — „was wollen da die Hornochsen?" itd.

Tegoż dnia wieczorem grupa żołnierzy wtargnęła do hotelu, obrzucając Polaków gradem obelżywych wyzwisk.

Drugiego dnia przenieśli się uczestnicy wycieczki do hotelu „Central". W nocy koło godz. 1-ej grupa, złożona z 40 do 50 ludzi, uzbrojona w laski i gumowe pałki, zakończone ołowiem, otoczyła hotel. Część jej wtargnęła do hotelu i wołając: „Aufmachen, hier Polizei", zbudziła śpiących, którzy otworzyli pokoje. Wśród wyzwisk takich, jak: „polska świnio", „mordo polska", „was wollen die in Deutschland?" — zmuszano uczestników wycieczki do opuszczenia hotelu w przeciągu 10 minut, zaznaczając, że na dole „zrobią z nimi dopiero porządek". Kiedy napastników poinformowano, że mają do czynienia z obywatelami czeskosłowackimi, Niemcy zmusili ich do wylegitymowania się, sami zaś pokazali swoje odznaki „hackenkreuzlerów". Posypał się nowy stek przekleństw.

Mało tego. Jednego z uczestników wycieczki (p. Pawlasa) złapano za gardło i kazano mu opuścić pokój, drugiego (p. Czyża) wywleczono na korytarz i policzkując go, kazano mu pokazać inne pokoje wycieczki. W międzyczasie Polacy dzwonili kilkakrotnie bezskutecznie na służbę hotelową, która zjawiła się dopiero po upływie godziny. W końcu przybyła policja i wydaliła napastników, nie chcąc jednak stwierdzić ich nazwisk, chociaż domagali się tego uczestnicy wycieczki. Niemcy pozostali pod hotelem prawie do samego rana, w dalszym ciągu wykrzykując obraźliwie pod adresem akademików.

Następnego dnia udało się dwóch uczestników wycieczki do urzędu policyjnego, gdzie zażądali spisania protokółu, jednak urzędnik policyjny odmówił im, zasłaniając się tem, że potrzebne wiadomości w tej sprawie już posiada.

Przeciw atakom niemieckim

Koźmin. Dnia 14 bm. odbył się w sali p. Mrozkowiaka wiec manifestacyjny, który zgromadził nieprzebrane tłumy ludności ze wszystkich sfer społecznych. Wiec zagaił p. dyr. W. Wieczerski, poczem doskonałe przemówienie wygłosił członek Obozu Wielkiej Polski p. mec. dr. Szeib. Następnie sformował się pochód, który wyruszył przez miasto przed pomnik Wolności, gdzie odczytano i przyjęto rezolucję. Manifestacje zakończono odśpiewaniem „Roty".

Czerniejewo. W dniu 14 b. m. odbyła się w Czerniejewie w sali p. Kledeckiego imponująca manifestacja przeciwniemiecka. Przemawiali p. burmistrz Pruski i radny p. Zygfryd Kostecki. Uchwalono jednomyślnie odpowiednią rezolucję.

Krobia. W dniu 7 bm. odbyła się w Krobi podniosła uroczystość, która zjednoczyła i wsie i miasto w wspólnym, imponującym pochodzie i w stanowczem napiętnowaniu zakusów germańskich. Po uroczystości na rynku wyruszył pochód do ogrodu miejskiego, gdzie odbyły się piękne dożynki biskupiańskie.

Ujście. W dniu 14 bm. w pogranicznem Ujściu odbyła się imponująca manifestacja przeciwniemiecka. — Miasteczko było udekorowane.

Rawicz. W niedzielę 14 bm. odbył się wielki wiec przeciwniemiecki ludności Rawicza w ogrodzie „Strzelnicy". Przemawiali p. dyr. Wesołowicz, p. radca Kiemczak, p. burmistrz Sławiński i ks. prefekt Kwade. Jednomyślnie przyjęto odpowiednią rezolucję.

Wągrówiec. Prześliczna pogoda ostatniej niedzieli, ściągnęła na Rynek przeszło dwa tysiące obywateli Wągrówca i okolicy, wszystkich warstw i stanów celem zaprotestowania przeciwko zachłanności niemieckiej na polskie ziemie, a szczególnie na nasze, rdzenne Pomorze.

Dziesiątki sztandarów, wszystkie organizacje społeczne i polityczne, z Bractwem Kurkowem, Tow. Powstańców i Wojaków, „Sokołem" i organizacją Młodzieży na czele stanęły w szeregu na apel miejscowego komitetu. Do organizacyj przyłączyło się liczne obywatelstwo niezorganizowane a jednak złączone jedną myślą, solidarne w pełnem pragnieniu obrony granic i całości Rzeczypospolitej. Orkiestra wojskowa odegrała hymn narodowy, poczem z balkonu mieszkania prezesa Rady Miejskiej p. Hałaskiego, zagaił wiec manifestacyjny słowem wstępnem, zasłużony działacz z czasów niewoli p. Paliński.

Jako pierwszy programowy mówca zabrał głos red. Adam Piotrowski, który w treściwem lecz jędrnem przemówieniu przedstawił całość zagadnienia i niebezpieczeństwa grożącego Polsce ze strony Niemiec. Drugi przemawiał p. Sklasz nawołując szczególnie młodzież do organizowania się i przygotowania dla odparcia zakusów niemieckich. Przemówienia obu mówców przyjmowała publiczność burzliwemi oklaskami. Jako ostatni przemówił krótko p. dr. Kuliński, poczem odczytał rezolucje, które jednomyślnie przyjęto.

Po wiecu uformował się olbrzymi pochód, który z orkiestrą, komitetem i mówcami na czele, przeszedł całe miasto ulicami, udekorowanemi sztandarami narodowemi, a wróciwszy w Rynek po przemówieniu red. p. Trelli, zakończono manifestację odśpiewaniem „Roty" i okrzykiem na cześć Najj. Rzeczypospolitej.

Uroczystość niedzielna wywołała w całem mieście olbrzymie wrażenie. (x)

Żałosne fiasko B. B. w Tucholi

W ubiegłym tygodniu odbyło się w Tucholi (woj. pomorskie) zebranie przedwyborcze B. B., na którem zapowiedziano przyjazd „dygnitarza" z Grudziądza, majora Kuliczkowskiego. Zebranie zagaił mec. Piskozub. b. piastowiec, a obecnie zagorzały „sanator", rodzony brat dr. Adama Brzega recte Piskozuba, pod którego kierownictwem tak dokumentnie „wykończył się" „Dziennik Poznański". Oprócz zagajającego zasiedli w prezydjum zebrania: „lojalny" burmistrz. Saganowski, i nauczyciel seminarjum. Goz.

Mec. Piskozub uraczył „zaufanych" i „zaproszonych" półtoragodzinnym, wodnistym i mętnym referatem, poczem sprawdzał obecność wójtów, którzy otrzymali instrukcje zakładania w swoich gminach jaczejek B. B. Na pierwszy ogień poszedł filar dawnej „trzydziestki", wójt z Pruszczy Tucholskiej, Dykiert, ale jego sprawozdanie z działalności bebeckiej w Pruszczy wypadło tak kiepsko, że skwapliwie poniechano indagowania innych wójtów, którzy, zresztą, są mniej energiczni.

Po „klapie" z wójtami, otworzył p. Piskozub dyskusję nad referatem. Głos zabrał p. Praśniewski, który w dosadnych słowach rozprawił się z wywodami referenta, ujawnił „sanacyjną" obłudę przedwyborczą i poddał krytyce obietnice B. B., które zostaną na papierze. w końcu zaś powołał się na przykład wyborów uzupełniających w Gnieźnieńskiem, gdzie blok p. Piłsudskiego agitował, by Polacy wstrzymali się od głosowania na listy polskie, ułatwiając tem uzyskanie mandatu Niemcom. P. Praśniewski opowiedział się za jedną listą polską do przyszłego Sejmu, ale za wykluczeniem B. B. Bowiem nawoływanie „sanatorów" pomorskich do „wspólnego frontu" jest niczem innem, jak zwykłym manewrem, obliczonym na skokietowanie mas patrjotycznych, które mają „sanacji" dosyć. Podczas przemówienia p. Praśniewskiego jeden z „sanatorów", nauczyciel Nowaczyk, zażądał odebrania głosu „opozycjoniście", jednakowoż przewodniczący wolał zachować się.... neutralnie. P. Praśniewski zbił punkt po punkcie wywody referenta, określając je jako nierealne. Na zakończenie wyjął z kieszeni numer „Głosu Tucholskiego" i wskazał na 15 ogłoszeń komornika o licytacjach u rolników: te ogłoszenia, to dowód, w jakim stanie znajduje się rolnictwo dzięki gospodarce „sanacyjnej".

Dopiero pod koniec zebrania zjawił się na sali major — po cywilnemu, — który przyjechał do Tucholi rządowym samochodem. Przybyły zajął miejsce za stołem prezydjalnym, lecz ujrzał tylko, jak „po długich i ciężkich cierpieniach" zamykano zebranie.

Zwolnienie posła . . . ale na Litwie.

Wilno, 19. 9. (PAT). „Dziennik Kowieński" donosi, że prezes Tow. „Pochodnia" p. Budzyński, aresztowany w niedzielę, został zwolniony z aresztu we wtorek.

Zgon artysty malarza Kauzika.

Warszawa, 19. 9 (PAT). Wczoraj wieczór zmarł nagle w 70 roku życia art. malarz Jan Kauzik, kustosz muzeum Narodowego i prof. zdobnictwa i malarstwa.

Srebrny jubileusz kapłański księdza Prymasa Polski

(KAP.) W dniu 23 b. m. upływa 25 lat od chwili, gdy obecny Prymas Polski, ks. Kardynał dr. August Hlond, arcybiskup - metropolita gnieźnieński i poznański, przyjął święcenie kapłańskie. Zarówno stanowisko księdza Prymasa w Państwie Polskiem, jak i Jego osoba, która zdobyła dla siebie tyle miłości i szacunku, sprawiają, że uroczystość osobista księdza Prymasa staje się świętem całego społeczeństwa katolickiego.

Księdzu Prymasowi Polski z racji Jego jubileuszu kapłańskiego przesyłamy serdeczne życzenia ad multos annos!

Ks. kardynał August Hlond, arcybiskup gnieźnieński i poznański i Prymas Polski, urodził się dnia 5 lipca 1881 roku w Brzęckowicach na Śląsku. Zapoznawszy się jako uczeń gimnazjalny z żywotem i działalnością ks. Bosko, tak się do dzieła salezjańskiego zapala, iż w dwunastym roku życia opuszcza razem z bratem swoim, Ignacym, dom rodzinny i kraj ojczysty, by pójść za wezwaniem ks. Bosko. Za przykładem starszych braci idą wkrótce dwaj młodsi, mianowicie Antoni, obecny inspektor prowincji polskiej, i Klemens, przebywający u Salezjanów w Barcelonie. Najstarszy brat Ignacy umarł w 1928 r. na stanowisku proboszcza parafji salezjańskiej w Czerwińsku, spędziwszy 26 lat na pracy misyjnej w Argentynie.

W Turynie przechodzi młody August szybko klasy gimnazjalne i udaje się potem do Rzymu, gdzie dzięki wybitnym zdolnościom i pilności ubiega się już w dwudziestym roku życia o doktorat filozofji na uniwersytecie gregorjańskim. W r. 1898 powstaje pierwszy polski zakład salezjański w Oświęcimiu, w którym dr. Hlond obejmuje jako kleryk jeszcze wykłady różnych przedmiotów gimnazjalnych.

W roku 1905 otrzymuje święcenia kapłańskie z rąk ks. biskupa Nowaka, obecnego ordynarjusza przemyskiego.

Wywiązawszy się znakomicie z zadania utworzenia nowego zakładu salezjańskiego w Przemyślu, przechodzi ks. dr. Hlond do Wiednia na stanowisko dyrektora tamtejszego zakładu salezjańskiego w r. 1909. Po kilku latach wytężonej pracy tworzy prowincję salezjańską, obejmującą Węgry, Austrję i Niemcy i jest jej pierwszym inspektorem.

W roku 1922 porzuca umiłowaną pracę na niwie salezjańskiej nie bez wielkiego żalu, posłuszny wezwaniu Ojca św., który mianuje go administratorem apostolskim w Katowicach, poruczając mu nad wyraz trudne zorganizowanie życia kościelnego w mającej się utworzyć diecezji śląskiej, w kraju, poprzez który dopiero co przeszła burza powstań i walk politycznych z powodu plebiscytu. Ufny w pomoc Bożą zabiera się do tego wielkiego zadania, tworzy zarząd diecezjalny, nowe placówki duszpasterskie, powołuje do życia towarzystwa i bractwa kościelne, przygotowuje budowę katedry i seminarjum duchownego, urządza zjazdy, kongresy katolickie, troską ojcowską obejmuje biednych i bezrobotnych, zakładając dla nich jadłodajnie i wspierając ich datkami pieniężnemi.

W roku 1925 Ojciec św. przystępuje do formalnego utworzenia diecezji katowickiej i powierza jej rządy biskupie dotychczasowemu administratorowi apostolskiemu. W styczniu 1926 r. ks. biskup-nominat Hlond odbiera sakrę biskupią w Katowicach, a kiedy wkrótce potem umiera Prymas Polski, śp. ks. kardynał Edmund Dalbor, wstępuje na stolicę prymasowską w Gnieźnie w czerwcu 1926 r. pierwszy biskup śląski, najmłodszy członek Episkopatu Polskiego. Do godności arcybiskupa gnieźnieńskiego i poznańskiego, do dostojeństwa Prymasa Polski dochodzi nadto w czerwcu następnego roku blask purpury kardynała św. Kościoła rzymskiego.

W herbie swoim nosi ks. kardynał Prymas Polski wyryte słowa: „Da mihi animas, caetera tolle" — „Daj mi dusze, a wszystko zabierz", hasło Zgromadzenia Salezjańskiego. Mimo bowiem zaszczytów i godności kardynał-Prymas Polski kocha całem sercem to zgromadzenie i pragnie na zawsze być wiernym synem Błogosławionego ks. Bosko.

Zwycięstwo Hitlera — klęską polityki lokarneńskiej

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego")

Paryż, we wrześniu.

Przytłaczające zwycięstwo Hitlera wywołało we Francji zrozumiałe zaniepokojenie. Jakkolwiek bowiem w sferach, trzeźwo zapatrujących się na sytuację, nie robiono sobie iluzyj co do rezultatu niemieckich wyborów, to jednak nie przypuszczano, że polityka pacyfistyczna p. Brianda i całej spółki lokarneńskiej wyda tak bujne owoce pangermanistyczne. Cyfry jednak mówią same za siebie, a ich wymowa jest wprost brutalna, gdy się zestawi 95 nowych mandatów, zdobytych przez narodowych socjalistów i 21, zdobytych przez komunistów, ze stratą 15 mandatów, poniesioną przez stronnictwo zmarłego min. Stresemanna.

Dokoła tych cyfr odbywają się naturalnie szerokie kalkulacje polityczne. Odnoszą się one do skutków, jakie wybory wywrą na sytuację wewnętrzną Rzeszy, na bieg polityki zagranicznej, a wreszcie do sprawy, jakiem echem wybory niemieckie odbiją się na Quai d'Orsay, tj. czy nie zadadzą ostatecznego ciosu p. Briandowi i jego pacyfistycznym mrzonkom.

W środowiskach narodowych, śledzących bacznie rozwój wypadków w Niemczech, panuje raczej przekonanie że nie przyjdzie tam do utworzenia dawnej „wielkiej koalicji stronnictw"; że wątpliwem jest pomimo to, aby Reichstag został ponownie rozwiązany że natomiast należy liczyć się z możliwością powstania takiego rządu, który ułatwi drogę dyktaturze. Może ona nastąpić nieco wcześniej, lub nieco później — to inna rzecz. Jest natomiast jasnem, jakie są zamiary Hitlera, a niema żadnej racji, by nie zechciał ze swego zwycięstwa skorzystać. Wszystko zależy od stanowiska które zajmie obecnie marszałek Hindenburg.

Opinję tę znajdujemy wyrażoną w całym szeregu pism z „Echo de Paris", „Figaro", „Ordre", „Journal" na czele. Oczywiście dzienniki te są zbyt poważne, by się bawiły w jakiekolwiek prognostyki sprecyzowane; wysuwają one jedynie hipotezy, ale oparte na znajomości sytuacji w Niemczech.

Należy również brać pod uwagę możliwość, iż sytuacja ta będzie przez czas jakiś dosyć chaotyczna. Okres ten jednak będzie wystarczający, by wpłynąć ujemnie i na finanse niemieckie. Stan zaś ich nie obchodzi dzisiaj wyłącznie obywateli Germanji, ale i jej wierzycieli, z którymi jest związana planem Younga. Konsekwencje wyborów — i z tego punktu widzenia mogą również być nieprzewidziane.

Nie dość na tem. Zasadniczemi hasłami pod jakiemi zwyciężył Hitler, było przecież „precz z dyktatem wersalskim!", „precz z planem Younga!". — Hasła te nawoływały przez to samo do rewindykacyj, a zatem i do wojny. — Niemcy bowiem wiedzą doskonale, że na drodze pokojowej nie wywalczą ani Pomorza, ani Górnego Śląska, a zatem przygotowują się do posłużenia się swą dawną zasadą, iż „la force prime le droit". To też jasnem jest, że podobne nastroje super - nacjonalistyczne, muszą siłą rzeczy odbić się i na polityce zagranicznej przyszłego rządu Rzeszy, a zatem i na biegu całej polityki już nietylko polskiej, czy nawet francuskiej, ale wogóle europejskiej.

Jak wobec tego wygląda cała hipnoza pacyfizmu oraz zbliżenia francusko - niemieckiego, opłacona bezpieczeństwem Francji i Polski, bo przedwczesną o lat 5 ewakuacją Nadrenji? Jak wygląda głęboka wiara w „demokratyczne" Niemcy i ich „pacyfistyczne" uczucia? Jak wreszcie przedstawia się cała polityka lokarneńska p. Brianda, na której minister spraw zewnętrznych i cała lewica opierała europejski pokój?

Można śmiało powiedzieć, iż w świetle wyborów niemieckich, załamała się ona na całej linji. To też opinja francuska narodowa w sposób niedwuznaczny, ale jawnie domaga się ustąpienia p. Brianda, czyniąc go odpowiedzialnym za rozbrojenie moralne narodu, za uśpienie jego czujności chimerami pacyfizmu niemieckiego. Nigdy też jeszcze oburzenie patrjotyczne przeciwko ministrowi spraw zagranicznych nie przybrało równie gwałtownej formy, bo też, z dnia na dzień, w sposób aż nazbyt dobitny przekonano się na jakie manowce prowadził on społeczeństwo. Czyż jeszcze ostatnio w Genewie z głębokiem przekonaniem nie obiecywał Europie, iż póki on będzie dzierżył tekę ministerjalną na Quai d'Orsay, to póty wojny nie będzie... Hitler czytając te zapewnienia musiał śmiać się szczerze z „mistycznych" porywów francuskiego ministra, który przez swą politykę ustępstw chciał zainaugurować erę pokoju, a doczekał się, że wybory odbyły się pod hasłem siły!

Dzienniki narodowe przypuszczają też ogromnie ostry atak przeciwko p. Briandowi, podkreślając, iż rzadko kiedy wypadki w sposób równie kategoryczny zadały kłam przewidywaniom jakiegokolwiek męża stanu. Wybitny publicysta p. Pertinax uważa, iż konieczność ustąpienia dobrowolnego lub przymusowego p. Brianda zbliża się. Powzięcie tego kroku jest, zdaniem jego, pierwszym środkiem „de salut public".

„Figaro" znowuż pismo, tak zwykle liczące się ze słowami, wprost ubolewa, że dyplomaci ze szkoły lokarneńskiej nie znajdują się w jakimś domu zdrowia. Wybory niemieckie, pisze ten dziennik, nietyle ujawniają nam ducha odwetowego Niemiec, bo weń nie wątpiliśmy, co raczej upartą ślepotę dyplomacji francuskiej, łudzącej się swemi marzeniami. Wobec tego jakże minister, który od chwili kiedy znajduje się na Quai d'Orsay, nie przestał się mylić, będzie mógł utrzymać swój portfel w gabinecie, podtrzymywanym przez większość patrjotyczną?

Lewica natomiast źle maskuje swoje rozczarowanie, jakkolwiek stara się nadrobić miną. Dlatego zarzuca się przedewszystkiem „przeciwnikom p. Brianda", że chcą położyć koniec polityce pokoju, że zwycięstwo Hitlera nie oznacza, iż wszystko zostało stracone. Nie dość na tem. Te ugrupowania radykalno - socjalistyczne, które całą swą politykę opierały na zbliżeniu francusko - niemieckiem, próbują także zaciemnić wobec szerszej opinji tutejszej znaczenie tryumfu czynników nacjonalistycznych w Niemczech. Utrzymują one, że nie należy go przypisywać hasłom rewindykacyjnym, ale wyłącznie kryzysowi ekonomicznemu a więc wielkiej ilości bezrobotnych biedzie, itp. Jest to zatem dalsze tumanienie tejże opinji. Germanofile ci insynuują, że demokratyczne Niemcy dokonają połączenia się partyjnego, by oprzeć się dyktaturze, że należy pozatem pokładać wiarę w lojalność marszałka Hindenburga!

Wierzyć się nie chce podobnemu zaślepieniu. Należy je może po części kłaść na karb zdezorjentowania pacyfistów, a może jest ono również spowodowane i niepokojem. Lokarniści bowiem obawiają się, że klęska ich polityki zewnętrznej, przyczyni się i do załamania się ich polityki wewnętrznej. Dlatego starają się, jak mogą, uspokajać opinję, ukrywając, niezręcznie zresztą, że w swych kalkulacjach pro-niemieckich pomylili się najzupełniej. Nie daje im bowiem spokoju sama myśl, że wskutek ewolucji wypadków w Niemczech, nastąpi silna reakcja we Francji i wzrost patrjotyzmu, który utrwali rządy narodowe i wpłynie niezawodnie na wynik przyszłych wyborów we Francji.

Tego rodzaju zwrot nie jest niemożliwy. W różnych już kołach daje się słyszeć nawoływanie do polityki aljansów i opierania się na wypróbowanych przyjaźniach. Polska może naturalnie w tych nowych konjunkturach odegrać dużą rolę. Niestety jednak nie przygotowuje jej do tego chaotyczność obecnej jej sytuacji wewnętrznej.

I. Briares.

Niemiecki lotnik — oszustem

Berlin 19. 9. (PAT). Olbrzymią sensację w kołach przemysłu lotniczego i kołach sportowych wywołało nagłe zniknięcie współwłaściciela fabryki samolotów w Krefeldzie Raabe'go, który, jak się okazało, umknął do Ameryki, zabierając ze sobą dawne dokumenty i plany konstrukcyjne.

Raabe był lotnikiem niemieckim w czasie wielkiej wojny i zasłynął jako jeden z najlepszych lotników akrobatów w Niemczech.

Fabryka, w której Raabe był współudziałowcem, ogłosiła niewypłacalność. Po pewnym jednak czasie wznowiła swą działalność jako towarzystwo akcyjne. Raabe jako organizator lotów akrobatycznych osiągnął na tem polu pewne sukcesy. Pewnego jednak dnia okazało się, że cały kapitał zakładowy przedsiębiorstwa znikł nagle. Winę tego przypisywano powszechnie Raabemu, który, znalazłszy się w depresji, wyjechał rzekomo do Szwecji w sprawach finansowych, przyrzekając zjawić się na walne zgromadzenie towarzystwa. Kiedy wczoraj akcjonarjusze zebrali się, nadszedł telegram z Ameryki od Raabego z zawiadomieniem, że podróż za ocean odbył szczęśliwie.

Ucisk Polaków na Litwie.

Wilno, 19. 9. (PAT). Jak donosi „Dziennik Wileński", ubiegłej nocy w rejonie odcinka granicznego Rakiszki, straż litewska uwięziła 52-letniego obywatela polskiego Aleksandra Protasiewicza. Gdy bezprawnie aresztowany Protasiewicz zareagował, skuto go w kajdany, pobito gumowemi pałkami i nieprzytomnego wywieziono w głąb Litwy. 25-letni syn aresztowanego zdołał z rąk litewskich strażników zbiec i zawiadomić o całem zajściu władze polskie. Policja litewska oskarża Protasiewicza o rzekome szpiegostwo na rzecz Polski

Dziś w RADJO
Godz. 22.30
P. Minister Zaleski mówi z Genewy
nw 3561

Społeczeństwo nie wierzy i wierzyć nie może

Na łamach „Dziennika Pozn." p. K. Kierski występuje za „wspólnym frontem wyborczym", a przeciw naszym argumentom. Pisze między innemi:

„Ugrupowania „sanacyjne" dopuściły się — zdaniem „Kurjera Poznańskiego" — ciężkich zaniedbań w sprawach niemieckich, wskutek czego zraziły do siebie całe społeczeństwo. W tej chwili nie mamy bynajmniej zamiaru wszczynać z „Kurjerem" polemiki na ten temat; pozostawiamy na boku kwestję, czy były jakie zaniedbania, czy nie; chcemy tylko stanąć na gruncie ściśle logicznym i wykazać „Kurjerowi" logiczną niekonsekwencję jego założeń i wniosków. Przypuśćmy więc, że rzeczywiście tak było, jak urzymuje organ Stronnictwa Narodowego, tj. że polityka „sanacji" w sprawach niemieckich była chwiejna i niezdecydowana."

A więc ciężkie zaniedbania „sanacji" w sprawach niemieckich były... „zdaniem „Kurjera Pozn.",a p. Kierski umywa ręce, „pozostawia tę kwestję na boku", a tylko dla „logiki" powiada: „Przypuśćmy, że rzeczywiście tak było"....

Jeszcze niedawno temu p. Kierski mówił i pisywał (na łamach organu naszego) nieco inaczej, nieco mniej — subtelnie. Przypominamy ostatnie jego artykuły w sprawie utwierdzenia na ziemi naszej b. kolonistów pruskich. Nie zamierzamy oczywiście dociekać przyczyn tej metamorfozy p. Kierskiego, bo toby Czytelników naszych nie interesowało.

Główny jego argument brzmi: „przypuśćmy", stojąc „na gruncie ściśle logicznym", że tak było w przeszłości, ale „nam wszak chodzi o przyszłość, o przyszłe wybory", „sanacja" „zajęła obecnie najzupełniej zdecydowane w tych sprawach stanowisko" itd.

Tak, obecnie! Bo obecnie chodzi o mandaty. To wszyscy zrozumieli od pierwszej chwili. Jeżeli p. Kierski każe nam się tem zachwycać i wyciągać ku „sanacji" ramiona, to musimy — pominąwszy inne względy — stwierdzić, że obietnicom „sanacji" nikt politycznie trzeźwo myślący nie wierzy. Przy zeszłych wyborach była na początku też mowa o „zgodnym froncie", a od patrjotycznych zapewnień „sanatorów" na wiecach aż szumiało, potem zaś przyszły czyny: zrezygnowanie z likwidacji mienia niemieckiego, utwierdzenie na ziemi b kolonistów pruskich, zgoda w pewnym zakresie na osiedlenie się w Polsce Niemców z Rzeszy, złamanie solidarności posłów i senatorów B. B. z ziem zachodnich, ucieczka z frontu przy walce wyborczej z Niemcami w okręgu gnieźnieńskim. I teraz społeczeństwo ma wierzyć nowym obietnicom „sanacji"? Dlatego, że chodzi jej o mandaty?

Zresztą stronnictwa „sanacyjne", ich kierownicy i zwolennicy nie mają nic do gadania. Muszą tak postępować, jak brzmi nakaz zgóry. Maksyma pruska brzmiała: „Maul halten und Steuern zahlen!", a parola „sanacyjna" brzmi: „Milczeć i kark zginać!" Tak było i tak będzie. Społeczeństwo musiałoby być bardzo naiwne, żeby sobie z tego nie miało zdawać sprawy.

Dlatego społeczeństwo odwraca się od „sanacji" i dlatego wysuwanie kandydatów „sanacyjnych" na wspólnej liście oznaczałoby powodowanie zniechęcenia i oburzenia wyborców i zmarnowanie dużej ilości głosów polskich. Niemcy mogliby triumfować.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Wielki dzień parafji świętomarcińskiej

W niedzielę odbędzie się wprowadzenie nowego proboszcza, ks. prał. Taczaka — Program podniosłej uroczystości

Parafja świętomarcińska obchodzi w niedzielę niezwykle podniosłą uroczystość. W tym dniu nastąpi oficjalna introdukcja nowego proboszcza ks. prałata dr. Teodora Taczaka.

Do uroczystości przygotowuje się intensywnie i bardzo starannie cała parafja, wraz z księżmi wikarjuszami, dozorem kościelnym i reprezentacją parafjalną, pragnie bowiem szczerem a gorącem sercem powitać nowego pasterza. Nie żałuje się też teraz zabiegów, aby całość wypadła jak najlepiej i pozostawiła po sobie niezatarte wspomnienie. Wszyscy witać będą nowego proboszcza serdecznie i cieszyć się będą, że właśnie ks. prał. Taczak, kapłan gorliwy i mąż wielkiej wiedzy, znany ze swych zasług szerokim kołom społeczeństwa wielkopolskiego oraz naszego wychodztwa we Francji, obejmuje ster tej wielkiej parafji.

O godz. 10 sformuje się w kościele procesja; wyjdzie ona przed plebanję po nowego proboszcza, oraz ks. prał. Rankowskiego, który oficjalnie, jako dziekan m. Poznania, dokona uroczystego aktu wprowadzenia. Gdy ks. prał. Taczak ukaże się przed plebanją, mała Helcia Matelska wygłosi okolicznościowy wiersz, specjalnie na ten cel ułożony przez p. Paulinę Wężykównę, poczem wręczy ks. proboszczowi pęk świeżych kwiatów. Następnie majestatyczny pochód wśród bicia dzwonów i śpiewu „Kto się w opiekę" wyruszy ku kościołowi.

Na czele pochodu za krzyżem postępować będą liczne organizacje oraz duchowieństwo z Poznania i okolicy. Zkolei p. Edward Pawłowski, jako członek dozoru kościelnego, poniesie złote, symboliczne klucze kościelne, które spoczywać będą na artystycznie haftowanej poduszce. Dalej pod baldachimem posuwać się będą ks. dziekan m. Poznania i ks. proboszcz - nominat w otoczeniu duchowieństwa. dozoru kościelnego i reprezentacyj parafjalnych. Cały orszak przejdzie wśród utworzonego przez S. M. P. szpaleru i zatrzyma się u bramy kościelnej, gdzie po krótkiej modlitwie dziekan ks. prał. Rankowski wręczy nowemu proboszczowi klucze kościelne.

Po tym akcie pochód wkroczy przy śpiewie chóru do kościoła i zatrzyma się przed wielkim ołtarzem. Tu ks. dziekan Rankowski w zastępstwie ks. arcybiskupa odda nowemu proboszczowi we władanie kościół oraz parafję. Po odśpiewaniu antyfony i odprawieniu rytuałem przewidzianych modlitw odpowie ks. prałat Taczak, by po „Te Deum" odprawić uroczystą mszę św. Wreszcie po sumie ze śpiewem „Serdeczna Matko" nastąpi procesjonalny powrót proboszcza do plebanji.

Ks. biskup Dymek wskutek nawału zajęć będzie obecny na uroczystości tylko podczas nabożeństwa w kościele.

Plebanja, kościół oraz miejsca, gdzie przejdzie procesja, przybierze się bogato wieńcami, zielenią i kwiatami. Dekoracjami, dostarczonemi przez firmę Bruch, zajmie się p. Żurawski. (z)

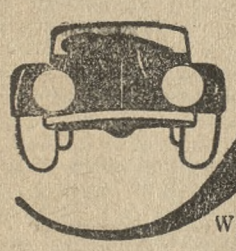

Samochód

Zagadnienia nowoczesnej komunikacji
Technika — Praktyka — Kronika
Wydawnictwo: Drukarnia Polska S. A w Poznaniu, św. Marcin 70

Nr. 51 — 1930 — Egzemplarz tylko 30 groszy — 16 stron

Gymkhana samochodowa w Bydgoszczy

z ilustracjami

25-lecie kapłaństwa

J. Em. ks. Kardynała Prymasa dr. Augusta Hlonda

Program uroczystości 25-lecia kapłaństwa Jego Eminencji ks. Kardynała Prymasa dr. Augusta Hlonda, która odbędzie się w niedzielę, 28 bm. jest następujący: 1) o godz. 10,15 w katedrze poznańskiej msza św., którą odprawi J. Em. Najdostojniejszy Jubilat, 2) Po mszy św. złożenie Jego Eminencji hołdu przez organizacje i wiernych, 3) o godz. 12 składanie życzeń Jego Eminencji w pałacu prymasowskim przez przedstawicieli władz i delegacje, 4) o godz. 17 akademja ku czci Jego Eminencji w auli Uniwersytetu Poznańskiego, 5) o godz. 20,30 raut w „Białej Sali Bazaru".

KALENDARZYK

Piątek, 19 września 1930.

Słońce: wschód 5,32 — zachód 18,00 — długość dnia 12 godzin 28 min.
Księżyc: wschód 0,29 — zachód 17,18 — przed nowiem
Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Piątek, godz. 7 rano. Temperatura powietrza wysoka plus 13 st. Cels. — Pogodnie. Wiatr zachodni. Ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 752 mm. W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 18 st. Cels. najniższa plus 11 st. Cels.
Przepowiednia pogody na sobotę: Naogół pogodnie i ciepło, z przejściowemi zachmurzeniami.
Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: dziś plus 0,64 m.

Kal. rz.-kat.: January M. — jutro Eustachy
Kal. słow.: Krzepimir — jutro Myślisław.

Zebrania

Jutro o 19,30 Polski Związek Krawców Konfekcyjnych, u p. Tomczyka, ul. Wroniecka 13;
o 20 Tow. Obywateli Polaków z Obczyzny, u p. Jarockiego, **ulica Masztalarska 8 a.**

KRONIKA KOŚCIELNA

— * **Nabożeństwo w kościele S. S. Karmelitanek Bosych** (przy ul. Niegolewskich nr. 23). W niedzielę, 21 bm. o godz. 10 msza św. za wszystkich dobroczyńców. — Po południu o godz. 5 nabożeństwo ku czci Św. Teresy od Dzieciątka Jezus. Po nabożeństwie przyjmowanie do Bractwa.

OSOBISTE

— * **Srebrne gody małżeńskie** obchodzili dnia 13 bm. państwo Franciszek i Marja z Panowiczów Ratajczakowie, zamieszkali przy ul. Smolnej 8 a. Jubilatowi, gorliwemu członkowi Tow. Przemysłowców i grupy inwalidów wojennych z Głównej oraz jego małżonce życzymy na dalszą drogę życia „Szczęść Boże!"

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Stow. Urzędników Pozn. Samorządu Wojewódzkiego** urządza w niedzielę, 21 bm., pod protektoratem p. starosty krajowego Ludwika Begalego, uroczysty obchód 10-lecia swego istnienia. Obchód rozpocznie się o godzinie 10 nabożeństwem w kościele św. Kazimierza na Śródce przy ul. Bygoskiej 4 a (tramwaj nr. 2), które odprawi J. E. ks. biskup Dymek. O godz. 12 odbędzie się uroczyste zebranie w sali sejmikowej Starostwa Krajowego, Al. Marcinkowskiego 29. Po zabraniu zdjęcie fotograficzne uczestników uroczystości. Po południu o godz. 4 mecz piłki nożnej na boisku „Sparty" przy ul. Grunwaldzkiej (tramwaj 6 i 11), a wieczorem o godz. 8 wieczorek towarzyski w sali Starostwa Krajowego. — Zamiejscowi uczestnicy korzystają w drodze powrotnej z 50 proc. zniżki kolejowej; legitymacje wydaje komisja przyjęć. — Biuro informacyjne urzęduje od soboty, 20 bm. w gmachu Starostwa Krajowego.

— * **Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary — Par. Farna.** Zebranie misyjne odbędzie się w niedzielę 21 bm. o godzinie 19,30 na sali Domu Król. Jadwigi, Aleje Marcinkowskiego 1. Wykład wygłosi znany misjonarz O. Prowincjał Kowalski ze Zgrom. OO. Oblatów.

— * **Zw. Towarzystw Czeladzi Rzemieślniczej na Woj. Pozn.** zwołuje nadzwyczajne zebranie delegatów Związku w niedzielę, dnia 21 bm. o godz. 11 w sali Domu Rzemieślniczego. Z powodu ważnych spraw obecność wszystkich delegatów pożądana.

— * **Ze Zw. b. Wychowanek SS. Urszulanek, Koło Poznań.** W niedzielę, d. 21 bm. o godz. 10 odbędzie się w klasztorze SS. Urszulanek, ul. Sporna 6, miesięczna msza św., a potem wspólne śniadanie. O jaknajliczniejszy udział serdecznie prosi Zarząd

— * **Katolicki Związek Abstynentów, Koło Jeżyce,** urządza w niedzielę, 21 bm., obchód 10-lecia swego istnienia, połączony z uroczystem poświęceniem sztandaru. Uroczystość rozpocznie się o godz. 10 mszą św. w kościele parafjalnym; o godz. 11 odbędzie się uroczyste zebranie w ochronce.

— * **Poznańskie Towarzystwo Ogrodnicze** zawiadamia, że w niedzielę, dnia 21 bm. urządza wycieczkę do Leszna, celem zwiedzenia wystawy ogrodniczej. Zbiórka przy głównym dworcu o godz. 7,30. — Wyjazd z Poznania do Leszna o godz. 8 min. 5. Osobnych uwiadomień nie wysyła się.

— * **Stow. Młodzieży Obywatelskiej parafji Archikatedralnej.** Nadzwyczajne walne zebranie odbędzie się w piątek, dn. 19 bm. o godz. 20 na sali Domu Katolickiego na Śródce.

WIECZORY, KONCERTY

— * **II. Harcerska Drużyna Żeglarska im. komandora Florjana Hłaski** urządza w sobotę, dnia 20 bm. o godzinie 8 wiecz. na sali Gospody Polskiej, św. Marcin. herbatkę z tańcami, na którą wszystkich sympatyków zaprasza. Nie wątpimy, że zwolennicy harcerstwa morskiego okażą swoje zrozumienie dla spraw morskich i poprą cele naszej młodzieży.

— * **Zabawa dla dzieci** w Ogrodzie Zoologicznym, która odbyła się w środę, 17 bm., wobec niezwykłego powodzenia zostanie powtórzoną w sobotę, 20 bm. od godz. 15. A więc, o ile tylko pozwoli na to pogoda, milusińscy będą mogli znowu ujeżdżać na wózkach, kucykach, wielbłądach i żółwiach.

ŻYCIE SOKOLE

— * **Zespół mandolinistów „Sokół"** urządza dnia 20 bm. o godz. 20 w salce na boisku „Sokoła" wieczorek taneczny.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Ostre strzelanie Okręgu I. Związku Towarzystw Uczestników Powstania** odbędzie się dnia 21 bm. (w niedzielę) o godz. 8 rano na strzelnicy wojskowej za Bramą Warszawską. Wzywa się wszystkich członków Towarzystw Uczestników Powstania do gremjalnego udziału. Naboje według rozporządzenia D. O. K. VII dla przysposobienia wojskowego są płatne po 43 grosze za sztukę.

— * **Wyższa Szkoła Dziennikarska w Warszawie.** Ukazał się w druku program Wyższej Szkoły Dziennikarskiej na rok 1930-31. W pięknem graficznie wydawnictwie mieszczą się wszelkie szczegóły orjentacyjne i wskazanie, niezbędne dla studjujących. Wymienić należy dwa artykuły, Zdzisława Dębickiego na temat dziennikarstwa i twórczości, oraz E. Łunińskiego referat o wychowaniu prasowców, wygłoszony na Zjeździe Polskiego Związku Wydawnictw Dzienników i Czasopism. Broszura zawiera również sprawozdanie Dyrekcji i statut uczelni.

— * **Komenda Poznańskiej Drużyny Błękitnej** przy Chorągwi Wielkopolskiej Zw. Hallerczyków powiadamia, że w roku bież. już rozpoczęła przyjmowanie nowych członków w swe szeregi, na 1930-31, z przydziałem do poszczególnych sekcyj fachowych, a w szczególności do plutonu przysposobienia wojskowego i wychowania fizycznego oraz sekcji bokserskiej, a wreszcie do sekcji sceniczno - amatorskiej. Zapisy nowych członków przyjmuje kancelarja Pozn. Drużyny Błękitnej przy ulicy Szamarzewskiego 2, I piętro prawo, codziennie w godzinach od 17—20. Termin przyjęć do plutonu P. W. jest ograniczony do dnia 1 października r. b. Całokształt życia organizacyjnego i ćwiczebnego Pozn. Drużyny Błękitnej rozpoczyna się z dniem 1 października r. b.

— * **Zaraza pryszczycy.** Wśród zwierząt racicowych p. Andrzeja Magera przy ul. G. Wilda 127 wybuchła zaraza pryszczycy. W związku z tem Prezydent Miasta uznał obszar G. Wilda od ul. Fabrycznej do ul. Wspólnej jako okręg zapowietrzony. Z lewej strony G. Wildy granice okręgu zapowietrzonego tworzą ul. Gen. Chłapowskiego aż do ul. Dąbrówki, ul. Filarecka i ul. Rolna. Z prawej strony Górnej Wildy granicę okręgu zapowietrzonego tworzy tor kolejowy. Do okręgu zapowietrzonego odnoszą się ograniczenia przewidziane w rozporządzeniu Wojew. Pozn. z dnia 12. 5. 30 r. o zwalczaniu zarazy pryszczycy na obszarze Województwa Poznańskiego (Pozn. Dz. Wojew. nr. 22 poz. 233).

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Niespodzianka dla członków Kasy Chorych w Głównej.** Prawdziwą dogodnością dla mieszkańców Głównej było zaprowadzenie dla nich oddziału ekspedycyjnego Kasy chorych. Nic też dziwnego, że wszechstronnie z niej korzystano. — Tymczasem z dniem 1 bm. nowe wprowadzono przepisy, zmieniające dotychczasowy stan rzeczy. Pracodawca każdorazowe za- i odmeldowanie pracownika uskuteczniać musi nie jak dotychczas bywało w oddziale w Głównej, lecz w centrali przy ul. Pocztowej. Zarządzenie to, podkreślić jednak trzeba, podyktowane jest nie względami oszczędnościowemi, gdyż wszyscy zatrudniani dotychczas w kasie nadal pracują, ale dla tego zapewne, by umęczyć pracodawców niepotrzebnem bieganiem na ul. Pocztową. I dlatego niefortunne to zarządzenie winno być czemprędzej zniesione, by przywrócić dawne sprawne działanie oddziału. (jar.)

— * **Z targu.** Dnia 19. b. m. na placu Sapieżyńskim płacono za nabiał: 1 kg. masła wiejskiego 4,60—5,00 zł; masła mleczarskiego 5,40—5,80 zł; twarogu 1,00—1,20 zł; mendel jaj 2.40—2.60 zł; litr śmietany 1,60—2,00 zł; litr mleka pełnego 32—34 gr; za mięso: 1 kg. słoniny świeżej 2.60 do 2,80 zł; słoniny wędzonej 3.40—3.60 zł; wieprzowiny 3,00—3.80 zł; wołowiny 2,40 do 3.60 zł; cielęciny 2,40—2.80 zł; skopowiny 2,60—3,00 zł; koziny 2,00—2.20 zł; smalcu 4,00—4.20 zł; za drób: kura 4.00 do 5.00 zł; perlica 5.00—6.00 zł; kaczka 5.00 do 6,00 zł; 1 kg. tucznej gęsi 4.00 zł: para gołębi 1.30—1.50 zł; sarnina 3,00—5.00 zł za 1 kg.; para kurcząt 3.00—4.50 zł; królik 3,00—4.00 zł; kuropatwy para 2,50 do 4,50 zł; za ryby: 1 kg. karpia 5.00 do 5,60 zł; okonia 2,40—3,00 zł; suma 4,00 do 5,00 zł; białych ryb 1,00—2,00 zł; 1 kg. sandacza 5.60—6.40 zł; miętusa 4.00 zł; szczupaka 4,00—4,80 zł; lina 4,40—5,00 zł; 1 kg. węgorza 5,00—5,60 zł; za jarzyny: 1 główka kapusty białej i włoskiej 10 do 20 groszy; modrej 20—30 gr; 1 kg. ziemniaków 10 gr, 50 kg. 4,00 zł; 1 kg. marchwi 20 gr; buraków 10—15 gr; cebuli 10 gr; szpinaku 0,30—0,50 zł; za kg; jarmużu 30—40 groszy; pietruszki 50—60 groszy; 1 kilogram bobu 1.20 złotych; sałatka zielona główka 10—15 gr; pęczek rzodkiewek 10 groszy; 1 mendel ogórków 25—60 groszy; 1 kalafjor 0,20—1,00 zł; 1 kilogram fasoli 0,50 do 1,00 zł; mendel raków 1,00—2,50 zł; pomidory 0,30—0,80 zł za 1 kg.; borówki 1,40—1,80 zł za 1 kg.; 1 kg. jabłek 0,30—1.00 zł; gruszki 0,40 do 1,00 zł; śliwki 0.80—1,60 zł za 1 kg.; jeżyny 1,00—1,20 zł; winogrona 1,60—3,00 zł; renklody 1,40—2.40 zł; mirabele 1.00—1,20 zł; grzyby: borowiki duże 1,20—1,60 zł za kg; drobne 1,60—2,00 zł za kilogram; rydze duże 1,20 zł; drobne 1,60 zł; maślaki 0,80 do 1,00 zł; kurki 1,00—1,20 zł; zielonki 0,80 do 1,00 zł, inne grzyby 0,40—0,80 zł. — Targ ożywiony; dowozy duże; masło nieco tańsze, pozatem ceny naogół bez zmian. (hu)

KRONIKA POLICYJNA

— * **Echa napadu na p. Jarosława Leitgebra.** P. Zygmunt Porzyński, ujęty jako podejrzany o udział w napadzie, został zwolniony po stwierdzeniu, że nie jest identyczny z napastnikiem.

— * **Zuchwała kradzież.** Podróżujący z towarami jubilerskiemi Oton Schartner z Gdańska pozostawił na ulicy samochód marki „Essex", w którym znajdowały się różne wzory, wartości kilkanaście tysięcy złotych. W chwili, gdy komisjoner odwiedził jednego z klientów, złodziej wszedł przednią częścią samochodu i otworzył tylne drzwi karoserji, wynosząc walizkę z większą ilością naszyjników szklanych pereł wartości przeszło 3 tys. zł. Natychmiast wszczęty pościg za złodziejem nie dał narazie wyników. (k)

— * **Kradzieże i włamania.** Z restauracji Antoniego Zapłaty przy św. Marcinie 3 nieznani włamywacze skradli kilkanaście litrów wódek, płaszcz męski ciemno-brązowy, 12 obrusów białych, zegarek męski srebrny, 2 słuchawki i 3 lampy radjowe. P. Zapłata poszkodowany został na około 500 zł. — Przy ul. Koszarowej 10 włamali się nieznani złodzieje do mieszkania kpt. Jana Blichewicza i zabrali walizę brązowego koloru, prześcieradła, ręczniki, serwety i bieliznę pościelową. Skradziona bielizna znaczona była monogramem S. K. — Z mieszkania przy ul. Wołyńskiej 3 skradziono bieliznę damską i męską wartości około 600 zł. — Również na Sołaczu przy ul. Mazowieckiej 16 włamano się do mieszkania Zygmunta Haase i skradziono pierzynę, poduszki oraz niklowy serwis do kawy. — P. Janowi Sobierajskiemu, pl. Bernardyński 4, skradziono materjał męski, wartości około 240 zł. (z)

— * **Kradzież świń.** W majątku Gorazdowie w pow. wrzesińskim skradziono 5 świń. Poszkodowanych zostało 3 właścicieli. (k)

— * **Ujęcie podpalaczy.** W pow. bydgoskim w Kusowie spłonęły dwie stodoły z pszenicą pana Józefa Żychlińskiego, wartości około 16 tysięcy złotych. Na gorącym uczynku podpalania ujęto przytem niejakiego Teodora Cichańskiego. — W Warszawie, folwarku pod Wronkami, powstał ogień w nocy na 18. bm. Spłonęła stodoła ze zbożem, garaż, obora, stóg słomy, młocarnia i motor oraz narzędzia rolnicze, wartości około 45 tys. zł, własność Teofila Machowina. W toku dochodzeń okazało się, iż ogień podłożono, a motywem zbrodni była zemsta. Jako podejrzanych aresztowano Stanisława Jankowiaka i jego synów Wojciecha i Romana. (k)

— * **Walka z nierządem.** W tych dniach przeprowadzono rewizję w podejrzanem mieszkaniu Rozalji Wojciechowskiej, przy ul. Woźnej 21. Aresztowano tam 4 kobiety lekkich obyczajów, a przy badaniu lekarskiem okazało się,

iż trzy z nich poddać było trzeba przymusowemu leczeniu z powodu choroby wenerycznej. Urządzono też obławę na ulicach Klasztornej, Wielkiej i Żydowskiej, podczas której ujęto 4 kobiety z półświatka. (z)

KRONIKA WYPADKÓW

— * **Wypadek na torze kolejowym.** Na linji między Inowrocławiem a Toruniem znaleziono w tych dniach mężczyznę z nogami obciętemi powyżej stóp. Jak się okazało, był nim Stanisław Ziółkowski z Inowrocławia. Ciężko pokaleczony zeznał, że uległ wypadkowi podczas kradzieży węgla z wagonów pociągu będącego w biegu. Ziołkowskiego w stanie ciężkim odstawiono do szpitala powiatowego w Inowrocławiu. (k)

— * **Autobus w rowie.** Na szosie pomiędzy Miłosławiem a Imielnikiem w powiecie wągrowieckim przepełniony pasażerami autobus P Z 16588, kierowany przez szofera Jana Jabłońskiego z Wągrowca, wjechał do rowu. Z pośród pasażerów troje odniosło lekkie okaleczenia od ułamków szkła, reszta zaś wyszła bez szwanku. Powodem był defekt kierownicy; autobus uszkodzony został tak ciężko, iż nie jest zdolny do dalszej komunikacji. (k)

— * **Pożary spowodowane uderzeniami piorunu** powstały w dniu 15 bm. w Ciężkowie w pow. szubińskim, gdzie spłonęła stodoła osadnika Fryderyka Engelage, przyczem powstały straty około 25 tys. zł, oraz w Żernikach w pow. żnińskim, gdzie również spłonęła stodoła p. Jana Rossy ze zbożem i narzędziami rolniczemi, wartości około 15 tys. zł. (k)

— * **Płoną stogi.** W Kruchowie w powiecie mogileńskim, spaliły się 2 stogi słomy Alfreda Jankowskiego, wart. około 1000 zł. Ogień powstał od młocarni. — Z nieustalonej przyczyny zapalił się stóg zboża na polu Stanisława Zbytniewskiego w Wylatowie w pow. mogileńskim. Straty ocenia się na około 2 tys. zł. — W tych dniach spłonął stóg żyta na polach Hugona Pohla w Strykówku w pow. poznańskim. Przyczyny pożaru nie stwierdzono. — W dniu 16 bm. w Wszedzieniu (pow. mogileński) spłonął stóg słomy Wojciecha Mikołajczyka. — Tego samego dnia spłonął stóg słomy własność Adama Wilka w Wiecanowie w tymże powiecie. — Również w Wiecanowie powstał ogień u gospodarza Józefa Uklei, u którego spalił się stóg słomy. Płomienie ze stogu przerzuciły się na stodołę, lecz tutaj ogień zdołano stłumić. Ukleja jest ubezpieczony na sumę 24 tys. zł. O podpalenie podejrzewa się Ukleję, który też zbiegł krótko po wybuchu pożarów. (k)

Z WIELKOPOLSKI

— * **Gniezno.** (Z Kółek Rolniczych.) Na sali Hotelu Europejskiego odbyło się walne zebranie Kółek Rolniczych powiatu gnieźnieńskiego. Zebranie zagaił prezes p. Żółtowski z Niechanowa. Referat p. t. „Organizacja zbytu trzody chlewnej" wygłosił delegat Wlkp. Izby Rolniczej p. Wrzyszczyński. Drugi referat wygłosił p. Fedyk, dyrektor Szkoły Rolniczej w Września p. t. „O zasiewach i pracach jesiennych". Na interpelację jednego z obecnych w sprawie udzielania kredytów, udzielił wyczerpującej odpowiedzi p. starosta Słaby, zaznaczając, że Powiat. Kasa Oszczędności rozporządza pewnemi sumami na potrzeby rolnictwa. Udziela się kredytów tylko tym, którzy dadzą gwarancję przez podpisy dwóch żyrantów.

— * **Inowrocław.** (Gen. Latinik.) Generał dywizji Latinik bawi u p. dr. Brodnickiego pod Inowrocławiem i w sobotę 20 bm. wygłosi w sali Hotelu Basta o godzinie 19,30 odczyt na temat: „Przyjaźń a interes mocarstw europejskich względem Polski".

— (Zawody okręgowe „Sokoła".) Dnia 21 bm. odbędą się o godzinie 10 na boisku „Sokoła" zawody, obejmujące biegi, rzuty oszczepem, dyskiem i granatem, skoki wdal i o tyczce oraz pchnięcie kulą. W zawodach biorą udział druhowie wszystkich gniazd okręgu inowrocławskiego.

— (Protest czeladzi rzemieślniczej.) W niedzielę odbyło się w auli szkoły powszechnej im. Staszica zebranie czeladzi rzemieślniczej pod przewodnictwem prezesa Kolczyńskiego. Zebranie było bardzo liczne, zgromadziło się bowiem przeszło 500 osób. Omawiano sprawy zawodowe, poczem wyrażono jednomyślnie protest przeciw zakusom niemieckim na nasze zachodnie granice.

— (Napad.) W Lisewie Kościelnem jeden z wieśniaków, Stanisław Dworek, wskoczył na wóz jadącego od młyna fornala i pobił go dotkliwie. Napadnięty stracił przytomność, wóz wywrócił się do rowu.

— (Niefortunne polowanie.) Józef Majchrzak z Jacewa podczas polowania na miejskim gruncie zastrzelił coprawda kuropatwę, ale pociągnąwszy nieoględnie cyngiel dubeltówki, zranił również w nogę 13-letniego syna rolnika Czapli. Chłopca odstawiono do szpitala, gdzie odjęto mu część nogi. (em)

— * **Międzychód n. Wartą.** (Z Rady Miejskiej.) W dniu 11 bm. odbyło się posiedzenie Rady Miejskiej, które zagaił przewodniczący p. Buhl. Wprowadzono w urząd nowego radnego miasta w miejsce p. Duchnickiego, p. Stefana Gintera, którego wybrano również zastępcą przewodniczącego Rady Miejskiej. Na członka Komisji Sanitarnej wybrano em. kom. str. granicznej p. Rzepczyka. Do komisji wyborczej wybrano dla I. obwodu jako członków pp. Stefana Maciejewskiego, Stanisława Firleja i Stefana Langego, jako ich zastępców pp. Tomaszewskiego Antoniego, Szczepaniaka Józefa i Ostojskiego Józefa; dla II. obwodu wybrano na członków pp. Paczyńskiego Karola, Demskiego Jana, Henicza Antoniego a na zastępców pp. Gorczyńskiego Stanisława, Wciorkę Józefa i Sankowskiego Pawła. Wreszcie uchwalono rezolucję przeciw zakusom niemieckim na całość granic Rzeczypospolitej, którą polecono przewodniczącemu Rady przesłać p. staroście w Międzychodzie. (mr)

— * **Leszno.** (Wystawa ogrodnicza.) W sobotę, 20 bm. o godz. 11, zostanie otwarta wystawa ogrodnicza, urządzona na boisku Sokoła. Na wystawie będą pokazane: wszelkie działy ogrodnictwa, jak szkółkarstwo, kwiaciarstwo, warzywnictwo, plastyka ogrodnicza, przetwórnictwo owoców i jarzyn i t. d. Urządzające wystawę towarzystwo ogrodnicze obejmuje tereny powiatów Leszno, Śmigiel, Wolsztyn, Rawicz, Krotoszyn.

— * **Ujście.** (Zjazd Tow. Powst. i Woj.) W niedzielę 14 bm. odbył się tutaj zjazd obwodowy Powstańców i Wojaków obwodu chodzieskiego. Rano o godzinie 5 wymaszerowano z hotelu Centralnego na strzelnicę i rozpoczęto strzelanie. Około godziny 7 zaczęły zjeżdżać się liczne towarzystwa, jak z Mirosławia, Byszek, Dziembowa, Morzewa, Chodzieży, Margonina, Szamocina, Budzynia, Lipin, Zacharzyna, Wyszyn, Lipiej Góry, Rownopola i t. d. Na strzelnicy uformował się wielki pochód i pomaszerowano przy dźwiękach 2 orkiestr przez udekorowane ulice miasta do kościoła. Po mszy św. przemówił od ołtarza ks. proboszcz Dudziński. W południe przybyli przedstawiciele władz i wojska. Nad samą granicą manifestowano przeciw wrogim zakusom niemieckim. Treściwie w tej sprawie przemówił prezes obwodowy p. Stanek, stwierdzając, że nie chcemy wojny, ale nie damy naruszać granic. Dalsze przemówienia wygłoszono na Rynku. Po defiladzie wręczono kilku członkom dyplomy i uchwalono rezolucję w obronie granic. Po wspólnym obiedzie odbyły się zawody. (um)

Zabawa dzieci w ogródkach działkowych na Wildzie

Znane ze swej owocnej działalności Tow. Ogródków Działkowych przy Bielnikach na Wildzie, urządziło w niedzielę na swych terenach piękne święto dzieci, połączone z dożynkami.

Pogoda dopisała, to też roiło się od publiczności a przedewszystkiem od dzieci, dla których przygotował zarząd wiele atrakcyj. Podziwiano różne tańce narodowe wykonane przez młodzież, śpiewy i inne ciekawe imprezy. Nie brakło też grupy cygańskiej i Żydów, wywołujących salwy śmiechu wśród rozbawionych działkowców. Pięknie wypadły dożynki odtworzone z wielką starannością.

Do podniesienia pięknej uroczystości przyczyniła się niewątpliwie dobrze zgrana orkiestra firmy H. Cegielski, pozostająca od założenia pod wytrawnym kierunkiem p. M. Prymasa. Ukoronowaniem uroczystości było odpalenie ogni sztucznych, które w barwach tęczowych rozjaśniły bogato udekorowaną kolonję i uwijającą się na niej ludność i dziatwę. Śpiewy i występy zorganizowało tow. sceniczne im. Fredry.

Uroczystości podobne odbywają się we wszystkich kolonjach i są one zakończeniem półkolonji dla dzieci, które w ogródkach przebywają przez cały okres wakacji. Ma to niewątpliwie wielkie znaczenie społeczne, albowiem odciąga się w ten sposób dziatwę od zgubnych wpływów ulicy, ucząc ją bardzo wiele dobrych i pożytecznych rzeczy. (z)

Kurs dla sióstr parafjalnych

Szybki rozwój akcji charytatywnej wymaga wykwalifikowanych pracowników. Szczególnie nowopowstające placówki charytatywne często daremnie czekają na odpowiednie kierowniczki. W związku z tem Związek Towarzystw Dobroczynności „Caritas" w Poznaniu wespół z Katolicką Szkołą Społeczną urządza w czasie od 21 października do 15 listopada rb. kurs dla sióstr parafjalnych.

Program kursu obejmować będzie następujące referaty: 1) Istota miłosierdzia chrześcijańskiego (4 godziny), 2) Opieka społeczna a dobroczynność prywatna (2 godz.), 3) Objawy chorób społecznych (3 godz.), 4) Opieka społeczna (4 godz.), 5) Administracja państwowa i komunalna (godz. 5), 6) Czynniki wykonawcze akcji charytatywnej (5 godz.), 7) Ubogi w ustawodawstwie społecznem (7 godz.), 8) Organizacja miejskiej opieki nad ubogimi (3 godz.), 9) Kartoteka parafjalna i kartoteka ubogich (3 godz.), 10) Wydział parafjalny „Caritas" (3 godz.), 11) Okręg „Caritas" (1 godz.), 12) Związek „Caritas" (1 godz.), 13) Prawna opieka nad dzieckiem (5 godz.), 14) Higjena społeczna (2 godz.), 15) Propaganda akcji charytatywnej (1 godz.), 16) Duszpasterstwo wobec akcji charytatywnej (1 godz.), 17) Posłannictwo siostry parafjalnej (3 godz.).

Wykładów podjęli się wybitni znawcy powyższych referatów.

Całkowite wpisowe za kurs wynosi 30 zł. Koszta podróży i utrzymania ponoszą uczestnicy. W gmachu Szkoły społecznej, gdzie też odbywać się będą wykłady, urządzony zostanie wygodny internat. Tam też otrzymywać będzie można śniadania i kolacje po przystępnej cenie. Uczestnicy kursu winni brać udział we wszystkich prelekcjach, dyskusjach i zajęciach praktycznych. W kursie biorą udział tak osoby świeckie jak i zakonne.

Zgłoszenia należy przesyłać do kancelarji Katolickiej Szkoły Społecznej, Poznań, ul. Podgórna 12b, najpóźniej do 14-go października rb.

KUPUJMY CEGIEŁKI NA BURSĘ RZEMIEŚLNICZĄ (P. K. O. 212 664)

SPORT

Hippika

Ostatnie dni wyścigów konnych z totalizatorem na torze w Ławicy odbędą się 20. i 21. b. m. W sobotę rozegranych zostanie 6 gonitw (2 płaskie, 2 z płotami i 2 z przeszkodami); w niedzielę odbędzie się 7 gonitw, w tem 3 płaskie, a jedna loteryjno-sprzedażna; losy na loterję w cenie zł 2, oprócz szans wygrania konia wyścigowego, upoważniają do wolnego wstępu na tor. Poza tem rozegrane zostaną 2 z płotami i 2 z przeszkodami. Do wielkiej gonitwy z przeszkodami na dystansie ok. 5.200 mtr o nagrodę 14.000 zł oraz pamiątkowy żeton z Ministerstwa Rolnictwa dla jeźdźca konia-zwycięzcy. Zgłoszono 8 koni, a mianowicie: „Blue Mountain", „Bakarata", „Horodenkę", „Czekana", „Frasquite", „Demetrę", „Franię" i „Leśkową". Gonitwa ta zapowiada się najciekawiej z całego sezonu jesiennego. Początek biegów o godzinie 15.30 bez względu na pogodę. Dojazd pociągiem o g. 15.15, oraz autobusami P. K. E. od Mostu Teatralnego. Wcześniejsza sprzedaż biletów, losów i programów w firmie p. Zygarłowski, ul. Gwarna.

Kolarstwo

Bieg na 105 klm o mistrzostwo m. Poznania odbędzie się dnia 21. b. m. Start o godz. 14 na Zegrzu, meta na Dębcu o godz. 17.30. Do biegu będą dopuszczeni wszyscy kolarze m. Poznania, zrzeszeni lub niezrzeszeni. Na bieg wyznaczono szereg cennych nagród, które są wystawione w oknie wystawowem f. „Start". Koszulkę mistrzostwa fundowała f-a J. Szulc, ul. Fabryczna.

Nowy rekord polski na dystansie 200 m ustanowił w Warszawie na zawodach międzynarodowych Szamota, uzyskując czas 12.2 s. W walce o pierwsze miejsce uległ Francuzowi Beaufrand również w czasie 12.2 s. o pół koła.

Lekka atletyka

Doroczny bieg o puhar wędrowny, organizowany przez „Koronę" na dyst. 3.500 mtr, odbędzie się w niedzielę, 28 września, o godz. 12. Bieg dostępny jest tylko dla stowarzyszonych w P. O. Z. L. A. Zgłoszenia wraz z wpisowem 1 zł od zawodnika należy wpłacić na ręce p. Appelbauma Edmunda (Rynek Łazarski 19) najpóźniej do dnia 26. b. m. Zgłoszenia bez wpisowego nie będą uwzględnione.

Pięściarstwo

Warszawa — Poznań. Niedzielne zawody międzymiastowe wzbudziły zrozumiałe zainteresowanie. Obie reprezentacje spotykają się po raz pierwszy, to też wynik walk trudno przewidzieć. Pięściarze stołeczni trenowali pilnie i obecnie znajdują się w dobrej formie. Wybór reprezentacji nastąpił po starannej eliminacji. Również Poznań wystawił swoją najlepszą drużynę. W poszczególnych wagach walczą następujące pary (podajemy według kolejności wag od papierowej do ciężkiej, gości na pierwszem miejscu): Pasturnak i Kawczyński, Urkiewicz i Wolniakowski, Goss i Forlański, Anders i Warecki, Głowacki i Anioła, Arski i Strzelec, Garbarz i Majchrzycki, Mizerski i Wiśniewski oraz Fin i Tomaszewski, który pierwszy raz startuje w wadze ciężkiej. Przedsprzedaż biletów w firmie „Camera".

Piłka nożna

„Korona" — „Cybina". Zawody towarzyskie odbędą się w niedzielę o godz. 11 na boisku „Korony" przy ul. Chociszewskiego (narożnik Pogodnej). Dojazd tramwajami nr. 4 i 5.

„WKS" (Łódź) — „Legja". Spotkanie to wzbudziło duże zainteresowanie w Poznaniu. Obie drużyny mają obecnie równą ilość punktów i po jednej przegranej. Łodzianie przyjeżdżają w pełnym składzie. Najgroźniejszą częścią ich drużyny jest obrona. O dobrej formie wojskowych świadczy ich ostatnie zwycięstwo nad „Skrą", którą pokonali zdecydowanie w Warszawie, to też „Legja" nie będzie miała łatwego zadania. Spodziewać się jednak należy, że doceniając ważność powyższego spotkania, zechce zrewanżować się za poniesioną w Łodzi porażkę. Zawody rozpoczynają się o godz. 15.30 na stadjonie miejskim.

Różne

Pięciobój nowoczesny o mistrzostwo armji przyniósł następujące wyniki: grupa senjorów: — 1. kpt. Hahn, grupa I — 1. kpt. Baran, grupa t. zw. olimpijska — 1. por. Małysko, 2. por. Koprowski, 3. por. Kiesewetter, grupa II — 1. por. Lisowski, 2. por. Sokołowski, 3. por. Zniński, grupa podoficerska — 1. plut. Ślązak, 2. wachm. Kamiński, 3. sierż. Gawrych.

TEATRY

— * **Z Teatru Wielkiego.** Dziś, w piątek 19 bm. „Halka" W roli tytułowej p. Bojar-Przemieniecka, Zofja w interpretacji p. Tylewskiej, Jontek — Tarnawski, Stolnik — Zathey, Janusz — p. Maj, Dziemba — p. Szingier. Świetny układ baletowy pomysłu p. Ciesielskiego z Marją Martówną i Ireną Jedyńską na czele oraz z całym zespołem. Dyryguje p. Bolesław Tyllia. W sobotę, 20 bm. wznowiona z ogromnem powodzeniem „Księżniczka Czardasza" z p. Kulczycką w partji głównej, Ksenią Grey, Bratkiewiczem, ulubieńcem publiczności poznańskiej, Raczkowskim i Sendeckim; dyryguje p. Mieczysław Eichstaedt. Przedsprzedaż biletów do Teatru Wielkiego w Teatrze Polskim od godz. 10—17.

— * **„Manru" Paderewskiego.** Dyrekcja Teatru Wielkiego od szeregu dni z wielkim pietyzmem i nakładem pracy przygotowuje wspaniałe dzieło operowe naszego wielkiego artysty i kompozytora Paderewskiego. Niewątpliwie cały Poznań złoży hołd Mistrzowi w 70-tą rocznicę jego urodzin, zapoznając się z tym klejnotem muzyczno - scenicznym. Premjera w najbliższych dniach.

— * **Z Teatru Polskiego.** Wczorajsze przedstawienie „Pana Jowialskiego" zamknęło kasę przed rozpoczęciem widowiska. W piątek, sobotę i niedzielę wieczorem przepyszna komedja satyryczna genjalnego pisarza rosyjskiego M. Gogola „Rewizor z Petersburga" w pełnem pietyzmu wykonaniu zespołu Teatru Polskiego. Wybuchy gromkiej wesołości i żywiołowe oklaski, wybuchające przy otwartej kurtynie, są wymownym dowodem sukcesu, jakim cieszy się „Rewizor z Petersburga" na scenie Teatru Polskiego.

— * **Pierwsze przedstawienie popołudniowe.** W niedzielę odbędzie się w Teatrze Polskim pierwsze przedstawienie popołudniowe w bieżącym sezonie. Odegraną będzie ciesząca się wielkim sukcesem fredrowska komedja „Pan Jowialski". — Ceny zniżone.

— * **Z Teatru Nowego.** Dziś, w piątek wchodzi na afisz Teatru Nowego doskonała komedja Oscara Wilde'a p. t. „Brat marnotrawny" z występem naszego znakomitego gościa p. J. Węgrzyna. Komedja ta obfituje w przezabawne i pełne najprzedniejszego humoru sytuacje. Józef Węgrzyn odtworzy postać którą kreował z niebywałem powodzeniem w Warszawie. Rozległa skala talentu, pozwalająca mu przeistaczać się z postaci tragicznych — do najbardziej komicznych, przyczynia się, że publiczność dzięki niezrównanej grze Węgrzyna śmieje się do łez. Obsadę stanowią pp. Czarnecka, Piaskowska, Suchankówna, Trojanowska, Kaden, Rudnicki, Rolicz i inni. Piękną oprawę dekoracyjną przygotował p. Kobryń.

Teatr Wielki

DZIŚ — „Halka" — opera Moniuszki.
Sobota, 20. 9. „Księżniczka Czardasza" — operetka Kalmana.
Niedziela, 21. 9. „Traviata" — opera Verdiego.
Poniedziałek, 22. 9. „Hrabina Marica" — operetka Kalmana.
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Przedsprzedaż biletów w kasie Teatru Polskiego od 10—18; w niedziele i święta w Teatrze Wielkim od 11,30—13,45.

Teatr Polski

DZIŚ — „Rewizor z Petersburga".
Sobota, 20. 9. „Rewizor z Petersburga".
Niedziela, 21. 9. po poł. „Pan Jowialski". (Ceny zniżone).
Niedziela, 21. 9. wiecz. „Rewizor z Petersburga".
Poniedziałek, 22. 9. „Panna młoda w garsonierze".
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Brat marnotrawny" — Gośc. występ J. Węgrzyna.
Sobota, 20. 9. „Brat marnotrawny". Gościnny występ J. Węgrzyna.
Niedziela, 21. 9. „Brat marnotrawny". — Gościnny występ J. Węgrzyna.
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarlowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

MOSKIEWSKIE GODY

Któryś z polityków niemieckich, bodaj że sam Bismarck, miał się wyrazić, że granica między zachodem a wschodem Europy biegnie przez Kurfürstendamm w Berlinie; niektórzy twierdzą, że Wschód zaczyna się od Zbąszynia, inni znów przesuwają tę granicę na linję Strzałkowa, a ostatnio śpiewa Jerzy Liebert w swej „Piosence do Warszawy":

Ani tu Zachód, ani Wschód —
Coś tak, jak gdybyś stanął w drzwiach...

Bez względu jednak na to, gdzie umieścimy geograficzną granicę między zachodem i wschodem Europy, wszyscy zgodzimy się na to, że granica psychiczna między Zachodem a Wschodem biegnie przez mózgi i serca polskie. To też problem naszych stosunków ze światem wschodnioeuropejskim zawsze był i będzie aktualny, na równi z zagadnieniem wpływów cywilizacji łacińskiej, bo cała nasza kultura jest wynikiem starcia się i wzajemnego przenikania obu tych światów.

Dla artysty jednak historyczna ekspansja nasza na Wschód, z jej szerokim szlacheckim rozmachem, dostarcza niewątpliwie więcej tematów, niż w utarte formy przybrane nasze stosunki z Zachodem. A już żaden z epizodów naszych wschodnich dziejów nie zdoła tak silnie przemówić do artystycznej wyobraźni, jak tragiczna epopeja wyprawy Dymitra Samozwańca; nic więc dziwnego, że nieraz już pobudzała twórczość prawdziwych artystów, żeby tylko przypomnieć znany dramat Nowaczyńskiego.

Ostatnio ukazały się na półkach księgarskich dwa pokaźne tomy powieści o Dymitrowej wyprawie, owoc rzetelnej trzyletniej pracy Stanisława Wyrzykowskiego, znanego tłumacza dzieł Nietschego i wytrawnego stylisty*).

Całą swą powieść oparł autor na współczesnych źródłach historycznych, przedewszystkiem na ówczesnych diarjuszach i pamiętnikach Stanisława Niemojewskiego i Wacława Dyamentowskiego, dworzanina wojewody sandomierskiego Jerzego Mniszcha, protektora i teścia Dymitra. Od Dyamentowskiego zapożyczył autor nawet bardzo trafnie dobrany tytuł, bo diarjusz tego uczestnika moskiewskiej wyprawy ma tytuł: „Gody moskiewskie, albo proces powodzenia Dymitra Iwanowicza, teraźniejszego cara i monarchy moskiewskiego, polskiemu narodowi tragiczną nader sceną Siculae vesperae reprezentujące etc."

Dzieło Wyrzykowskiego spotkało się już z kilkakrotną oceną w naszej prasie, niestety nie zawsze sprawiedliwą. Mimowoli przypominają się słowa jednego z wybitnych zagranicznych pisarzy, który w czasie ostatniego warszawskiego kongresu „Penklubów" wyraził zdziwienie, że się u nas tyle tłumaczy z obcych języków, a tak mało pielęgnuje własną literaturę. Winę ponosi w wielkiej mierze nasza prasa, zbyt surowemi sądami uprzedzając czytelnika do dzieł, o ile te nie hołdują pod względem formy i stylu najnowszym prądom.

Stanisław Wyrzykowski ma już zbyt zdecydowaną indywidualność artystyczną, aby mógł i chciał się nagiąć do obowiązującej dziś mody. Jest on artystą minionego „fin de siècle'u", ale artystą wysokiej próby. Nic więc dziwnego, że potrafił stworzyć dzieło, które mimo pewnych błędów czyta się z niesłabnącem zajęciem od początku do końca; od opisu pierwszego tajemniczego, pojawienia się Dymitra w Polsce, aż do jego strasznej śmierci i rzezi Polaków w Moskwie, którą współczesny kronikarz nie wahał się przyrównać do sławnych „Nieszporów Sycylijskich" nie słabnie zaciekawienie czytelnika ani na chwilę.

Obok dziejów Dymitra i jego wyprawy stanowią główny motyw powieści ściśle z niemi związane dzieje miłości Maryny Mniszchówny i dworzanina królewskiego Jana Gołuchowskiego; obydwa te motywy potrafił autor opleść około idei wielkiego dziejowego posłannictwa Polski jako krzewicielki łacińskiej cywilizacji zachodniej w barbarzyńskiej Moskwie. Cywilizację tę niesie na wschód Dymitr Samozwaniec wraz ze swym orszakiem; o spełnieniu się wielkiej roli dziejowej marzy Jan Gołuchowski, widząc „daleko w przyszłość sięgającem spojrzeniem swej myśli, jak dzierżąc pochodnię twórczej światłości ducha, Polska staje się dla Moskwy tem ‚czem niegdyś była Grecja dla Rzymu". Dla tej idei wyrzeka się Maryny, którą Opatrzność jako żonę Dymitra przeznaczyła do wielkiego dzieła: „ma zanieść światło ducha w dzikie ciemnie barbarzyńskich krajów, stać się dla Moskwy mistrzynią szlachetności, piękności i swobody" Podobnie Merežkowski w III-ej części swej trylogji o Chrystusie i Antychryście w nagim posągu Venus, sprowadzonym z Włoch przez Piotra W. do mroźnego Petersburga i ustawionym na piedestale przez jego mużyków, chciał usymbolizować wielki czyn Piotra: wprowadzenie do Rosji kultury Zachodu.

Na tem szerokiem tle tragicznego w swem dziejowem znaczeniu starcia się kultury polskiej z moskiewską odmalował Wyrzykowski długi szereg barwnych obrazów z życia polsko-moskiewskiego: obraz Moskwy pod rządami Borysa Godunowa, życie na dworze Mniszcha w Samborze, nawracanie Dymitra na wiarę katolicką przez jezuitów w Krakowie, wyprawa jego wojenna z rycerstwem polskiem na Moskwę, poselstwo kanclerza dymitrowego Własiewa do Zygmunta III-go w Krakowie z prośbą o rękę Maryny Mniszchówny dla Dymitra i krakowski jego ślub z Maryną w zastępstwie Dymitra, wyprawa Maryny do Moskwy, uroczystości moskiewskie, zdrada bojarów, śmierć Dymitra i rzeź zaskoczonych przez moskiewską dzicz Polaków. Niektóre sceny, jak n. p. scenę uroczystego przyjęcia przez Dymitra posłów polskich i kłótnię jego z nimi o tytuł cesarski, przedstawił autor ściśle na podstawie relacyj Dyamentowskiego; nieraz znów z lakonicznych wzmianek diarjusza potrafił stworzyć szczegółowe, barwne opisy. W dziarjuszu mamy króciutką wzmiankę o męczeńskiej śmierci Jana Gołuchowskiego w Moskwie: „Tamże zabili Jana Gołuchowskiego, dworzanina Króla J. M., który był przedtem do Cara zajechał, bywszy przystawem u posła jego Tatiowa. Tego rozkrzyżowawszy, pruli nożami i dziwnie się nad nim pastwili" (ed. Hirschberg, str. 58); warto z tem porównać odnośny ustęp powieści (cz. 3-cia, str. 390 nast.).

Jak już wyżej wskazałem jest powieść Wyrzykowskiego utworem o wybitnych cechach minionego już świetnego okresu t. zw. „Młodej Polski". Odbiło się to zarówno na charakterach jego bohaterów, którzy (jak zwłaszcza Jan Gołuchowski) wykazują znaczne pierwiastki dekadenckie, jak na opisach stanów psychicznych. Oto opis psychiki Knutsona: „Piorunnym pociskiem swego okrutnego gniewu strzaskał straszliwy bóg skandynawskich jego przodków gwiaździste sklepienie jego duszy i szarym, plugawym gruzem przywalił całopalną objatę jego serca (cz. 2-ga, str. 131)". Taki opis razi nas dzisiaj w okresie neo-realizmu, ale w czasach „Młodej Polski", „gdy po niebieskich jeziorach duszy pływały białe łabędzie tęsknoty", miał swój pełny artystyczny walor. Kto górny ten i chmurny okres naszej literatury przeżył choćby w pierwszej swej młodości, ten w pełni zrozumie autora „Moskiewskich Godów" i nie będzie od niego żądał, aby sprzeniewierzył się epoce, z której wyszedł i w której wyrósł.

Książka omawiana, owoc rzetelnych wysiłków artystycznych, powinna dotrzeć do jak najszerszych sfer czytelników, zasługuje na to w całej pełni i życzyć tylko należy autorowi, aby wkrótce mógł wydać dalsze jej tomy.

Feliks Pohorecki.

Poznań.

x) Stanisław Wyrzykowski, Moskiewskie gody, Tom I.: Cz. 1. Wilki pod murami Kremla, Warszawa 1930, str. 317, Cz. 2 i 3. Zwycięskie Słońce, Krwawy Zmierzch, Warszawa (Dom Książki Polskiej) 1930, str. 417.

Książki nadesłane

Alfred Neumann: „Czart". Powieść. Instytut Wydawniczy Renaissance.

André Maurois: „Oddech wojny". („Les silences du colonel Bramble, les discours du dr. O. Grady") Warszawa. Bibljoteka Groszowa

ŻYCIE KULTURALNE

NOWY TOM PAMIĘTNIKA PEWUKI

Monumentalne dzieło o Powszechnej Wystawie Kraowej, wydane przez dyr. Wachowiaka pomnożyło się o nowy tom. Tak jak poprzednio wydane tomy jest to pokaźna księga o przeszło 400 stronicach, zasypana pięknemi ilustarcjami, które każdemu czytelnikowi żywo przypomną piękne czasy „Pewuki".

Zaczyna się od wywodów arch. Jerzego Muellera o budownictwie na P. W. K. Wywody te zasługują, aby się nimi zająć obszerniej zwłaszcza, że wystawa była pierwszą u nas manifestacją współczesnego stylu w architekturze i jako objaw „funkcjonalizmu" odegrała rolę przodującą. Dalej idą artykuły i informacje o instalacjach, kosztach budowy i o wystroju ogrodniczym, który zyskał naszemu miejskiemu ogrodnictwu tyle pochwał i uznania; ciekawy jest dział o obsłudze publiczności, zorganizowanej tak starannie jak wszyscy pamiętamy. Niejeden też będzie ciekaw dowiedzieć się „wewnętrznych" szczegółów o różnych przedsiębiorstwach na wystawie z których nieraz korzystał, jak bazary, kioski z przysmakami itd. Dokumentem kulturalnym dużego znaczenia jest rozdział o zjazdach i kongresach, jakie podczas wystawy się odbyły, wiadomo bowiem, jaka była ich rola i jakie pozostawiły następstwa.

Wydany luksusowo, tak jak poprzednie, tom ten znajdzie z pewnością chętnych czytelników i poza wystawcami, dla których stanowić będzie nieodzowną pamiątkę. A przysporzy też laurów wydawnictwu Drukarni św. Wojciecha, w którego zakładach zostało wykonane całkowicie, od papieru z własnej fabryki, aż do klisz, zestawu drukarskiego i oprawy.

TEATR

„Głupi Jakób". Z Warszawy piszą nam: Teatr Narodowy wznowił pod reżyserją p. Śliwickiego rittnerowskie arcydziełko „Głupi Jakób". Szambelana grał Frenkiel po mistrzowsku, rola ta jest jedną z najgłębszych w jego repertuarze. Nieporównanie umie ten znakomity aktor połączyć charakterystykę typu, w gruncie rzeczy nieprzyjemnego, z zyskaniem współczucia dla jego cierpień. Jakóba grał p. Warnecki, siostrę szambelana p. Broniszówna, porucznika p. Justjan, matkę Jakóba p. Horwatowa, Hankę p. Gorczyńska. (tw)

SZKOLNICTWO

Lekcja polska o Prusiech Wschodnich. „Przyjaciel Szkoły" zamieścił w swym pierwszym powakacyjnym zeszycie ciekawy przyczynek. Jest to wzór lekcji praktycznej, zatytułowany „Prusy Wschodnie pod względem gospodarczym". Wobec proklamowanych teraz przez Niemcy zamachów na nasze granice, przedmiot ten jest bardzo aktualny i ważny. Szkoła może brać udział w ten sposób w życiu bieżącem i uświadamiać młodzież o ważnych zagadnieniach narodu, na czem skorzystają starsi. (sp)

KRAJOZNAWSTWO

Pieniny Parkiem Narodowym. „Wielkopolska Ilustracja" zawsze wrażliwa na aktualność, uczciła niedawne stworzenie Parku Narodowego w Pieninach entuzjastycznym i obficie ilustrowanym artykułem. Autor, p. Jerzy Młodziejowski, przedstawia cel, dla którego Park został utworzony i opisuje jazdę czółnami po rwącym Dunajcu — która jest, jak wiadomo, unikatem turystycznym w całej Europie. (op)

MUZYKA

Kierownictwo opery warszawskiej. Z Warszawy piszą nam: Teatr Wielki będzie w tym sezonie kierowany przez p. Popławskiego, zarazem głównego reżysera opery. Pierwszym kapelmistrzem zostaje p. Adam Dołżycki.

Szymanowskiego „Król Roger" jest zapowiedziany przez praską operę Narodneho Divadla jako jedna z najbliższych premjer.

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Naczelna instancja architektów. Z Warszawy piszą nam: Architekci polscy są złączeni w lokalnych stowarzyszeniach, zaś organizacje te złączyły się w centralny związek. Temi dniami przybyli do Warszawy delegaci stowarzyszeń miejscowych i wybrali naczelną radę związku. Prezesem jest p. R. Miller, skarbnikiem p. J. Stefanowicz, dyrektorem p. S. Majewski, członkami rady są: dr. Lech Niemojewski, M. Szabunowicz, A. Popradzki. (aw)

WŚRÓD KSIĄŻEK

KASPROWICZA PISMA PROZĄ

Znany zaszczytnie krytyk Stefan Kołaczkowski dokonał cudu. W bardzo krótkim czasie wydał zgórą dwadzieścia tomów pism poety, rezerwując dotąd na prozę cztery, co nie wyczerpie zapewne zamierzonej całości, która jest wprost imponującą. Nie można nie wyrazić wydawcy niezmiernej wdzięczności za dotychczasowy trud i nie zalecić społeczeństwu rozczytywania się w dotąd ogłoszonej spuściźnie.

Prozaiczna — jest bardzo rozległą i rzuca mocne światło na pojęcia zgasłego poety. W artykule o Mickiewiczu jako polityku nie brak ataku na „organiczników", każących zapominać o tem, co dotąd ożywiało naród i radzących, by iść naprzód drogą drobnych poświęceń. To co napisał Kasprowicz o Lenartowiczu, zasługuje na nazwę studjum. Rysy charakterystyczne lirnika mazowieckiego są uchwycone w sposób bardzo wnikliwy.

Znakomicie przedstawił Kasprowicz program filozoficzny Asnyka, z którym wiąże się i polityczny, kulminujący w tem, że Polska dopóty nie zginie, dopóki żyć w niej będzie myśl swobody, wola i godność i męstwo człowiecze. Trafne są charakterystyki Słowackiego, Konopnickiej i innych. Klasyka znać w tem, co mówi o Hussonianusie, patrjotę — w ocenie Sienkiewicza. W młodym jeszcze Żeromskim podziwia Kasprowicz obywatelskość i instynkt psychologiczny.

Z artykułów o literaturze obcej wybijają się szkice o Tennysonie i Shelleyn, wreszcie motywy przyrody w poezji angielskiej. Dla Shelleya miał Kasprowicz kult bez zastrzeżeń. Wyjaśnił jego ateizm kultem natury, której ducha z bóstwem miłości i piękna utożsamiał zawsze i wszędzie. Chwalił go za ewolucyjne pojmowanie przyszłości świata. I Byrona kochał za umiłowanie przyrody.

Bardzo ważne są artykuły treści społecznej. Duża ich część odnosi się do lat wojny światowej. Więc w r. 1915 podnosi Kasprowicz żywotność narodu, która się objawia w chwilach najtragiczniejszych. „A ta kolebka naszego życia — mówi — ta na głęboką miłość zasługująca ziemia wielkopolska, która śród zawieruchy wojennej umiała zaznaczyć z trybuny sejmowej, przez usta posła Trąmpczyńskiego swe prawo do bytu, czyż w tych ciężkich czasach zapomniała, że jest przecież cząstką w myśl konstytucji wewnętrznie zespolonego narodu?" Dobrze, że nie doczekał Kasprowicz dni dzisiejszych. Wspaniałe jest przemówienie o miłości ojczyzny w r. 1920. Może iść ona o lepsze ze słynną mową Libelta. Wielbi Kasprowicz demokr. ustrój państwa i zleca straż nad nim narodowi. Przypisuje go świadomej woli narodu a nie jednostce, którą czyni tylko strażnikiem urządzeń wynikłych z woli zbiorowej.

Świetnie określa Kasprowicz rolę Marcinkowskiego. Nie chce go nazywać „organicznikiem", bo taka nazwa zwraca się przeciw idei powstań. Nazywa go poprostu wspaniałym Poznańczykiem, wspaniałym Polakiem.

W każdym oświeconym domu wielkopolskim winny znaleźć się te myśli wielkiego syna Wielkopolski. Wydanie krakowskie jest pomnikiem ważniejszym nawet od spiżowych.

Dr. T. Gr

Poznań.

*) Jan Kasprowicz: Dzieła T. XIX, XX, XXI, XXII. Kraków 1930.

Wiktor po polsku i po niemiecku. W „Kölnische Volkszeitung" drukuje się w wybornym przekładzie Leona Koszelli powieść Wiktora „Tęcza nad sercem". Rzecz ta wkrótce ukaże się p. t. „Morgenröte über der Stadt" nakładem Gilde-Verlag w Kolonji. Dawniej już był tłumaczony „Burek" i spotkał się z wielkiem uznaniem. Jednocześnie ukaże się nakładem Wegnera w Poznaniu dłuższa, wartkiem tempem akcji odznaczająca się powieść Wiktora „Zwarjowane miasto", drukująca się obecnie w jednem z pism stołecznych. Tekst powieści w wydaniu książkowem, ostatecznie już wykończony przez autora, będzie w niektórych miejscach nieco się różnił od tekstu drukowanego w gazecie. Niektóre pisma kolportowały wiadomość, jakoby powieść ta miała się ukazać ze słowem wstępnem p. J. E. Płomieńskiego. Informacja ta jest nieprawdziwa. (jb)

Echa wyprawy Andréego

Pamiętnik Strindberga dowodzi o nadludzkiej woli rozbitków

Tromsö, we wrześniu.

Wśród przedmiotów, odnalezionych przez wyprawę zorganizowaną przez szwedzką gazetę „Dagens Nyheter" na Białą Wyspę, znajdują się również pamięniki Strindberga. Według depesz, jakie nadeszły do owego pisma, pamiętniki te są zredagowane nader starannie i zawierają dokładny opis przebiegu wyprawy, od rozpoczęcia lotu aż do tragicznego końca podróżników. Z pamiętników, już ogłoszonych przez „Dagens Nyheter" dowiedziano się, że balon, po wystartowaniu w dniu 11 lipca 1897 o godz. 14,30 wylądował na lodowcu, przy 83 stopni szerokości dnia 14 lipca o 7,30 rano. Aerostat Andréego pozostał zatem w powietrzu 65 godzin.

Strindberg opisuje następnie jak dnia 22 lipca rozpoczęto pochód przez lodowce i śniegi ku południu. Ponieważ wraz z pamiętnikami odnaleziono i mapę, na której Strindberg oznaczył dokładnie miejsce wylądowania i marszrutę bezkresnej trasy, można dokładnie śledzić tragiczne błąkanie się podróżników po olbrzymich obszarach wiecznych lodów. Pochód trwał niemal trzy miesiące. Dnia 22 lipca, po naładowaniu na sanki 140 kg. zapasów żywności, przygotowania do marszu były ukończone. Każdy poszczególny dzień pochodu jest z całą dokładnością zapisany przez Strindberga. Przed wyruszeniem ubito pierwszego białego niedźwiedzia. — Dn. 11 sierpnia dotarto do 82 stopnia szerokości, a 7 września do 81. Szybkość posuwania się po lodowcach była bardzo ograniczona. 1 sierpień był dniem wyjątkowo pomyślnym, Strindberg zaznacza, że przebyto 8 kilometrów, 2 sierpnia natomiast tylko 3. Dn. 12 września wyprawa wiozła ze sobą już tylko 69 kl. żywności. Postanowiono zredukować porcje. Dn. 16 września podróżnicy rezygnują z dalszego pochodu. Następnego dnia spostrzegają w oddali Białą Wyspę, ląd stały. — Pamiętnik opisuje radość rozbitków i opowiada o uroczystości, jaką sobie zgotowali na lodowcu, gdy ujrzeli wyspę. Przyrządzono specjalny bankiet, otwarto butelkę wina, wypito ją na zdrowie króla i cześć ojczyzny i odśpiewano hymn narodowy. Nad schroniskiem wywieszono flagę ojczystą. Nadzieja możliwości ratunku powracała.

Tymczasem dn. 2 października lodowiec, na którym Andrée i jego towarzysze wybudowali prowizoryczne schronisko, przełamał się. Trójka została odcięta od stałego lądu. Zapiski z tą chwilą stają się coraz krótsze. Kilka słów jedynie, w których odczuwa się całą tragiczną grozę beznadziejnego losu rozbitków.

Dn. 3 października Strindberg lakonicznie zapisuje: „położenie straszne, bez wyjścia!" Piątego października wreszcie wyprawa dochodzi do Białej Wyspy. Dn. 6 szaleje burza śnieżna. Strindberg przy spisywaniu wiadomości dodaje tylko parę słów: pogodzić się z losem i oczekiwać śmierci! Ostatnia wzmianka, jaka znajduje się w notatniku Strindberga, jest datowaną 17 października. Podróżnik nie był już w stanie więcej pisać, siły go opuszczały.

Można już zgóry twierdzić, że materjał, jaki do kraju przywiezie statek „Isbjörn", zawiera doniosłą spuściznę o niezmiernej wartości. Pamiętnik Strindberga, pilnie i dokładnie redagowany, umożliwia zdanie sobie sprawy i pojęcia całego ogromu wysiłków woli owych trzech ludzi, których przez 3 miesiące nie opuszczała nadzieja i którzy zdobyli się jeszcze na momenty sportowego i patrjotycznego entuzjazmu, jak chwila opisana przez Strindberga, kiedy to ujrzeli lód stały, ów ląd, na którym miast spodziewanego ocalenia znaleźli śmierć...

St.

Pieprzem w oczy

Historja upadłych panien z dobrych domów — Skutki wybujałej swobody dziewczęcej

Sąd Okręgowy w Paryżu rozpatrywał w sobotę ubiegłą sprawę z oskarżenia publicznego dwóch młodych panien, znanych córka Anglika i Francuzki panna myślnego trybu życia. Jedna z oskarżonych córka Anglika i Francuski, panna Elaine Hartley, mająca obywatelstwo angielskie, skazana została na trzy lata więzienia. Druga zaś, panna Gilberte Gerarde — na dwa lata więzienia. Gdy panna Hartley usłyszała wyrok, zerwała się z ławy i runęła w omdleniu na podłogę. Panna Gerarde przyjęła wyrok spazmatycznym płaczem.

Oskarżyciel publiczny żądając surowego wyroku, powoływał się na dobre pochodzenie obu oskarżonych. W przewodzie sądowym stwierdzono, że niepełnoletnie jeszcze panny korzystały ze zbyt daleko idących swobód, odwiedzały one często nocne kluby kokainistów na Montmartre i Montparnasse. Po pewnym czasie zauważono, że obie tracą zdrowy wygląd i chęć do nauki, ponadto panna Gerarde zakochała się w młodym przystojnym człowieku, niejakim Rignoley, notorycznym kryminaliście, a panna Hartley w przyjacielu Rignoley'a apaszu, niejakim Roche.

Czwórka zeszła wkrótce na śliską drogę szantaży i podstępnych grabieży. Pierwszą ofiarą młodej bandy padła pani Debleds, którą okradziono z biżuterji. P. Debleds wszczęła alarm i, wtedy część biżuterji zwrócono jej. Okradziona domagała się daremnie zwrotu reszty kosztowności. Wreszcie wystąpiła ze skargą do sądu.

Ostatniej niedzieli panna Hartley zjawiła się u pani Debleds, staruszki 80-letniej, rzekomo z wyjaśnieniami. Gdy sądziła, że nadszedł stosowny moment, sypnęła swej ofierze pieprzem w oczy, rzuciła się na nią i usiłowała udusić. Tylko przypadek zdarzył, że pani Debleds uniknęła śmierci, gdyż w chwili, w której panna Hartley usiłowała uśmiercić staruszkę, w okno willi pani Debleds zapukał listowy.

Występy wykolejonych panien z dobrych domów znalazły swój smutny epilog w sądzie.

Cukier... i miód

Od czasu, kiedy Związek Polskich Związków Sportowych ogłosił konkursy na temat spożywania cukru — w sferach sportowych zaczęto się gwałtownie interesować upodobaniami gastronomicznemi „gwiazd", uważając — z dużą racją, lecz i nie bez pewnej dozy przesady — że naśladowanie ich w dziedzinie „menu" pomoże dorównać im i w dziedzinie wyników.

Gdy więc dowiedziano się, że Stefański zabiera z sobą na trasę biegu sporo cukru — wszyscy początkujący kolarze zaczęli pochłaniać niezmierne ilości rafinady; gdy okazało się, iż Petkiewicz przepada za słodyczami — obrót kawiarni i cukierni natychmiast się wzmógł, gdyż zaczęli uczęszczać do nich stale kandydaci na rekordzistów biegu.

Ale nagle rozeszła się wieść, że Stanisława Walasiewiczówna, największa sportsmenka świata — cukru nie znosi! W rezultacie: konsternacja sportowców, którzy teraz nie wiedzieli już, czy się odżywiać „na słodko", czy „na gorzko".

Sytuację niepokojącą należało jak najprędzej wyjaśnić. I oto okazało się, że był to tylko fałszywy alarm. Stella Walsh — jak nazywają Amerykanie naszą gwiazdę — w okresie treningowym nie spożywa cukru w czystej formie, tylko dlatego, że karmi się... miodem! Odpowiada on bardziej jej gustom, a zawiera bardzo dużo cukru, który rekordzistka świata uważa mimo wszystko za najważniejszą część składową sportowego menu. W takim nawet stopniu, że podczas zawodów pije wodę z cytryną i kilkoma kostkami rafinady, a przedtem, zrana, dość oryginalny napój, składający się z kakao, żółtek, cytryny i cukru.

Takiem było jej „pierwsze śniadanie" i w Pradze podczas Międzynarodowych Igrzysk Kobiecych. Inne zawodniczki, usiłujące Walasiewiczównę we wszystkiem naśladować, pogodziły się z ranną kaszką, którą panna Stella rozpoczynała swój dzień i — choć początkowo były zdezorjentowane nieco — w końcu uznały ją nawet za smaczną. Pogodziły się z tem, że rekordzistka unika mięsa, przekładając nad nie rybę, lecz tego kakao z cytryną przetrawić nie umiały! Pozostały więc przy kakao z cukrem i wodzie z cukrem i cytryną, oraz zaczęły większemi względami darzyć miód, będący przecie tylko cukrem w innej formie, zdaniem wielkiej lekkoatletki — bardziej apetycznej.

Międzynarodowa wystawa kolonjalna w Paryżu

Francja przygotowuje na przyszły rok wystawę na skalę dotąd nigdzie nie spotykaną. Na wiosnę 1931 roku ma być otwarta „międzynarodowa wystawa kolonjalna" w Paryżu, pod protektoratem znanego z wojen marokańskich marszałka Lyautey'a. Nowe atrakcje, jakie Paryż chce na wystawie zademonstrować, obmyślane są na wielką skalę. Poniżej podajemy parę ciekawszych szczegółów: Nowa wystawa zajmie powierzchnię 110 hektarów i będzie położona u bram Paryża w pięknym lasku Vincennes. Poza pawilonami poszczególnych francuskich kolonij, będą zaprezentowane kolonje licznych innych państw. Budynki o charakterystycznej ściśle utrzymanej architekturze, dadzą zwiedzającym całkowite złudzenie egzotycznej podróży.

Przedstawiciele licznych narodów ze wszystkich kolonji całego świata będą przesiedleni: Marokańczycy. Algierczycy, murzyni z Zachodniej Afryki, Annamici z Azji wraz z innymi braćmi żółtej rasy, pierwotni mieszkańcy Madagaskaru itd. Przedstawiciele ci zamieszkają domy ściśle skopjowane z oryginalnych egzotycznych wzorów, ażeby swemi całodziennemi zajęciami, zabawami, religijnemi obchodami i tańcami dać zwiedzającym plastyczny obraz życia danej kolonji. W specjalnym obszernym ogrodzie zoologicznym będą umieszczone okazy fauny miejscowej w możliwie najnaturalniejszem otoczeniu, korzystając z możliwie największej swobody.

Dla każdego zatem zwiedzającego wystawę zostanie urzeczywistniona „podróż naokoło świata" przy największej wygodzie, małym koszcie, a tak dalece urozmaicona, jak nigdy dotąd na tego rodzaju wystawach i w granicach, jakie dotąd wydawały się niemożliwe technicznie do osiągnięcia.

Kryzys ekonomiczny zwalczany „na wesoło"

Niezwykłego zastosowania metody Coue'go leczenia wszelkiego zła zapomocą sugestji dokonała w Nowym Jorku pewna grupa przemysłowców, którzy, jak głosi prasa amerykańska, spodziewają się tym sposobem zwalczyć i zwyciężyć obecny kryzys handlowo - przemysłowy. W tych dniach liczni ajenci giełdowi i setki handlowców zjawili się na nowojorskiej giełdzie w Wall Street, nosząc w butonierce marynarki małą oznakę z napisem: „Business is good" (interesa idą świetnie). Pomysł ten cieszył się podobno wielkiem powodzeniem i w ciągu dnia firma, która wykonała oznaki, sprzedała ich przeszło 25 tysięcy, wyczerpując odrazu cały zapas. Wiele wśród większych firm przemysłowych i banków w Nowym Jorku zamówiły znaczną ilość podobnych oznak celem obdarzenia niemi własnych klientów i rozszerzenia pomyślnej wróżby.

S. F.

80.000 samobójców w Europie

Według obliczeń centralnego biura statystycznego w Pradze czeskiej liczba samobójców w całej Europie sięga 60.000 corocznie. Stosunek samobójców-mężczyzn do samobójców-kobiet przedstawia się jak 70% do 30%. Z pośród mężczyzn 42% samobójców przypada na kawalerów, 39%, na żonatych, u kobiet zaś — 42,2% na panny, 33% na mężatki, a 22% na wdowy.

Rekord zagubionych aut

Osiągnęło go San Francisco w Stanach Zjednoczonych. W mieście tem w roku 1929 zaginęło „tylko" 4913 aut, które jednakże zostały przez policję odszukane i w krótkim przeciągu czasu zwrócone właścicielom, z wyjątkiem 45 wozów zagubionych na dobre. Tak więc szanse odnalezienia zagubionego auta w San Francisco przedstawia się jak 100 do 1. Stolica Kalifornji może być zatem słusznie uważana za raj dla roztargnionych automobilistów.

Świnie będą się solić same!

W rzeźni miejskiej w Pradze czeskiej demonstrowano niedawno w obecności ministra rolnictwa nową metodę solenia świń, która słusznie może być nazwaną samosoleniem. Po zabiciu świni rozcina się ją i wprowadza do żył zwierzęcia roztwór soli, poczem zaszywa się cięcie. Ponieważ serce świni działa jeszcze około godziny, zanim nastąpi zupełne ostygnięcie i zesztywnienie zwierzęcia, przeto wraz z obiegiem krwi roztwór soli przedostaje się do najdrobniejszych naczyń krwionośnych i do tkanek. W ten sposób przesycenie solą organizmu świni następuje o wiele dokładniej i lepiej, niż dotąd przy stosowaniu solenia mechanicznego.

Środek przeciw katastrofom kolejowym

Inżynier Andrzej Modrat, emigrant rosyjski, zamieszkały obecnie w Belgradzie, dokonał nowego wynalazku przeciw katastrofom kolejowym. Aparat zupełnie nieskomplikowany polega na mechaniźmie elektrycznym, który działa automatycznie z chwilą, kiedy dwa pociągi zbliżą się do siebie na mniejwięcej 3 klm. W tej chwili aparaty obu pociągów wysyłają automatycznie fale elektryczne, które przechodząc na odpowiednie urządzenia pociągów przeciwnych powodują zapalenie się lamp ostrzegawczych. Jeżeli pomimo świateł ostrzegawczych pociąg nie zostaje zatrzymany, fale elektryczne działają w dalszym ciągu na hamulce, zwolna je opuszczając. Pociąg staje pomimo nieuwagi maszynisty! Przewodnikiem fal elektrycznych są szyny kolejowe.

(les)

Popierając wytwórczość krajową, budujesz niezależność i potęgę gospodarczą i polityczną Polski!

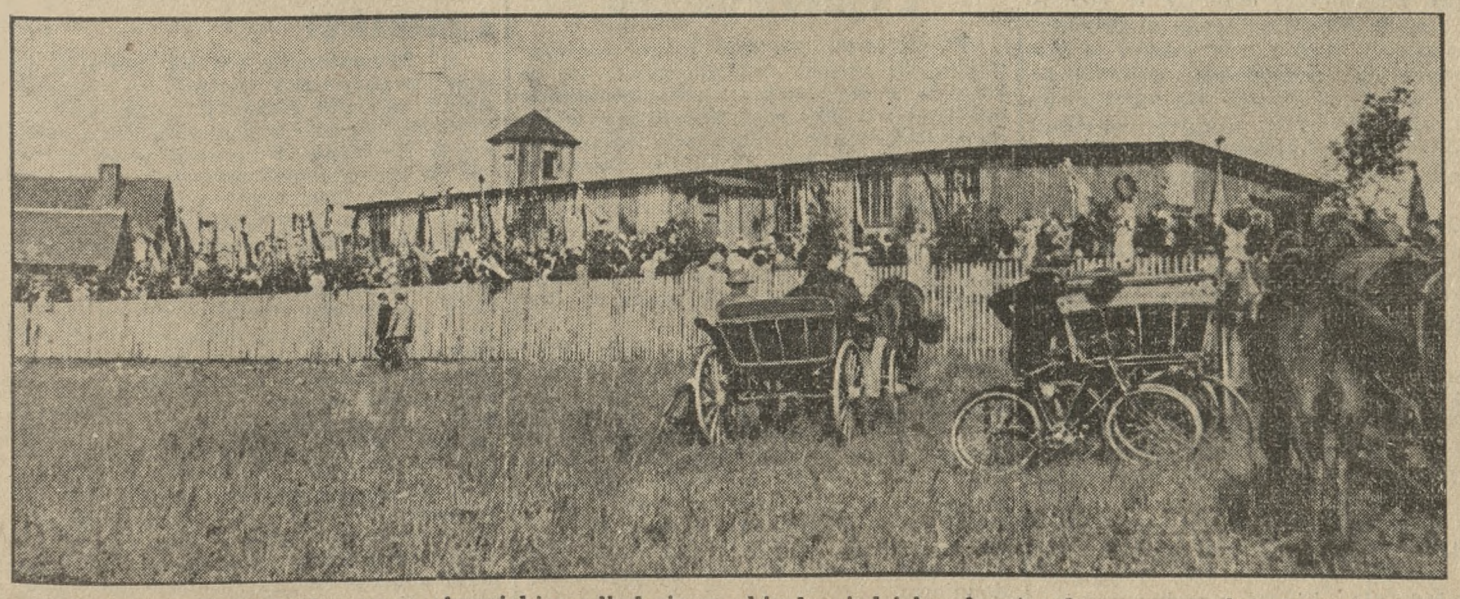

W Dąbrówce Kościelnej w pow. obornickim odbył się w ubiegłą niedzielę odpust połączony z podniosłą uroczystością poświęcenia kamienia węgielnego pod nowobudujący się kościół parafjalny Stary bowiem historyczny kościół spłonął w roku 1925. Uroczystość ta zgromadziła wiele tysięcy pątników z wszystkich stron okolicznych. Podniosłego aktu poświęcenia dokonał ks. biskup Laubitz z Gniezna. Na ilustracji widzimy prowizoryczny kościółek, w którym odbyło się w niedzielę uroczyste nabożeństwo. Druga ilustracja przedstawia małą Tosię Tomaszewską, która przed bramą triumfalną wita dostojnego gościa, ks. Biskupa.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Sprawy celne

(na marginesie uchwał kongresu izb p.-h. we Lwowie).

Dzięki protekcjonizmowi celnemu, trwającemu od lat 7-miu, powstał w Polsce szereg przemysłów, mających doniosłe znaczenie dla kraju, jak np. przemysł elektrotechniczny, wytwórczość lokomotyw, samolotów, amunicji, chemikalji itp. Niemniej należy stwierdzić, że dodatnie objawy protekcjonizmu zostały przyćmione niestałością polityki celnej, zbyt pochopnem dokonywaniem zniżek celnych, niedostatecznem zwaloryzowaniem szeregu stawek celnych i nieposiadaniem przez rząd należytej broni przeciw-dumpingowej.

Dzisiaj, po wyjściu z okresu krystalizowania się form ochrony celnej należy dążyć przedewszystkiem do jak największej stałości w ochronie wytwórczości krajowej tak, by wytwórnie istniejące lub powstać mające posiadały pewność swej egzystencji. W tym celu należałoby wreszcie wykończyć prace, prowadzone od lat kilku w min. przemysłu i handlu, nad nową taryfą celną, całokształt zaś projektu należałoby przejrzeć przy udziale organizacyj gospodarczych. Niezwłocznie po ogłoszeniu nowej taryfy, powinny być opracowane wyjaśnienia taryfikacyjne w celu zapewnienia jednolitego taryfikowania sprowadzanych towarów.

Przy okazji zmiany taryfy należałoby zabezpieczyć możliwość wydatniejszego, niż dotychczas chronienia produkcji krajowej i to drogą zapewnienia w taryfie pewnego zapasu na ewentualne ustępstwa w przyszłości, oraz drogą wyposażenia rządu w prawo kilkakrotnej zmiany stawek celnych, które zupełnie wyraźnie nie chronią istniejącej wytwórczości polskiej; wiąże się z tą sprawą kwestja obrony anty-dumpingowej, której obecna niedoskonałość uzasadnia konieczność reformy i na tem polu.

Ważną jest również sprawa ulg celnych, których wpływ jest zupełnie wyraźny i może odbić się wcale poważnie na cenie towaru. Ponieważ zmodernizowanie środków produkcji polskiej jest bezwzględną koniecznością, bymożna było dążyć w przyszłości, w myśl tendencyj ogólnych, do obniżek ceł i spotęgować eksport wyrobów krajowych, musimy dążyć do racjonalnego i liberalnego stosowania ulg celnych dla maszyn, aparatów i innych środków produkcji niewyrabianych w kraju.

Wszystkie powyższe postulaty, gdyby je nawet przyjęto i w czyn wprowadzono, na nic by się nie zdały, gdyby nie zmieniono dotychczasowego sposobu uskuteczniania odprawy celnej, która jest właśnie realizowaniem w praktyce życiowej prawa celnego. Ścigając z cały bezwzględnością nadużycia, personel celny musi wykonywać ustawy o cłach i umowy międzynarodowe z wielką ścisłością i lojalnością i nie interpretować lub nie zmieniać ich w sensie korzyści chwilowych.

Krótkie informacje gospodarcze

— Od 15 b. m. Pocztowa Kasa Oszczędności zniosła pobieranie opłat manipulacyjnych od operacyj, dokonywanych na rachunkach czekowych P. K. O. przez izby rozrachunkowe przy Banku Polskim.

— Zakłady Skody w Pilznie przedłożyły rządowi rumuńskiemu ofertę na objęcie monopolu dla ruchu autobusowego w Rumunji, za co chcą opłacać rocznie 400 miljonów lei.

— Skasowane zostały wizy paszportowe pomiędzy Węgrami a Hiszpanją.

— Liczba bezrobotnych w Anglji na 1 września rb. wynosiła 2.060.444 osoby, czyli o 20.742 osoby więcej aniżeli w tygodniu poprzednim. W porównaniu do danych statystycznych 1 września r. ub. liczba bezrobotnych wzrosła o 908.784 osoby.

— W Amsterdamie odbędzie się od 10 do 26 kwietnia 1931 międzynarodowa wystawa cukrowa, która ma na celu propagandę spożycia cukru i wytworów, zawierających cukier.

— Ford zamierza objąć ruch lotniczy w Danji i zaopatrzyć w samoloty własnej produkcji trzy nowe linje lotnicze. Podobno istnieje plan stworzenia w przyszłości fabryki samolotów Forda na terenie duńskim.

— Zarząd fabryki Forda podpisał z przedsiębiorstwami budowlanemi Holzmana w Frankfurcie i Bauwensa w Kolonji umowę na budowę gmachów fabrycznych. Kosztorys budowy wynosi 5 milj. Rm.

Badanie ksiąg handlowych dla celów podatkowych

Wobec przeprowadzanego obecnie przez władze podatkowe badania ksiąg handlowych dla celów wymiaru podatku dochodowego za rok podatkowy 1930, które to badania ze szkodą dla płatników niezawsze są zgodne z zarządzeniem min. skarbu L. D. V. 6786/1, przypominamy treść powyższego zarządzenia.

Badania w urzędzie skarbowym należy — głosi okólnik — zasadniczo unikać, a przeprowadzać badania na miejscu w przedsiębiorstwie, t. j. tam, gdzie są zgromadzone wszelkie dokumenty i zapiski, bez których badanie nigdy nie może być dokładne. Trudno zaś wymagać, by podatnik dostarczał do urzędu wszystkie dokumenty. Zresztą sam pobyt buchaltera skarbowego w przedsiębiorstwie może mu nasunąć cały szereg spostrzeżeń, które znakomicie ułatwiają i upraszczają tok samego badania. Np. księgę magazynową można sprawdzić jedynie na miejscu w przedsiębiorstwie przez porównanie ze stanem faktycznym magazynów. O ile zaś chodzi o czas niezbędny do zbadania ksiąg, to w tym względzie nie da się ustalić ścisłych norm, gdyż czas ten zależny jest od rozmiarów prowadzonego przedsiębiorstwa, charakteru dokonywanych operacyj i od przejrzystości prowadzonych ksiąg, t. j. czy księgi dają dostatecznie szczegółowy i jasny obraz stanu majątkowego przedsiębiorstwa, zmian, jakim on ulega w ciągu roku, końcowych wyników i wreszcie od fachowości buchaltera. Zasada jest jedna, by księgi, zbadane zostały jak najdokładniej i najprędzej.

W żadnym jednak razie rewizja ksiąg — choćby wielkiego przedsiębiorstwa, nie może trwać po kilka tygodni, z wyłączeniem jedynie wypadków zupełnie wyjątkowych i należycie usprawiedliwionych.

Główne wytyczne, jakiemi należy się kierować przy badaniu księg handlowych wskazuje specjalna instrukcja dla buchalterów.

Ministerstwo skarbu podkreśla jednak, że instrukcja ta bynajmniej nie ogranicza inicjatywy buchaltera, gdyż rewizja księg nie może być pracą mechaniczną, polegającą na badaniu wszystkich pozycyj (transakcyj) jednej po drugiej, lecz winna być prowadzona drogą analizy ze szczególnem zwróceniem uwagi na te rachunki, zapisy i fakty, które mogą mieć znaczenie bądź przy ustaleniu obrotu, bądź dochodu, i które decydują o prawidłowości lub nieprawidłowości prowadzonych ksiąg.

To też w pracy buchaltera w toku badania powinno znaleźć wyraz, celowość i rzeczowe ustosunkowanie się do samej sprawy.

Nie należy żądać od podatnika przedstawienia takich dokumentów, których wogóle on nie posiada i których przechowywać nie był obowiązany.

Nie należy kwestjonować takich rzeczy, które dla istoty sprawy nie mają znaczenia. Wszelkie wyjaśnienia udzielane przez buchaltera winny mieć charakter rzeczowy i utrzymane być muszą w tonie spokojnym.

Wszelkie zaś niedokładności i nieprawidłowości mają być omówione w protokółach w sposób jasny, wyczerpujący i objektywnie, tak, by władza skarbowa, powołana do kwalifikowania wartości dowodowej ksiąg i zebranych w wyniku rewizji materjałów nie potrzebowała zarządzać dodatkowych rewizyj. (c)

O premje wywozowe na zboże

Z obrad rady Zw. eksporterów zboża R. P.

Ostatnio obradowała rada Związku eksporterów zboża R. P., bilansując dotychczasową działalność Związku. Jednocześnie zajmowała się aktualnemi zagadnieniami dalszego eksportu zboża z tegorocznej kampanji. W wyniku obrad rada powzięła szereg uchwał, dotyczących uregulowania i usprawnienia eksportu.

Stwierdzono m. i., że premje wywozowe mogą oddziaływać w pełni na ceny tylko wtedy, gdy każdy eksporter może uzyskać bez jakiegokolwiek ograniczenia potrzebną ilość zaświadczeń wywozowych z najszerszem uwzględnieniem postanowień umowy żytniej polsko-niemieckiej. Wprowadzenie w praktyce kontyngentów wywozowych, jest w myśl uchwał rady Zw. eksporterów zboża sprzeczne z rozporządzeniem z dnia 23 lipca rb. w sprawie zwrotów cła przy wywozie zbóż, produktów przemiału oraz słodu i uniemożliwia Związkowi ponoszenie odpowiedzialności za celowe, racjonalne i skuteczne zużycie funduszów płynących ze zwrotów cła.

Rada wzywa, aby sfery kierownicze jak najszybciej ogłosiły w Dzienniku Ustaw rozporządzenie o dalszem premjowaniu zbóż i przetworów w dotychczasowej wysokości. Rozporządzenie to winno ukazać się najpóźniej do 20 września rb., inaczej bowiem techniczne przygotowanie akcji premjowania ulegnie zahamowaniu i bez winy Związku uniemożliwi dalszy normalny eksport zbóż. Rada stwierdza, że wobec premjowania przez inne państwa eksportu jęczmienia i konkurencji rosyjskiego jęczmienia, niezbędne jest jego dalsze premjowanie. Wreszcie w celu umożliwienia racjonalnej sprzedaży zboża, eksporterzy winni być w posiadaniu zaświadczeń na 15 dni przed rozpoczęciem biegu ważności zaświadczeń, przyczem ważność ich winna opiewać na 6 tygodni.

Wielokrotnie podkreślano w ciągu obrad rady Związku, że zasadniczym postulatem handlu zbożowego jest ciągłość polityki gospodarczej rządu w tej dziedzinie, której przekonywującym przejawem byłoby zadecydowanie o bezterminowo nieograniczonym eksporcie zmiemiopłodów. (i)

O nowej taryfie kolejowej

Od dnia 1 października r. b. obowiązywać będzie nowa taryfa przewozowa P. K. P. Ministerstwo komunikacji wydało nową taryfę w 3 tomach, które są już do nabycia w cenie 45 złotych za komplet.

Owych 45 złotych stanowi nowy ciężar dla kół gospodarczych, zmuszonych do nabycia taryfy kolejowej. Dziwić się należy wygórowanej cenie tego wydawnictwa, stojącej w rażącej dysproporcji do analogicznych wydawnictw niemieckich.

Dla przykładu podajemy cenę 1 tomu taryfy niemieckiej (o 3 razy grubszego od tomu I-go taryfy P. K. P.). Cena wynosi 3,50 mk., zaś cena 4-tomowej taryfy związkowej polsko-niemieckiej, wydanej w prywatnej drukarni we Wrocławiu, a przewyższającej o 100 procent objętość nowej taryfy P. K. P. wynosi... 14.50 zł.

Wyśrubowana cena nowego wydawnictwa P. K. P. stanowi charakterystyczny przyczynek do studjum nieracjonalnej działalności polskich placówek etatystycznych.

Szczytem wszystkiego jest jednak fakt wydania taryfy bez skorowidza towarowego, co niesłychanie utrudnia korzystanie z tego wydawnictwa. A może ministerstwo zamierza wydać skorowidz, który będzie do nabycia za specjalną dopłatą?! Wszystko jest, niestety, możliwe w naszych czasach i naszych urzędach...

(K — j.)

Z rynków nabiału

W pierwszej dekadzie b. m. zapowiadająca się zwyżka cen nie mogła się utrzymać w ub. tygodniu sprawozdawczym (od 11—17. 9. 30), gdyż Kopenhaga, która na skutek lepszych sprzedaży do Anglji podwyższyła w dniu 11. b. m. notowanie na 254.— per 100 kg (plus 12.— koron), nie mogła w minionym okresie utrzymać cen sprzedaży na dawniejszym poziomie i zmuszona była żądania zredukować o ca 3 sh per cwt. Spowoduje to najprawdopodobniej obniżenie notowania w Kopenhadze o 6—8 koron.

Rynek niemiecki, który początkowo również reagował na zwyżkę w Londynie, kompletnie zamarł i niemieccy importerzy starali się anulować sprzedaże zawarte zbyt pochopnie. Notowanie berlińskie, które nadal utrzymuje się na 143.— per 50 kg franko stacja odbiorcza za I gat., 131.— per 50 kg za II gat., 115.— per 50 kg za III gat. przy mocnej tendencji, odnosi się wyłącznie do masła niemieckiego, którego dopływ zmniejsza się stopniowo.

Ogólna sytuacja jest nieprzejrzysta, gdyż umowa fińsko-niemiecka chwilowo jeszcze nie może być ratyfikowana i temsamem kwestja przyszłego cła, jak również też ustosunkowania się Rzeszy do innych krajów zainteresowanych w eksporcie masła do Niemiec, są niewyjaśnione. Masło polskie napotyka ze względu na stosunkowo gorszą jakość na większe trudności zbytu, aniżeli towar standartowy.

Rynek angielski uległ, jak wynika z wstępnych uwag, pogorszeniu. Ożywienie sytuacji w pierwszej dekadzie odbiło się zresztą tylko na cenach pierwszorzędnego masła, natomiast między innemi masło polskie w cenie raczej się pogorszyło. Notowanie w dniu 12. b. m. wynosiło dla masła polskiego 106—118 per cwt loko Londyn, wobec 108—118 w poprzednim okresie sprawozdawczym.

Ogólna sytuacja rynkowa jest chwilowo mało pomyślna, w szczególności dla masła polskiego, które nietylko jakościowo stoi poniżej innych gatunków, lecz również wypada bardzo niejednolicie, na co mianowicie importerzy angielscy poważnie narzekają. Pod tym względem mleczarnie nasze winny dołożyć więcej wytrwałej pracy, aby nie uniemożliwić sobie w pewnej chwili zbytu na zagranicznych rynkach, gdzie konkurencja staje się coraz ostrzejszą.

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) **Zniesienie podatku obrotowego na giełdach zbożowych.** Okolicznością, wpływającą niezwykle hamująco na transakcje na giełdach zbożowych jest podatek od obrotów. W kierunku zniesienia tego podatku zabiegały już wielokrotnie organizacje kupiectwa zbożowego, jak również władze giełd zbożowych, niestety dotąd bezskutecznie. Podobno obecnie ma nastąpić zniesienie podatku obrotowego na giełdach zbożowych za pomocą dekretu p. Prezydenta. Odnośny projekt został już przygotowany, a po zatwierdzeniu przez radę ministrów będzie przedłożony do podpisu p. Prezydentowi. Obok tego dekretu znajdują się jeszcze dalsze: o rejestrowym zastawie rolniczym, który dokonywałby nowelizacji rozporządzenia p. Prezydenta z marca 1928 r. oraz o rejestrowym zastawie drzewnym. (i)

(k) **Wypowiedzenie umowy zbiorowej w przemyśle metalowym Bielsk-Biała.** Bielsko-bialski przemysł metalowy wypowiedział na dzień 30 b. m. obowiązującą dotąd w przemyśle metalowym umowę zbiorową z 17. 10. 1929. W uzasadnieniu wypowiedzenia umowy oświadcza Związek Przemysłowców, że skłoniła go do tego konieczność obniżenia najwyższych płac, leżących wysoko ponad stawkami taryfowemi. Owe najwyższe płace, o których mowa, przewyższają niekiedy o blisko 200 procent ustalone umową zbiorową płace godzinowe, dochodząc u niektórych robotników do 3 zł na godzinę. Płace te obciążają znacznie koszta produkcji, zmniejszając zdolność konkurencyjną bielsko-bialskiego przemysłu metalowego, zwłaszcza o ile chodzi o przemysł eksportujący. (i)

(k) **W sprawie szkolnictwa dokształcającego.** Na posiedzeniu komisji oświatowej Izby przem. - handlowej postanowiono zwrócić uwagę sferom gospodarczym na obowiązek posyłania uczniów, zatrudnionych w handlu i przemyśle, do szkoły dokształcającej. Nauka w szkołach dokształcających rozpoczyna się w najbliższych dniach. PP. pryncypałowie powinni z chwilą przyjęcia uczniów zgłaszać ich do szkoły dokształcającej, gdyż w razie odpowiedniej ilości uczniów z danej branży dyrekcje szkół tworzyć będą klasy branżowe. Utworzenie klas branżowych jest niemożliwe, jeżeli pryncypałowie (co się bardzo często zdarza) zgłaszają uczniów nie z chwilą przyjęcia, lecz dopiero później. Krzywdzi to ucznia, który w ten sposób nie otrzyma całokształtu wykształcenia, a ponadto jest niewygodne dla szkoły, która nie może rozwinąć planowego programu. Na pryncypale ciąży ustawowy obowiązek posyłania ucznia do szkoły dokształcającej, a zagrożone rygory są wysokie.

Z ZAGRANICY

(z) **Podwyższenie cła na jęczmień do paszy w Niemczech.** Ukazało się rozporządzenie ministra finansów i ministra wyżywienia, wydane w porozumieniu z ministrem rolnictwa w sprawie podniesienia ceł na jęczmień na paszę do wysokości 6 Rm. za 1 q. Rozporządzenie to wchodzi w życie z dniem 11. września rb.

(z) **Przeciwko dumpingowi sowieckiemu.** Międzynarodowa konferencja parlamentarna handlu uchwaliła m. in. rezolucję przeciwko dumpingowi sowieckiemu. W rezolucji tej wskazano na pewne formy dumpingu, uprawiane w celu wywołania zaburzeń w gospodarce narodowej państw innych i w celu rozpętania walk oraz przesileń politycznych i społecznych, które powstrzymać muszą postęp gospodarczy i kulturalny ludzkości.

(z) **Nowe eksperymenty gospodarcze we Włoszech.** Włoskie T-wo Górnicze Montecatini zawarło umowę z robotnikami, na mocy której robotnicy otrzymają część kopalni węgla brunatnego i niezbędne do eksploatacji maszyny. Robotnicy mają ponosić wszystkie koszty eksploatacyjno-administracyjne, a towarzystwo zobowiązane będzie kupować od nich węgiel po cenie 33 liry za tonę. Umowa została zawarta na razie na 2 miesiąca.

Opieka nad dzieckiem

O półkolonjach letnich w Dziecińcu miejskim

Znany ogólnie z dobroczynności dla młodzieży i szerokiego zrozumienia potrzeby wychowania fizycznego Magistrat m. Poznania już od lat wielu nie szczędzi nakładów, aby umożliwić dziatwie przyjemny, wesoły i zdrowy pobyt na świeżem powietrzu. Wspaniałem tego świadectwem jest m. in. ślicznie założony Dzieciniec, położony pomiędzy Drogą Dębińską i Wartą, zaopatrzony w huśtawki, zjeżdżalnie, kołobiegi, równoważnie, przeplatanki, piaskowińce, ławki i t. p. — Wysoki wał ze wszystkich stron chroni od wiatru, rozsadzone po całym obszernym placu drzewa dostarczać będą pożądanego cienia, piękny budynek zawiera hale zabawowe, natryski, kuchnię, apteczkę, a długie kolumnady po obu stronach budynku umożliwiają schronienie się podczas deszczu.

Dalszym wspaniałym dowodem opieki Magistratu miasta Poznania nad dzieckiem, mianowicie nad dzieckiem rodziców bezrobotnych i mniej zamożnych są t. zw. półkolonje miejskie, — gdzie pod nadzorem odpowiednich opiekunek i opiekunów młodzież szkolna i przedszkolna na grach i zabawach spędza czas codziennie od godz. 8 — 13. Wszystkie przyrządy gimnastyczne są tam oblężone prawie bez przerwy. Na zjeżdżalnię zakradł się nawet piesek, który razem ze swym młodym „panem" wchodzi po schodkach i śmiało zjeżdża — a z rzędu wypędzić go trudno.

Rano i w południe otrzymuje każde dziecko po ¼ ltr. mleka i bułkę, często zaś kawę lub kakao, pieczywo, kiełbasę. Podobnie odbywały się półkolonje w oddziałach na Jeżycach, w Głównej, na Śródce i Łazarzu. Jak w ubiegłym tak i w roku bieżącym powierzył Magistrat kierownictwo półkolonij doświadczonemu na polu wychowania fiz. rektorowi I. szkoły pow. p. Józefowi Ochockiemu. W uroczystość zamknięcia półkolonji w Dziecińcu zgromadziło się około 1400 dzieci. Wyrażono szczerą wdzięczność Magistratowi za tak umiejętną opiekę nad dzieckiem.

W serdecznych słowach wyraził to kierownik półkolonij p. rektor Ochocki. Po raz ostatni w b. r. otrzymały dzieci pieczywo, kawę, parówki, herbatę i karmelki, i bawiły się wesoło przy dźwiękach orkiestry gazowni miejskiej. (z)

Nowa spółdzielnia krawiecka

Z inicjatywy cechów krawieckich, powstała w Poznaniu, pod firmą: „Krawiectwo Poznańskie" spółdzielnia z ograniczoną odpowiedzialnością.

Zadaniem nowej spółdzielni jest prowadzenie artykułów krawieckich i dodatków oraz przyborów krawieckich. Spółdzielnia „Krawiectwo Poznańskie" ma za zadanie obsłużenie prowadzących przedsiębiorstwa krawieckie dobrym i tanim towarem.

Do spółdzielni należy około stu udziałowców; udziały spółdzielni wynoszą 100 zł, z odpowiedzialnością w wysokości udziału. Skład spółdzielni znajduje się przy ul. Wrocławskiej 14 na piętrze.

Poświęcenie nowej placówki stworzonej wspólnemi siłami poznańskich mistrzów krawieckich, odbyło się w niedzielę, po nabożeństwie w kościele farnym. Aktu poświęcenia dokonał ks. mansjonarz Skórnicki, życząc nowej placówce samopomocowej rzemiosła chrześcijańskiego pomyślnego rozwoju.

Następnie, w sali Domu Rzemieślniczego odbyło się zebranie udziałowców i gości. Obecni byli posłowie rzemieślniczy pp.: Miklaszewski i Górczak.

Zagaił posiedzenie przemówieniem powitalnem prezes rady nadzorczej spółdzielni, p. Drabętowicz, podkreślając dobrą inicjatywę zarządu cechów krawieckich.

Liczne życzenia nadesłane z okazji otwarcia nowej placówki, odczytał członek zarządu p. Galas. Po przemówieniu p. Zaborowskiego, który złożył życzenia im. Banku Rzemieślniczego, odbyło się śniadanie.

W skład rady nadzorczej spółdzielni wchodzą pp.: Drabętowicz, jako prezes, Wal. Nowakowski, wiceprezes, Latanowicz — sekretarz, Stanisław Szymański i Ludwik Marszałek, jako członkowie. Zarząd tworzą pp.: Andrzej Trawiński i Józef Galas. (k)

21-sza Loterja Państwowa

(Nieurzędowa)

W dziewiątym dniu ciągnienia 5-tej klasy, główniejsze wygrane padły na numery następujące:

150.000 zł na Nr. 152353.
20.000 zł na Nr. 145049.
10.000 zł na Nr. 2902.
Po 5.000 zł na N-ry 94394 171769 206391.
Po 3.000 zł na N-ry 44649 86526 115516 115533 134744.
Po 2.000 zł na N-ry 9300 24018 44845 44963 101654 106825 119152 155365 158477 181185 182860 197472.
Po 1.000 zł na N-ry 3197 19515 23794 28096 34494 41430 42069 45537 51499 101220 121907 141059 150635 151363 157355 160090 160730 162969 166026 169254 177717 183958 184665 195029 201962 204596 206401 207689.
Po 600 zł na N-ry 6749 21747 28833 28959 31723 35081 42667 45068 47283 52261 54130 60193 61305 65293 66672 67112 71249 72867 73719 74897 74947 75972 83821 83113 103353 115838 121965 122768 123574 128105 138511 147754 157649 180220 183866 184055 186816 188416 192011 197710 205656 206512.
Po 500 zł na N-ry 1945 2448 3417 4711 5969 6509 7712 12605 13409 16789 16920 18436 22872 24793 29903 30071 30474 30485 30970 34268 34454 36848 39518 39705 39925 41191 44205 44241 44322 47123 47806 48306 51466 53206 55956 56187 58878 63448 63718 67619 69216 72328 76290 83886 88006 88007 88045 89547 89791 92680 93554 96444 102152 105360 105916 108435 109317 111105 112010 113531 116882 120117 120467 124633 127677 127791 128204 128733 129802 129831 134776 135780 135830 136145 140504 143289 147168 148067 148864 150698 153229 154031 154200 157005 159749 160581 161969 162238 169410 169632 171633 173278 173489 176746 179378 179914 180461 181034 181254 182432 183006 183184 190939 191539 193624 197228 198339 201804 203205 204206 205249 205634 207097 208014.
Po 250 zł wygrały numery następujące: 24 108 244 47 310 428 88 911 89 1045 54 118 53 212 83 346 733 77 903 22 89 91 2112 315 23 40 481 565 70 618 59 74 804 11 923 3187 263 83 352 669 704 15 55 819 993 4131 41 458 89 568 83 600 89 713 822 35 63 95 901 50 88 5063 80 404 24 621 772 821 34 981 84 6130 298 329 537 605 703 5 862 916 52 7151 56 283 327 43 516 95 690 704 8 905 17 49 8092 143 239 85 97 99 324 74 439 48 854 9231 42 318 418 97 571 96 645 59 745 81 863 955 10129 286 343 74 428 82 582 665 724 25 918 11035 119 54 74 89 217 42 339 597 691 95 701 815 53 912 42 73 12067 91 378 427 545 81 663 68 738 40 97 931 74 97 13154 348 79 89 417 29 33 508 612 853 73 14052 78 108 256 355 571 707 877 916 23 15020 172 234 77 92 303 32 61 92 460 596 708 36 48 67 905 20 24 16118 57 66 97 234 309 97 430 75 559 600 68 92 769 825 94 17013 44 49 162 68 218 420 67 547 51 739 940 18020 94 222 52 72 405 32 671 72 783 89 19084 92 94 129 93 501 640 80 771 965 20022 47 179 261 66 98 362 401 44 54 659 62 76 704 21021 36 114 23 98 253 392 453 86 514 646 781 843 87 22027 36 53 162 231 368 421 72 526 88 863 92 905 45 23035 125 37 248 53 85 363 480 89 532 43 89 614 36 727 62 917 71 75 77 24157 291 303 47 79 445 575 684 795 813 44 56 987.
25009 83 139 81 361 571 653 731 815 78 94 99 941 26013 47 72 134 73 252 362 509 48 59 695 733 79 27304 58 96 407 640 81 714 887 944 28020 26 127 68 396 457 80 641 43 79 729 61 805 910 29045 284 351 404 528 665 922 46 49 30150 57 214 390 424 32 523 75 638 717 38 88 841 902 31048 114 301 552 616 44 78 743 59 859 917 73 91 32021 145 60 89 206 24 300 42 414 516 76 701 815 60 900 38 39 77 33002 10 79 111 219 432 503 35 59 624 64 709 12 13 908 34 34007 47 185 311 56 82 479 90 535 72 700 812 27 64 956 71 35007 12 74 167 201 504 90 667 95 781 96 839 956 36060 139 269 383 444 682 717 53 833 37042 277 326 532 80 626 36 51 898 38010 106 401 592 689 99 716 65 809 21 23 43 72 912 39215 44 359 60 78 439 582 610 80 723 932 42 97 40139 246 618 19 54 779 85 848 944 41033 35 42 263 474 88 533 41 606 30 776 801 906 42110 16 47 262 426 589 635 44 770 800 11 69 957 89 96 97 43172 250 393 437 57 69 588 680 44010 62 105 49 68 86 210 353 56 64 413 42 95 591 748 89 97 832 43 98 45233 300 99 550 87 97 857 907 55 56 46003 238 316 35 50 493 99 550 51 643 70 78 85 760 97 817 66 945 47014 47 71 103 57 86 249 361 507 32 56 65 674 767 901 83 48051 121 30 84 313 50 73 417 40 612 63 744 76 49042 119 272 320 76 553 73 626 777 937 90 96.
50100 297 348 52 63 93 476 542 79 614 716 46 54 77 848 93 913 66 51093 131 44 229 368 483 518 25 80 99 651 99 717 27 44 86 849 54 912 52005 164 237 51 56 400 554 82 644 724 51 78 933 53069 102 304 42 429 619 759 919 54049 173 306 43 435 74 557 62 80 673 767 801 67 919 55043 262 97 360 800 16 89 968 96 56147 64 233 57 83 311 20 462 503 630 40 63 732 36 879 907 34 45 57248 65 76 335 57 80 427 98 99 501 612 34 95 58058 69 122 49 86 227 66 307 89 568 723 59160 232 307 404 650 846 944 60096 145 333 79 457 543 639 788 812 941 84 61024 87 122 276 337 44 70 423 77 81 527 41 91 626 750 66 850 76 97 904 88 62053 84 104 267 382 411 49 518 43 619 67 808 36 951 71 63003 20 155 85 245 53 68 312 464 607 65 701 48 806 80 906 64071 114 59 250 68 86 97 326 558 748 65005 56 348 59 513 85 90 741 66 884 66027 285 501 58 624 26 85 739 99 67099 180 223 67 420 50 525 30 32 72 99 660 714 977 93 68067 82 111 17 38 252 90 315 419 76 871 952 93 69031 160 298 683 726 48 859 943 70108 200 398 464 529 717 20 69 73 76 824 71 923 43 71070 121 23 41 283 393 507 17 863 943 54 72035 96 213 52 57 95 330 57 400 32 526 60 656 94 724 44 73083 127 41 258 312 45 74 81 529 40 44 624 744 812 13 62 933 74046 28 405 42 96 521 788 89 857.
75241 70 77 452 60 86 669 869 71 98 994 76010 131 77 480 535 53 677 767 96 807 967 87 77164 390 420 508 779 899 917 78001 99 114 442 91 528 43 908 79046 139 50 72 314 81 412 53 63 87 546 53 84 613 711 31 37 43 821 80042 253 305 6 418 552 770 71 86 907 81060 80 218 441 96 550 635 991 82055 85 175 306 83 458 535 697 716 57 904 83006 244 377 481 522 42 768 90 859 905 49 60 63 71 84117 34 67 261 336 37 87 449 606 715 55 826 937 93 85200 35 433 35 591 86087 119 26 94 303 98 450 77 81 517 634 36 54 740 43 815 27 997 87167 251 352 462 527 37 90 747 88218 316 67 91 512 40 47 630 60 754 89468 503 31 644 58 65 720 960 76 90088 186 371 79 94 400 29 54 522 54 603 793 91031 46 69 139 378 472 526 31 87 698 706 44 884 92022 58 106 223 622 43 811 963 93112 69 226 406 26 518 25 626 701 846 60 959 75 94020 33 128 554 821 24 77 95015 66 137 404 69 99 584 90 623 79 738 844 94 915 58 96169 238 328 82 409 84 548 51 52 93 790 836 58 60 958 97106 42 92 205 364 78 538 802 9 63 918 98033 62 133 242 343 48 85 526 684 795 958 99070 145 69 221 58 61 330 551 763 916.
100107 12 36 75 95 218 20 63 92 370 77 82 402 67 71 683 91 998 101051 92 103 14 30 286 316 406 63 85 602 14 16 707 37 69 806 95 102003 23 98 206 376 441 54 644 91 971 103317 412 564 80 85 90 821 982 104152 410 61 560 608 833 35 85 947 48 105008 33 56 59 89 174 474 93 642 721 26 813 911 106250 368 575 92 669 799 107017 58 103 419 47 58 559 95 931 46 70 96 108097 254 400 22 628 64 730 48 99 982 109030 87 181 87 238 381 454 68 673 89 761 830 38 47 993 110021 105 39 276 95 416 518 32 94 681 791 814 111079 130 242 458 82 570 786 807 34 53 907 15 39 67 112062 131 38 260 65 91 354 415 525 26 69 77 720 893 113078 125 89 220 24 98 301 34 66 498 567 681 712 53 83 830 88 922 114068 97 255 88 315 515 63 637 811 30 89 962 115006 62 143 72 91 93 200 6 50 358 441 97 523 24 28 63 646 52 59 863 951 77 116112 16 20 234 376 96 472 94 671 700 822 64 900 19 49 117090 554 82 603 78 720 816 59 954 55 118099 164 87 96 249 86 373 495 512 15 718 924 119030 38 60 121 220 30 35 53 344 78 97 514 66 120099 106 287 421 508 64 626 731 79 96 876 121025 58 111 200 17 73 77 339 444 712 62 817 54 58 74 926 68 122025 37 118 44 240 371 78 92 441 80 605 123167 68 81 101 11 231 318 49 467 540 80 633 746 57 66 861 939 61 74 78 124082 147 90 307 424 511 12 667 77 848 73 981.

LOSY

5 klasy można jeszcze u mnie nabywać. zw 25463

A. KĘDZIORA

Najstarsza kolektura w Poznaniu
Sierocа 5/6 nar. Nowej.

125003 230 83 356 520 724 64 81 857 993 126086 280 99 324 34 405 68 626 716 823 946 127057 146 72 309 58 565 628 85 767 843 941 128000 101 89 209 325 75 412 512 47 95 759 72 96 973 129010 31 163 64 69 90 231 54 57 72 370 610 12 745 50 130041 66 225 51 426 39 94 528 750 80 97 801 9 98 131095 388 817 919 132007 68 121 278 431 722 812 88 133133 212 81 328 43 46 56 490 510 693 873 134239 365 77 412 529 48 68 69 694 704 88 912 58 135279 324 49 94 490 523 52 64 708 84 94 829 73 75 947 61 136032 58 71 86 130 38 255 380 98 545 58 765 75 803 90 137045 291 353 78 98 511 79 873 911 16 138126 55 204 55 490 514 643 93 804 905 23 139067 83 124 352 58 88 535 71 81 602 9 730 853 140051 190 261 436 751 621 24 25 30 713 85 888 993 141058 59 148 54 252 682 718 858 75 142110 245 96 621 881 909 89 143147 57 332 91 501 613 787 144010 65 294 429 737 807 945 145023 89 177 277 382 440 535 887 905 72 76 146016 107 36 41 98 380 450 580 809 96 147002 81 182 248 67 97 468 619 41 53 63 727 56 974 84 148048 94 206 17 310 499 501 18 48 644 899 921 149044 165 302 22 24 83 402 69 551 87 701 987.
150043 107 25 67 81 277 624 65 758 70 865 98 954 90 151017 89 112 317 587 93 610 90 701 902 152001 218 307 406 90 596 605 10 52 709 33 960 153002 11 44 513 678 81 748 886 154065 69 84 111 415 34 527 620 52 86 743 847 909 55 71 155033 41 91 157 81 83 471 600 68 768 84 875 962 156043 149 92 302 18 57 410 42 523 59 627 800 56 910 49 50 56 68 157063 396 568 683 767 831 915 158072 121 26 310 64 96 403 505 69 72 627 733 48 884 159175 219 379 406 13 24 51 68 506 24 750 95 890 160038 107 57 77 86 89 211 362 431 579 721 948 161091 121 563 88 643 702 6 50 75 162145 245 754 847 89 163019 193 248 305 34 466 630 842 902 32 40 164088 99 113 33 297 384 441 48 70 89 594 623 728 32 33 39 853 56 82 98 959 165013 112 15 25 36 232 46 73 91 94 306 9 496 551 662 782 872 908 33 46 166066 86 271 341 400 18 540 82 602 39 89 816 65 80 925 78 167037 50 190 248 59 322 432 598 617 751 817 60 168158 229 32 37 55 465 680 726 56 86 169904 437 52 838 170076 130 419 40 90 500 27 52 64 662 70 734 920 26 36 171117 74 294 312 500 79 93 917 172150 221 362 468 87 555 59 605 13 61 725 827 912 25 173026 33 122 74 84 90 368 472 77 582 603 723 53 831 911 29 33 64 78 174236 66 74 304 552 64 708 54 849 53 94 914 78.
175043 138 68 92 93 94 99 214 34 96 402 24 524 799 837 44 176027 202 350 66 94 488 500 5 712 68 86 891 177150 76 325 505 23 66 75 955 68 97 178076 219 30 317 62 78 525 38 91 628 57 71 729 828 39 934 58 179052 384 461 90 96 557 630 58 769 89 959 67 180081 185 211 308 32 71 84 497 519 73 658 67 724 914 181177 90 262 461 532 602 8 83 90 773 880 94 953 80 182089 170 262 84 386 420 91 572 76 602 13 62 999 183041 103 244 45 78 371 85 488 595 609 16 46 71 75 86 92 714 821 61 905 184052 61 84 219 85 563 69 608 42 77 750 63 77 863 988 185015 40 62 86 180 379 403 4 28 73 74 646 186015 86 120 47 55 262 77 93 313 457 533 38 715 34 55 187040 185 236 391 451 542 66 655 736 884 900 15 60 62 188048 85 89 262 77 439 53 68 556 679 701 836 53 993 189119 281 310 62 78 405 66 512 626 761 72 856 58 61 862 66 81 190047 48 81 207 45 395 405 10 19 24 40 536 675 90 736 83 96 97 811 70 191123 36 211 304 84 428 516 33 634 42 721 874 904 70 192025 65 95 106 27 52 53 84 246 364 511 31 715 57 850 74 88 193114 43 86 95 285 300 86 408 889 97 928 78 194051 107 51 231 305 58 83 468 87 95 535 41 95 707 991 195075 83 173 211 365 446 567 796 824 52 58 965 196154 83 248 94 304 45 49 68 93 403 40 510 643 54 706 63 88 844 92 917 35 41 67 197148 86 212 497 611 25 969 82 85 198009 62 121 138 299 323 627 709 998 199105 55 59 416 30 559 643 719 51 61 969. 200458 652 68 709 15 35 836 49 99 966 201246 472 83 547 841 905 20 48 58 202042 86 299 346 424 42 62 75 549 82 646 65 717 60 66 830 65 97 203182 204 66 435 82 545 55 64 643 718 69 96 855 85 87 903 41 204186 218 304 86 538 76 612 72 756 60 97 861 982 205074 171 246 315 81 96 428 544 632 702 30 915 19 98 206015 64 101 7 200 1 302 7 54 484 587 738 863 907 73 99 207040 364 82 461 503 33 813 42 982 208211 4 547 343 404 90 846 209261 363 93 426 531 622 40 85 877 78 83 993.

RADJO

Programy radjofoniczne

Sobota, dnia 20 września 1930 r.

Poznań (335 m) godz. **7.00** gimnastyka poranna (Prof. J. Waxmann); godz. **7.30** gazeta poranna R. P.; godz. **13.05** koncert gramofonowy; godz. **14.00** notowania giełdy pieniężnej; godzina **17.40** odczyt dziennikarski; godz. **18.00** audycja dla dzieci (transmisja z Warszawy) a) Słuchowisko „Kuma praca" — pióra Ewy Zarembiny, b) Koncert; godz. **19.15** interludjum muzyczne w wyk. p. Sylwestra Wesołowskiego (harmonijka ustna), Prof. Marjan Sauer (akompanj.); godzina **19.55** odczyt p. t. „Odezwa do serc polskich" (wygł. p Marja hr. Zamoyska); godz. **20.15** koncert wieczorny z Warszawy; godzina **22.00** sygnał czasu. Komunikaty PAT, sportowe i policyjne; godz. **22.15** muzyka taneczna z winiarni „Carlton".

Katowice (409 m) godz. **12.05** koncert gramofonowy; godz. **16.20** koncert gramofonowy; godz. **18.00** program dla dzieci i młodzieży (P. R. Warszawa); godz. **19.30** Dr. Witold Wilkosz, Prof. Uniw. Jag.: „Broadcasting na falach krótkich. — Obecny stan i prognozy na przyszłość"; godz. **20.15** recital fortepianowy Wienczysława Witkowskiego (P. R. Warszawa); godz. **21.15** muzyka lekka (P. R. Warszawa); godz. **22.00** R. Dąbrowski: Feljeton p. t. „Prohibicyjne igraszki" (Warszawa); godz. **23.00** muzyka taneczna (P. R. Warszawa).

Warszawa (1412 m) godz. **12.10** muzyka gramofonowa; godz. **16.20** muzyka gramofonowa; godz. **17.35** „skrzynka pocztowa" — korespondencję bieżącą omówi dr. Marjan Stępowski; godz. **19.20** płyty gramofonowe; godz. **19.20** feljeton p. t. „Od Władywostoku do polskiej granicy" — wygł. p. Ewa Ostachiewiczówna; godz. **19.45** Centralne Tow. Organizacji i Kółek Rolniczych do swych członków i ogółu rolników; godz. **20.15** koncert wieczorny; godz. **23.00** muzyka taneczna z Hotelu „Polonia".

Niedziela, dnia 21 września 1930 r.

Poznań (335 m) godz. **9.00** koncert poranny w wyk. ork. Klubu Mandolinistów „Chopin" pod dyr. p. Zenona Szembrowskiego; godz. **9.30** gazeta poranna R. P.; godz. **10.15** transmisja nabożeństwa z Bazyliki Wileńskiej; godz. **12.05** odczyt rolniczy p. t. „Zagadnienia rent ciążących na włościach rentowych" (wygł. p. Antoni Labijak); godz. **12.25** odczyt rolniczy p. t. „O hodowli bydła włościańskiego" (wygł. p. Michał Próchnicki); godz. **12.45** wykład dla gospodyń p. t. „Haft ludowy" (wygł. p. Helena Heidig); godz. **13.10** „Tym, które pragną walczyć za Ojczyznę" M. Czeskiej-Mączyńskiej (z cyklu organiz. przez Zw. Obrony Przemysłu Polskiego w Poznaniu; godz. **17.45** koncert ludowy. Wykonawcy: Kazimierz Czekotkowski, art. op. (baryton), Witold Nowacki (skrzypce), Jadwiga Komorowska (akompanjament); godz. **19.00** koncert gramofonowy z prelekcją p. Bol. Busiakiewicza. Część I: Arje operowe. Część II: Pieśni. Część III: Czajkowski: „Dziadek do orzechów" — suita baletowa; godz. **20.00** kwadrans literacki p. t. „Kamizelka" — nowela Bol. Prusa z Warszawy; godz. **20.15** koncert wieczorny z Warszawy; godzina **22.00** sygnał czasu. Komunikaty PAT, sportowe i policyjne; godz. **22.15** muzyka taneczna z kawiarni „Wielkopolanka".

Katowice (409 m.) godz. **10.15** nabożeństwo z Bazyliki Wileńskiej; godz. **12.05** koncert gramofonowy; godz. **15.00** ks. dr. Bolesław Rosiński: „Przeciwieństwo dwu światopoglądów"; godz. **15.20** inż. Adam Lachowicz: „Jesienne przygotowanie roli pod okopowe"; godz. **15.40** koncert popularny z udziałem Tria Polskiego Radja w Katowicach; godz. **17.25** koncert orkiestry dętej (P. R. Warszawa); godz. **19.25** „Bery i bójki śląskie" — Karlik z Kocyndra — (prof. St. Ligoń); godz. **20 — 24** program Warszawy.

Warszawa (1412 m.) godz. **10.45** nabożeństwo z Bazyliki Wileńskiej; godz. **12.10** muzyka gramofonowa; godz. **15.30** odczyt p. t. „Uprawy przedzimowe" — wygł. prof. Stefan Biedrzyński; godz. **15.50** muzyka; godz. **16.00** odczyt p. t. „Sprzęt i przechowywanie okopowych"; godz. **16.20** muzyka; godz. **16.30** odczyt p. t. „Prace jesienne w lesie" — wygł. prof. Jan Kloska; godz **16.50** muzyka; godz. **17.25** koncert popołudniowy ork. dętej dyr. Tramwajów Miejskich; godz. **19.25** płyty gramofonowe; godz. **20.00** kwadrans literacki: „Kamizelka", nowela Bolesława Prusa; godz. **20.15** koncert popularny ork. Polskiego Radja; godz. **23.00** Muzyka taneczne z „Oazy".

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Polsko - Katolickie Towarzystwo Głuchoniemych.** Miesięczne zebranie odbędzie się w niedzielę 21 bm. o godz. 16 na sali p. Jarockiego. Nabożeństwa w tym dniu nie będzie.

— **Kat. Tow. Rob. Polskich „Oświata".** Plenarne zebranie odbędzie się w niedzielę, dnia 21 bm. o godz. 17,30 na salce wikarjatu. W tymże dniu wprowadzenie nowego Patrona ks prałata Taczaka, do parafji; członkowie powinni stanąć gremjalnie pod sztandar o godz. 9,30 przed salką wikarjatu.

— **Sodalicja Marjańska Urzędników.** W niedzielę 21 bm. o godzinie 8 odbędzie się w kaplicy przy kościele OO. Jezuitów nabożeństwo miesięczne.

— **Związek Werkmistrzów Polskich** urządza wycieczkę familijną do ogrodu Sobieskiego w Szelągu, która odbędzie się w niedzielę 21 bm. o godz. 14. Czysty zysk przeznacza się na wdowy i sieroty po zmarłych członkach.

— **Tow. Powstańców i Wojaków Poznań - Dębiec.** Zebranie plenarne odbędzie się w niedzielę, dnia 21 bm. o godzinie 12 w lokalu p. Grzesiaka przy ulicy Wspólnej 15.

— **Kat. Tow. Rzemieślników Polskich.** Zwyczajne zebranie odbędzie się w poniedziałek, dnia 22 bm. o godzinie 20 na sali Królowej Jadwigi. Na porządku obrad wykład, który wygłosi radny p. Libera.

— **Wydział czelad. - fryzjerski przy Cechu Fryz. i Perukarzy.** Wszystkich pełnoletnich czeladników fryzjerskich zwołuję na 23 bm. na zebranie wyborcze o godzinie 20 do lokalu p. Jarockiego, ul. Masztalarska 8. Chodzi o wybory wydziału czeladniczego przy cechu. (—) Stefan Nowacki, przewodniczący.

— **„Akord" Tow. Śpiewacze, Poznań - Jeżyce.** Ze względu na mający się odbyć w dniu 23 listopada rb. koncert uprasza się o regularne przybywanie na lekcje, które odbywają się w każdy poniedziałek i czwartek od godz. 20 do 22.

Składki i pokwitowania

Na pomnik Serca Jezusowego: St. D. 10 zł; — Wanda Falkowska i Ada Grabarowa 5 zł; — W. Ł. z prośbą o zdrowie dla żony 10 zł; — K. Kamyczkowie zamiast wieńca na trumnę śp. Maksymiljana Radomskiego 10 zł; — Antoniostwo Wolscy zamiast kwiatów na trumnę śp. Gabrjeli Maksymiljanowej Zabłockiej 20 zł; — N. N. 50 zł; — Kurnatowska, Łódź 1 zł; — St. A. z podziękowaniem za otrzymaną posadę 20 zł; — W. P. 2 zł; — Czesława Meyzówna z podziękowaniem 5 zł; — razem z poprzednio pokwitow. 1 854,90 zł.

Na fundusz wyborczy: I. B. P. 4,50 zł; razem z poprzednio pokwitow. 271,80 zł.

SKRZYNKA DO LISTOW

— **L. B. Poznań - Jeżyce.** Wszędzie czytamy: Lon. (K)

— **L. J. K. 1872.** W warunkach ubezpieczenia, których egzemplarz Pan otrzymał przy zawieraniu umowy z towarzystwem, podane są wszystkie należności i opłaty, jakie Pan winien płacić. Może Pan odmówić uiszczenia takich opłat, o jakich tam niema mowy. Opłata stemplowa powinna wynosić 2 proc. wpłaty Nie wiemy, na jakiej podstawie podwyższono składkę (premję); jeżeli to nie wynika z warunków umowy, ani jeżeli towarzystwo nie doniosło Panu przedtem o podwyższeniu i nie uzyskało Pańskiej zgody, może Pan nie zapłacić. Jeżeli Pan jednak poprzednio już taką składkę płacił, może to być uważane za milczącą zgodę i radzimy płacić nadal, bo wynik wytoczonej Panu w przeciwnym razie sprawy sądowej mógłby być wątpliwy. (K)

— **P. J. Sobkowiak.** Oszczędności złożone w bankach pryw. do końca r. 1922 przelicza się na 5 proc. równowartości w złotych według stanu konta z 1 października każdego roku; późniejsze depozyty 1 800 000 mk. — 1 zł. W bankach spółdzielczych przelicza się w takim stosunku, w jakim zwaloryzowane zostały udziały członków. W czasie powołania do ćwiczeń wojskowych przysługuje Panu prawo do całkowitych poborów, zatem należy płacić nadal podatek dochodowy od tychże; świadczenia na rzecz ubezpieczeń społecznych poleca się również kontynuować. (K)

— **Zb. H. G.** Tow. Pomocy Naukowej dla Młodzieży Męskiej Wielkopolskiej im. Karola Marcinkowskiego, Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 11 a, tel. 12-19 (ks. dr. Noryśkiewicz). (K)

— **Kacinek.** Pomidory były znane już w starożytności. „Młyna w Miasteczku" nie znamy i nie wiemy jak prosperuje; adres dr. B. Jagielskiego: Poznań, ulica Rzeczpospolitej 2. (K)

— **K. 55.** Tego nie możemy rozstrzygać. Najlepiej porozumieć się z innymi wierzycielami, np. z Komunalnym Bankiem Kredytowym, ul. 27 Grudnia 8. (K)

— **K. N. P.** Urzędnik Urzędu Skarb. nie może uwierzytelnić odpisu tak, jak tego wymagają przepisy prawne; należy udać się z tem do notarjusza. (K)

— **P. M. Walczak.** Umowa waloryzacyjna polsko - niem. z 5. 7. 1928 nie jest jeszcze prawomocna, gdyż dotąd nie została ratyfikowaną; dotąd też Min. Skarbu nie wyznaczyło urzędu do regulowania spraw ubezpieczeń niemieckich. (K)

— **P. Z. Jędroszkowiak.** W Zakopanem jest seminarjum gospodarcze, t. zw. Zakład Kórnicki (K)

— **P. K. Sytek.** W tych warunkach pozostaje już chyba tylko wytoczyć Skarbowi Państwa proces; o ile Pan się na to zdecyduje, radzimy powierzyć sprawę adwokatowi. (K)

— **P. C. Skrobalski.** Oczywiście może Pan zwrócić się w tej sprawie do policji budowlanej. Pisma „The Polish Union Daily" nie znamy, w katalogu prasowym Para nie znajdujemy go. (K)

— **K. H. Borzykowo.** Polsko - niem. układ waloryzacyjny z 5. 7. 1928 nie jest jeszcze prawomocny, gdyż dotąd nie został ratyfikowany. Sprawa realizacji należności od niemieckich towarzystw ubezpieczeń jest dlatego nadal w zawieszeniu. (K)

— **M. P.** W San Francisco niema Konsulatu polskiego. Radzimy zwrócić się ewentualnie do konsulatu w Chicago, 844 Rush street. (K)

— **F. F. w m.** Owszem, lecz musi być w Kasie Chorych zgłoszona jako utrzymywany z zarobku ubezpieczonego pracownika członek rodziny (K)

— **K. H. Bydgoszcz.** Wyższa Szkoła Handlowa, Al Marcinkowskiego 3. — Państw. Szkoła Handlowa i Przemysłowa Żeńska, ul. Zwierzyniecka 4, przygotowywa uczennice do zajęć biurowych. — Typu średniego jest Miejska Szkoła Handlowa, ul. Śniadeckich. (K)

— **Rzemieślnik.** Podatek obrotowy nie wchodzi wogóle w rachubę, zaś nabycie świadectwa przemysłowego jest niepotrzebne w myśl wyroku II Izby Sądu Najw. z 8. 11. 1928 (Orzecznictwo Sądów Polskich nr. 96/1928 i nr. 353/1929) oraz okólnika Min. Skarbu z 6. 5. 1930 nr. 291. Radzimy zwrócić Izbie Skarbowej uwagę na przytoczony wyrok i okólnik, a gdyby to pozostało bez skutku, wystąpić na drogę sądową. (K)

nw 2241

Echa M. W. K. T.

W oficjalnym katalogu M. W. K. T. przy podaniu eksponatów Państwowych Zakładów Inżynierji i Zakładów Mechanicznych „Ursus" Sp. Akc. Warszawa, Królewska 35, zakradło się kilka nieścisłości, które wydawnictwo „Katalogu" niniejszem prostuje. Zakłady powyższe wyrabiają samochody osobowe „CWS", półciężarowe „CWS", motocykle „CWS", motorki przemysłowe, radjostacje i radjosprzęt, wzmacniacze po francusku ampflicateurs, ślizgowce, łodzie motorowe, mosty i konstrukcje żelazne, samochody ciężarowe „Ursus", karoserje „CWS", silniki „Diesel-Ursus", na co zwraca się zainteresowanym uwagę.

zw 25 566

zaprasza do częstego oglądania i obserwacji swych licznych okazów.

zw 25567

Dnia 18 września 1930 r., zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż i najtroskliwszy ojczulek, nasz nigdy niezapomniany ukochany brat, zięć, szwagier i wuj, ś. p.

Konstanty Piniecki

Legalizator Urzędu Miar w Poznaniu

przeżywszy lat 49. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 21 b. m. o godz. 16,45 z kostnicy Szpitala Miejskiego na cmentarz św. Wojciecha. Msza św. za duszę Zmarłego odprawi się w poniedziałek, dnia 22 b. m. o godz. 8,30 w kościele parafjalnym w Sołaczu.

W ciężkim smutku pogrążeni

zw 25579 **żona z synkiem i rodzina.**

W czwartek, dnia 18 września 1930 o godzinie 10 rano, powołał Pan Bóg do grona Swych aniołków, po krótkich i ciężkich cierpieniach, naszą najukochańszą córuchnę i siostrzyczkę, ś. p.

Danusię

w 6-tej wiośnie życia. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 21. b. m. o godz. 4,30 z kaplicy św. Józefa, na cmentarz św. Wojciecha.

W żalu nieutuleni

Janostwo Pływaczykowie
z dziećmi i rodziną.

Poznań, d. 18 września 1930
ul. Działyńskich 10.

zw 2572

Msza święta

za duszę ś. p.

Leonarda Rutendorf Przewoskiego

odprawi się w pierwszą niezmiernie bolesną rocznicę śmierci, w kościele św. Marcina, w poniedziałek, dnia 22 września r. b. o godz. 8 rano, na którą zaprasza wszystkich Życzliwych pamięci Zmarłego,

pozostała w bezbrzeżnym smutku

zw 25569 **żona z córeczką.**

W pierwszą rocznicę śmierci męża i ojca naszego, ś. p.

Stanisława Broekerego

odbędzie się w Kostrzynie

msza św.

w poniedziałek, 22 b. m. o godz. 9 o czem donoszą Krewnym i Znajomym

zw 25580 **żona i dzieci.**

Strumiany, 19. 9. 1930 r.

Dnia 18 b. m. po krótkiej lecz ciężkiej chorobie zmarł, ś. p.

Konstanty Piniecki

urzędnik Służby L. U. M. w Poznaniu.

W przedwcześnie Zmarłym straciliśmy szczerego i życzliwego kolegę oraz gorliwego członka stowarzyszenia. Cześć Jego pamięci!

Stowarzyszenie Urzędników Okręgowego Urzędu Miar w Poznaniu.

zw 25569

Żałobne Kapelusze
stale na składzie
T. Ludwig
Poznań, Szkolna 9.
Pw 4907-38, 105

Poszukuję natychmiast młodszego
ekspedjenta - dekoratora
do oddz. bławatno-konfekcyjnego. Oferty proszę z podaniem wymagań nadesłać do firmy
Bazar - Piątek, Gdynia.
zw 25581

Ostatnie 2 dni wyścigów konnych

z totalizatorem urządzanych przez **Wielkopolskie Towarzystwo Wyścigów Konnych** **odbędą się w dniach 20 i 21 września** na torze wyścigowym w Ławicy koło Poznania. Początek gonitw o godzinie **15,30** bez względu na pogodę. Dojazd autobusami Kolei Elektrycznych od Mostu Teatralnego oraz pociągiem kolejowym o godz. 15,15.

Pw 5100-38,121

W niedzielę, 21 września

Wielka gonitwa z przeszkodami o nagrodę 14000 złotych oraz gonitwa loteryjno - sprzedażna.

Losy w cenie zł 2, oprócz szans wygrania konia wyścigowego, upoważniać będą do wolnego wstępu na tor w niedzielę.

Magazyn Artykułów Męskich

L. Dytkiewicz i S-ka, pl. Wolności 1

przejąłem w drodze kupna na wyłączną własność i prowadzić będę nadal pod własną firmą.

Staraniem moim będzie przez skorą i rzetelną obsługę oraz najprzedniejszą jakość towarów zupełnie zadowolić Szan. Odbiorców.

Proszę o łask. poparcie.

Zygmunt Poplewski

Magazyn Artykułów Męskich

Plac Wolności 1.

Pw 5101-38,117

BRYLANTY u SZULCA

PLAC WOLNOŚCI 5.

Wielki złoty medal na P. W. K.

Pw 4 119-31,132

LOKALE

parterowe przy Al. Marcinkowskiego na biura, magazyny itp. ca 300 kw. m. z centralnem ogrzewaniem wprost od gospodarza do oddania od 1. X. rb. Zgłoszenia **„Par“**, Al. Marcinkowskiego pod **38,94.** Pw 5080-38,94

Autobus „RENAULT-SCEMIA“

zupełnie nowy na 32 miejsca siedzące.

Najwyższa nagroda — duży złoty medal na Międzynarodowej Wystawie Komunikacji i Turystyki w Poznaniu. — Szczegółowa oferta na żądanie.

FABRYKA KAROSERYJ

autobusowych, ciężarowych, ambulansowych i t. d.

„AUTORUCH“, Sp. z ogr. odp.

Poznań, ul. M. Focha, narożnik ul. Palacza. Tel. 77-75.

Pw 5 026-37,171

Niniejszem podaję do łaskawej wiadomości Szan. P. T., iż uruchomiłem **w Poznaniu na Zawadach** przy **ul. św. Michała** obok dworca Poznań-Wschodni

Wędzarnię Ryb i Fabrykę Konserw Rybnych

Dążeniem moim będzie zaopatrzeć Szan. P. T. w towar codziennie świeży i pierwszorzędnej jakości po cenach możliwie jaknajniższych.

Fr. Ziółkowski

Przemysł Rybny

Poznań. Telefony 50-05 i 36-95.

Pw 5171-37,46

KINO WILSONA

Łazarz, ul. Strusia.

Najpiękniejszy rosyjski film

CZARNY ORZEŁ

Rudolf Valentino

Vilma Banky.

Przez ten film zdobył sobie Valentino swoją sławę i popularność światową. zw 25584

Poszukuję kupna

prasowarki korytkowej

ogrzewanej gazem, o średnicy walca 400 — 500 m/m. Oferty **pod W. L. 874 do Rudolf Mosse, Gdańsk.** Tw 408

CZAS zmienić kapelusz

Kapelusze w najmodniejszych kolorach i fasonach

poleca: **PIOTR PLUCIŃSKI, St. Rynek 37.**

Pw 5103-38,119

NAJLEPSZE

Słoje do konserw

Aparaty

oraz wszelkie pojedyńcze przybory

Maszynki i puszki do lodów

Prasy do soków

W. JANASZEK

Poznań, ul. Jezuicka 1.

Pw 5095-37,40

Place budowlane

wprost od właściciela

położone między Bukowską a Marcelińską.

Działki wielkości od 800—1500 mtr. kw. po różnych cenach i dogodnych warunkach. — Na niektórych działkach znajdują się drzewa i krzewy owocowe.

Zgłoszenia: Matejki 60, II. lewo, telefon 62-86, godz. 14—17. Pw 5 054-38.42

Angielski garnitur parowy do młócenia

fabrykatu **Garret Sons** młocarnia 60 x 24, lokomobila 10 do 12 K. M. nom. bardzo korzystnie na sprzedaż. Maszyny te są gruntownie wyreparowane i zostaną na życzenie także osobno oddane.

Hugo Chodan

dawn. Paul Seler

Poznań, ul. Przemysłowa nr. 23.

Tw 8818

Restauracja Hackepeter

w Berlinie w bardzo ruchliwej dzielnicy w pobliżu Dworca Śląskiego (Schlesischer Bahnhof), złotodajne źródło dla energicznych fachowców. Maszyny rzeźnickie. 4-pokojowe mieszkanie (bez obowiązku dostarczenia innego lokalu) na miejscu. Potrzeba Mk. 8.000.— **Sprzedaje: Roloff, Berlin-Cöpenick, Kaulsdorferstr. 106.** Tw 410

Majętność ziemska w Poznańskiem

ca 2000 mórg pszenno-buraczanej i żytniej ziemi, w tem 170 mórg bardzo dobrych łąk, 550 mórg dobrego lasu z kompletnemi inwentarzami i całkowitem żniwem natychmiast do oddania za cenę 400 000 zł. przy zaliczce 160 000 złotych. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zw 25 570.

Sekretarz-książkowy

lat 30 z średniem wykształceniem z 10 letnią praktyką biurową (w Wójtostwie) **poszukuje posady** ewentualnie za kaucją do 5 tys. zł w Wójtostwie lub w większym majątku. Wolny od 1. 11. 30 r. Zgłoszenia Kurjer zw 25 565

Leśnictwo Dóbr Dzierzbice

poczta Kłodawa

i hodowla zwierząt futerkowych

potrzebuje dwóch młodych

praktykantów leśn. i dwóch uczni leśn.

do leśnictwa, łowiectwa i do hodowli zwierząt futerkowych.

zw 25575

Każdy uspołeczniony Obywatel winien być członkiem Poznańskiego Okręgu „CARITAS“. Tabliczki jałmużnicze:

są najskuteczniejszym sposobem walki z żebractwem i włóczęgostwem.

Składka miesięczna wynosi minimalnie 1,— zł. Po tabliczki ałmużnicze należy się zgłosić do biura Poznańskiego Okręgu „CARITAS“. Nowy Rynek 13 parter Tabliczki emaljowane obowiązują do minimalnej składki 5,— zł miesięcznie

Miły pobyt

w Restauracji i Winiarni Rzymskiej

przy Matejki 56, tel. 70-65 — vis a vis Parku Wilsona

Codziennie koncert artystyczny

Dancing — Separatki

Lokal otwarty do godz. 2 w nocy.

Pielęgnowane wina i napoje

Obiad z 3 dań zł 1,50. Ceny bardzo przystępne.

zw 25571

Siwizna

postarza. Farbowanie „Henną“ włosów brwi i rzęs. Trwałą elektr. ondulację. Manicure spec. Masaże głowy i twarzy i wszelkie inne zabiegi w doskonałem wykonaniu

„Salon de Coiffure“ N. Muszyński

ul. 27 Grudnia nr. 4 i ul. 3 Maja nr. 4.

Pw 5110-38,128

Willa w Puszczykowie

4 pokoje, światło elektryczne, piękny ogród zaraz do **wynajęcia** lub na **sprzedaż.** Oferty do Kurjera pod **zw 25564**

Około

300 dębowych, używanych

sądków

od 20 do 75 litrów pojemności **na sprzedaż.** Reflektanci zgłoszą się pod **zw 25 554** do Kurjera Pozn. z podaniem ceny **kupna.**

Drzewo opałowe

sosnowe szczapy I kl. wyrąb 1926
po 11,50 zł za mp. franco wagon
stacja Sieraków n/W. oferuje

L. Modelski, Międzychód n/W.

telefon 4, adr. telegr.: Spedlumo.

zw 25578

Kogo nie przyjęła
Państw. Szkoła Budownictwa
ten może jeszcze wstąpić na
Poznańskie Kursy Budowlane
Kraszewskiego 17, III prawo
Pp 4818-16,371

Poszukuję
podróżujących
na Poznań i na prowincję oraz od 1. X. r. b. potrzebny **pomocnik** do Wytwórni Win i soków z podaniem pensji, bez stołu i stancji. Zgłosz. przyjmuje
F. Adamkiewicz, Gostyń (Wlkp.)
zw 25,71

Pomocnika

do składu kolonjalnego i delikatesów, starszego, nie niżej 24 lat, dobrze poleconego, obeznanego z branżą, poszukuję zaraz lub od 1. 10. r. b. Oferty z odpisami świadectw i podaniem pensji przy wolnym stole i mieszkaniu do Kurjera pod dw 1579

Bank Ludowy w Szubinie poszukuje zaraz
członka zarządu
rutynowaną siłę, obeznaną dokładnie ze sprawami wchodzącemi w zakres bankowości spółdzielczej. Zgłoszenia z odpisem świadectw i podaniem referencyj oraz wymagań należy kierować pod adresem: Dyr. Walkowski, Prezes Rady Nadz. Banku Ludowego w Szubinie. dw 1585

Przetarg.

Magistrat m. Łodzi ogłasza przetarg nieograniczony na dostawę
1000 m³ kamienia polnego
do brukowania ulic.

Wzór oferty, warunki ogólne i wzór umowy są do nabycia w Wydziale Budownictwa, Oddział Komunikacji, Plac Wolności 14, II piętro, pokój nr. 35, codziennie od godz. 9 do 13, za opłatą zł. 5.—

Oferty z oznaczeniem ceny jednego metra sześciennego kamienia polnego loco ul Kwiecista, lecz nie wyższej jak zł. 25.—, należy składać w Wydziale Budownictwa 22 września 1930 roku, do godz. 11,30 w kopertach podwójnych, zapieczętowanych i zalakowanych pieczęcią firmową, z napisem: „Oferta do przetargu na dzień 22 września 1930 roku na dostawę kamienia polnego" z podaniem nazwy i adresu oferującej firmy. Koperta wewnętrzna winna zawierać ofertę, podpisane warunki ogólne przetargu oraz przejrzany wzór umowy, zewnętrzna zaś — dowód złożenia wadjum do depozytu Magistratu m. Łodzi.

Wadjum w wysokości 3 proc. od oferowanej sumy może być złożone w gotówce, bądź też w wartościach, wymienionych w warunkach ogólnych przetargu.

Oferty mogą być składane na całość dostawy, lub na jej część, lecz nie mniejszą jak 500 m³.

Oferty będą otwarte w dniu 22 września 1930 roku o godzinie 12-ej w Wydziale Budownictwa, Plac Wolności 14, III piętro, pokój 43.

Magistrat zastrzega sobie prawo wyboru oferentów, jak również prawo nieprzyjęcia żadnej oferty.

Oferty, nie odpowiadające warunkom przetargu, lub złożone po terminie, nie będą rozpatrywane.

dw 1581 **Magistrat m. Łodzi.**

Zarząd Kasy Emerytalnej rozpisuje niniejszem
przetarg ofertowy
na prace asfaltowe i brukarskie
przy budowie domów robotniczych przy ul. Rolnej—Łanowej w Poznaniu.

Kosztorysy można odbierać w Zarządzie Kasy, Poznań, Wierzbięcice 6, w godzinach od 9—12 za opłatą 5.— zł.

Zarząd K. E. zastrzega sobie rozdział oferowanych prac pomiędzy kilku przedsiębiorców, wzgl. unieważnienie przetargu. Uwzględnia się tylko firmy bezwzględnie fachowe. dw 1583

Otwarcie ofert nastąpi 24 września 1930 r. o godz. 12-ej.

DOBROWOLNA LICYTACJA

W poniedziałek, dnia 22 b. m., od godziny 12-tej w południe do godziny 4-tej po południu, sprzedawać będę na placu w firmie „Karossa" w Poznaniu, ul. Niegolewskich 22

kilkanaście sztuk
używanych samochodów
osobowych i ciężarówkę 4-tonową, marek amerykańskich i europejskich, — otwarte i karetki.

Wszystkie samochody znajdują się w bardzo dobrym stanie i gotowe do jazdy.

Stefaniak
komornik sąd. z pol. Poznań, Przemysłowa 41.
Pw 5 105-38,26

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE
Ogłoszenia wśród drobnych:
1-łamowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (naprzykład: z 18924, n 2735, d 1790 i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE

Majątek 500 mórg
z własnem polowaniem sprzedam cena 110.000 zł, wpłaty 50.000, wtem hipoteka 42.000 na 30 lat. Maciejewski, Dąbrowskiego 88. zdw 91 917

Benenowski Chwaliszewo
76. Najtaniej. zdw 91 756

Samochody
okazyjnie na sprzedaż: 1 Fiat limousine na dorożkę 6.000 zł. 1 Peugeot limousine na dorożkę 8.000 zł. 1 Praga limousine na dorożkę 8.000 zł. 4 Praga otwarte Piccolo od 3.000 do 8.000 zł. 1 Peugeot otwart. 4 siedz. 3.000 zł. Dogodne warunki spłaty. Samochody gotowe do wyjazdu. „Praga" Automobile Poznań, Plac Wolności 11. Tel. 55-33. Pw 5050-38,10/11

Kuchnia
biała, bufet, kredens, kodówka itd. tanio. Św. Wojciech 8, parter, prawo. zdw 91 900

Sprzedam
wyszynk piwa lub odstąpię część ubikacji sklepowej w śródmieściu nadającej się na składnicę lub warsztat. Zgłoszenia T. Żak, Poznań, Różana 14. zdw 91 936

Sprzedam
okazyjnie motor elektryczny prądu stałego. Zgłoszenia T. Żak, Poznań, Różana 14. zdw 91 935

Koncesję
samochodową sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 91 938

Futro
popielice i peleryna skunsowa do sprzedania. Stary Rynek 78, II. piętro, na prawo. zdw 91 934

Gospodarstwo
45 mórg pszenno-buraczanej ziemi, cena 16.000. Adres wskaże Kurjer zdw 91 818

Skład
kolonjalny z mieszkaniem, magiel sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 91 848

Trąbka „B."
Rower damski tanio na sprzedaż Rynek Łazarski 18. zdw 91 866

Skład
kolonjalny, delikatesów z mieszkaniem Łazarz sprzedam. — Adres wskaże Kurjer zdw 91 865

Skład
kolonjalno - spożywczy z restauracją dobrze prosperujący sprzedam. Oferty Kurjer zdw 91 822

Willa
dwumieszkaniowa, jedno mieszkanie 3 pokojowe kuchnia dla nabywcy do objęcia. Cena 40 tys., wpłaty 20 tys. reszta za rok. Oferty Kurjer zdw 91 302

Gramofony płyty
Bruździński i S-ka. Wielka 18. Ceny bezkonkurencyjne. zdw 91 600

Motocykl
Rex-Acme 500 cm. model 29, w bardzo dobrym stanie sprzedam okazyjnie. Wskaże Kurjer zdw 91 598

Skład
kolonjalny z całem urządzeniem, 2 pokojowe mieszkanie z kuchnią sprzedam. Swarzędz Rynek 34. zdw 90 889

Samochód
limuzyna 5 osobowy, mało używany z powodu likwidacji przedsiębiorstwa tanio do sprzedania. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 577

Fabrykę karmelków
w ruchu z budynkami sprzeda bardzo tanio właściciel Oferty z podaniem gotówki proszę do Kurjera Poznańskiego zdw 91 565

Porcelanę, alpakę, Szkło
Prezenty — kupuje się najlepiej i najtaniej wprost w Hurtowni Porcelany, Wroniecka 24, podwórze. zdw 91 821

Sprzedam
okazyjnie mało używane: heblarkę grub. 600, piłę taśm. komb. z frezerem i wiertarkę, piłę tarczową, motor elektr 5½ KM, transmisję. Zgłoszenia Kurjer jw 4677

Kilimy
artystyczne. Wierzbięcice 13. zdw 91 809

Największy
wybór w kapeluszach męskich po bardzo niskich cenach — sprzedaje A Pietrzykowski, ulica Wielka 8. Pw 50 94-37,83

Sprzedam
spiesznie z powodu wyjazdu zagranicę 4 morgi ogrodu ogrodzonego, 300 drzew owocowych, staw rybny, dom 2 pokoje i kuchnię i wszystkie inne zabudowania za cenę 13 tysięcy zł. Zgłoszenia z dołączeniem znaczka Jańczyński, Ostrów, ulica Staro-Targowa 5. zdw 91 797 zdw 91 797

Sprzedam
zaraz dom w Wągrowcu, osada 4 morgi roli, ½ morgi łąki, ładne położenie przy lesie. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 800

Futerał
do fuzji rozkładanej skórzanej tanio. Oferty Kurjer zdw 91 783

Skład
fryzjerski dobrze prosperujący korzystnie sprzedam, z powodu zmiany przedsiębiorstwa. Oferty Kurjer Poznański zdw 91 419

Meble
w olbrzymim wyborze po cenach zniżonych poleca A. Baranowski, Poznań, ul. Poodgórna. 13. Pw 4053-34,47

Meble
przechodzone sprzedam tanio. — (Wilda), Dolina 2, II. prawo. zdw 91 893

Duży skład
przyległemi dwoma pokojami, kuchnią, centrum Gniezna, nadający się na każdą branżę do odstąpienia lub zamienię na mieszkanie w Poznaniu. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego, Gniezno 380 nw 3904

Gonty - szkudły
60 tys. prawie nowe, 6 tys. bm. łaty 700 m. kw. papy (Raborit) tanio sprzeda Hala drzewna, Wesołe Miasteczko b. Pewuki. Tel. 7748. zdw 91 152

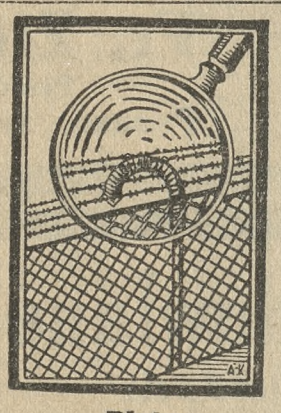

Płoty
druciane kompletnie z ustawieniem lub bez dostarcza bezkonkurencyjnie a solidnie firma „Drutownia — Poznań" Fabryka siatek i najstarsza (zał. 1906) specjalna fabryka płotów Poznań, ul. św. Marcin 45 a. Pw 4387

Dobra
lokata pieniędzy. Parcele budowlane przy dworcu Ławicy, torze wyścigowym i lotnisku, każdej wielkości na korzystnych warunkach do oddania. Bliższych informacyj udziela Cerbe, piwiarnia, narożnik ul Dąbrowskiego i Lotniczej przy lotnisku Ławicy. rw 11 617

Skład
towarów krótkich i konfekcji w większem mieście powiatowem w rynku z przyległem 3 pokojowem mieszkaniem, gdzie wszelkie wyższe szkoły — zaraz na sprzedaż. Oferty Kurjer zdw 91 764

Aparat
filmowy Leica, aparat do powiększania Karex tanio sprzedam. Grunwaldzka 11, IV. zdw 91 837

Tanie źródło
gabinetów męskich od najwykwintniejszych do najpojedyńczych wielkim wyborze poleca po cenach fabrycznych fabryka mebli A. Szczaniecki, Tama Garbarska 3. zdw 91 627

Parcele
w Puszczykówku sprzedam. Informacje Grodzki, Puszczykówko. zdw 91 626

Młyn
dobrej okolicy. maszyny najnowszej konstrukcji, rok stare, z piekarnia parową, wypieka 12 centnarów dziennie, przemiał 120 centnarów, z powodu rodzinnych stosunków do sprzedania. Agenci wykluczeni. Fachowcy pożądani. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 663

Parcele
1—2 mórg blisko stacji Ławica sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 91 620

Gospodarstwo
110 mórg ziemi I klasy prywatne bez długu, 78 ornej, 32 łąki, żywy i martwy inwentarz nadkompletny oraz całkowite żniwo. Mieszkanie 5 pokojowe spiesznie sprzedam. Cena 60 000, wpłata 30 000. Oferty Kurjer zdw 91 684

Samochód
półciężarówka, w dobrym stanie sprzedam lub zamienię na parcele. Zgłoszenia do Kurjera zdw 91 678

Sypialnia
jasno-orzechowa, dobrze utrzymana, korzystnie na sprzedaż. Słowackiego 27, I. piętro, lewo. zdw 91 666

Radjo
3 lampkowy z akumulatorem i głośnikiem sprzedam. Ratajczak, Strumykowa 6. zdw 91 671

Willę
sprzedam tanio. Karsin, powiat chojnicki. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 91 675

Samochód
kryty tanio sprzedam za 2 500 zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 724

Płaszcz
damski nowy zimowy popielaty 46, piecyk żelazny, kuchenka gazowa. Kantaka 5, ogród. II., lewo. zdw 91 708

Słodło, szory
nowe tanio sprzedam. Oferty Kurjer zdw 91 782

Ślubne
obraczki, pierścioki zaręczynowe zegarki ręczne, stosowne podarki ceny od 16 do 100 zł poleca Chwilkowski, Św. Marcin 40. zdw 91 885

Skład
kolonjalny z pokojem, światłem elektrycznem korzystnie na sprzedaż. Żupańskiego 3. zdw 91 729

Fortepian
(skrzydło) tanio sprzedam dobrze utrzymany. Marsz. Focha 83 (z Rynku). zdw 91 730

Skład
towarów krótkich centrum Poznania korzystnie sprzedam. — Oferty Kurjer Poznański zdw 91 704

Willa
8 pokojowa, wtem 3 wolne, ogród w powiatowem mieście, sprzedam. Oferty Kurjer zdw 91 749

Antyki
meble, obrazy, świeczniki, zegary i dywan 3×4 na sprzedaż. Skarbowa 4, parter, lewo. zdw 91 700

Skład
z dużą ubikacją sprzedam. Adres Kurjer zdw 91 640

54
morgi ziemia pszenna, zabudowania masywne, dom 3 pokoje, inwentarz żywy, martwy kompletny. Cena 14 000, wpłaty 8 000 złotych. Wielki wybór gospodarstw na korzystnych warunkach spłaty poleca Argus, Poznań, Piekary 18. zdw 91 878/79

Parcele
Antoninek 80 gr. „Osadopol", ul. Rzeczypospolitej 9. zdw 91 773/4

Fortepian
skrzydło tanio sprzedam. Kasztelan, Strumykowa 34. zdw 91 751/2

Okna
nowe, rozmaite, sztuka 30,— Poznań, Naramowicka 15 a, Szelag. rw 11 636/7

150
mórg ziemia pszenna, 25 łąki, dwie sadu, dom 6 pokoi, domy dla robotników zabudowania gospodarcze I. klasy. Dzierżawa 12 lat, z morgi 100 funtów żyta. 4 konie, 11 krów. Maszynerja kompletna, objęcie 10 000 złotych Argus, Poznań, Piekary 18, telefon 3728. zdw 91 880/1

Dom
14 ubikacyj z ogrodem korzystnie sprzedam. Poznań-Winiary, Kowalska 19 c. zdw 91 296/7

Szeping
i rewolwerówka korzystnie do nabycia. Oferty „Par". Aleje Marcinkowskiego 11, pod 38.126 Pw 5107-38,126

5 KUPNA

Magiel
używany kupię. zdw 91 181

Kupię
willę w Puszczykówku nad Wartą. Zgłoszenia do Kurjera zdw 91 668

Nieruchomość
w Poznaniu kupię. Wpłacę gotówką 30 000 zł Zgłoszenia pod zdw 91 672 do Kurjera

Poszukuję
per kasa około 1 000 kw. m. używanych szalówek albo 2 mtr. swartów. Oferty Kurjer zdw 91 703

Parceli
kilka pod budowę willi kupię blisko tramwaju. Pośrednicy wykluczeni. Oferty z ceną do Kurjera zdw 91 695

Pianino
używane kupię. Oferty, cena Kurjer zdw 91 712

Piecyk
przenośny kupię. Oferty Kurjer zdw 91 707

Piec
przenośny kaflowy kupię. Oferty Kurjer zdw 91 732

Linoleum
używane kupię. Oferty Kurjer zdw 91 731

Dywan
250×300 kupię. Oferty Kurjer zdw 91 655

Dom
kupię w Poznaniu lub w pobliżu z wpłatą do 9 tysięcy. Oferty Kurjer zdw 91 857

Poszukujemy
kupna 2 tragarzy profil 32 nie niżej 3½ m. Zgłoszenia do Kurjera pod zdw 91 829

Autobus
kupię. Oferty szczegółowe, podanie ceny, wpłaty. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 877

Kupię
białe łóżko żelazne. Dybalska — Górna Wilda 15. zdw 91 895

6 KAMIENICE

Kamienica
przy ul. Długiej przynosząca dochodu 21 tys. zł rocznie korzystnie do nabycia przy wpłacie 150 tysięcy z' za cenę 200.000 zł. — Oferty Kurjer zdw 91 290

Kamienicę
centrum handlowe masywna komfortową, dochód 54.000 sprzedam 520 000, wpłaty 200 000 Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 91 685

Kamienica
centrum, dochód 9 500, cena 90 000, wpłaty 40 000. Rutkowski, Grobla 29. zdw 91 846

7 PIENIĄDZ

Wspólnika
z kapitałem 50 do 100 tysięcy przyjmę do poważnej fabryki bardzo dobrego artykułu Zgłoszenia do Kurjera zdw 91 680

Dam
7.100 dolarów na I. hipotekę tylko kamienicy w Poznaniu (15 procent). Spieszne zgłoszenia Kurjer zdw 91 847

Unieważniam
dwa akcepty wystawione na 50 zł. płatny dnia 23 września 1930 i na 100 zł płatny dnia 5 października 1930, z powodu zerwania umowy dostawy. Wystawca i akceptant Leon Türk. Poznań, Chwaliszewo 68. żyrant Kazimierz Śniatecki. Poznań. Wielkie Garbary 9, obecnie adres nie znany bo wyjechał do Argentyny. Leon Türk. zdw 91 951

10 000
zł wypożyczę. Gwarancja posada. Propozycje do Kurjera Poznańskiego zdw 91 677

Poszukuję
pożyczki 1.000 — zł dam 18% od 100.— na ½ roku poszukuję. — Oferty Kurjer zdw 91 628/9

10 000 zł
lub mniej pożyczę pod zastaw. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 654

Pożyczę
na pierwszą hipotekę na nową budowlę 5.000 za dobrym procentem, agenci wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 91 899

Za
pożyczkę do 10 000 wydzierżawię 2—4 pokoje z kuchnią i ogrodem owocowym we willi. Oferty Kurjer zdw 91 652

8 DO WYNAJĘCIA

Skład
pokój do odnajęcia za dzierżawę w Jarocinie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 91 282

Mieszkanie
6 pokoi komfort za dzierżawę oddа Czarnecki, Ratajczaka 13. zdw 91 514

4 pokojowe
mieszkanie w centrum miasta, komfortowe z meblami zaraz do oddania. Adres wskaże Kurjer zdpw 91 650

Mieszkanie
umeblowane 5 pokojowe z ogrodem lub bez we Wieleniu do wynajęcia. Zgłoszenia Lerchenfeldowa Wieleń, n. Not. zdw 90 733

Cztery
pokoje z wygodami w willi, ogród, do oddania, czynsz za rok 3 600 zł. Kossmann, Fredry 6, III. zdw 91 838

3 pokoje
z komfortem 4 500 na Jeżycach. Oferty Kurjer zdw 91 722

Zamienię
2 pokoje, kuchnię, łazienkę na Jeżycach na 3 pokoje. Oferty Kurjer zdw 91 721

Mieszkanie
10 pokojowe z komfortem, w najpiękniejszej dzielnicy Poznania oddam natychmiast. Przejąć trzeba część mebli. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 91 733

Pokój
kuchnia 600, rok dzierżawy 2 razy pokój kuchnia 1 200 półtora roku dzierżawy, wybór innych poleca Informacja, św. Marcin 15, I. front. zdw 91 906

Mieszkania
składy, pokoje, wybór poleca. — Czarnecki, Ratajczaka 13. zdw 91 844

2 pokoje
duże z kuchnią frontowe, słoneczne, światło elektryczne, gaz, w śródmieściu IV. piętro, 3 600 zł wtem 14 miesięczny zaraz wolne za zgodą gospodarza. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 91 856

Mieszkania
2 pokojowe z kuchnią i łazienkami za rok 1 500 zł wprost od gospodarza. Poznań, Rataje, St. Michalak. zdw 91 827

Pokój
próżny 1 osobowy blisko Teatru do wynajęcia, czynsz zgóry. — Oferty Kurjer zdw 91 817

Dwupokojowe
pokój kuchnia 4 pokoje komfort za dzierżawę. Mroczkowski, Plac Karmelicki 1, skład. zdw 91 819

Pokój
500 dzierżawa 20 złotych wskaże Agencja, Długa 5. zdw 91 789

3
mieszkania po 2 pokoje kuchnia w Dębcu 3 200 zł, 2 lata dzierżawa. Brauza, Górna Wilda 15. zdw 91 894

W Puszczykowie
blisko dworca 2 pokoje z kuchnią na cały rok tanio do wynajęcia. Willa Różanka, Chłapowska. rw 11 631

9 SZUKA MIESZK.

Mieszkania
komfortowego w lepszym domu. 3—5 pokojowego poszukuje samodzielny kupiec, zamożny bezdzietny. Wyczerpujące oferty Kurjer Poznański zdpw 91 352

Poszukuję
mieszkania 5 pokojowego w Poznaniu lub okolicy od gospodarza Zgłoszenia pod S. Puszczykowo, telefon 8 willa „Truda". zdw 90 607

Panienka
uczciwa wychodząca zamąż szuka próżnego pokoju. Oferty Kurjer zdw 91 802

Poszukuję
3 pokoi, kuchnia. Oferty Kurjer zdw 91 683

Mieszkania
3 pokojowego z kuchnią i łazienką wprost od gospodarza poszukuje. Zgłoszenia Hadryś Matejki 56. zdw 91 638

3 pokojowego
mieszkania wprost od gospodarza poszukuje. Czynsz 2 lata zgóry. Oferty Kurjer zdw 91 705

3—5
pokojowego poszukuję, centrum. Oferty Kurjer zdw 91 750

Poszukuję
3—4 pokojowego mieszkania w najbliższej okolicy Poznania za czynszem miesięcznym. Oferty Kurjer zdw 91 775

Ziemianin
poszukuje 2—4 pokoi kuchni za dzierżawę lub meblami. Oferty Kurjer zdw 91 907

2—4
pokojowego mieszkania meble lub bez poszukuję. Oferty Kurjer zdw 91 843

Poszukuję
2 pokoje z kuchnią, czynsz zgóry 2 000—3 000. Adres Kurjer zdw 91 861

Poszukuję
mieszkania 2—3 pokojowego z komfortem Oferty z warunkami Kurjer zdw 91 832

Młode
małżeństwo szuka 3 pokojowego mieszkania od gospodarza. Cena podług ugody. Oferty Kurjer zdw 91 688

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienię
pokój kuchnię z portjerstwem na takowe bez portjerstwa. Adres Kurjer zdw 91 687

Mieszkanie
2 pokoje, kuchnia zamienię na takowe lub pokój kuchnia. Warunek kupna części mebli. Oferty Kurjer zdw 91 715

Zamienię
7 pokojowe mieszkanie, centrum, I., na 3—4, tylko centrum, najwyżej II. Oferty Kurjer zdw 91 745

2 pokoje
z kuchnią, Wilda, zamienię na podobne lub większe za dopłatą. Adres wskaże Kurjer zdw 91 655

Mieszkanie
5 pokojowe z przynależnościami, ogrodem w Toruniu, Bydgoskie Przedm. zamienię na 3—4 pokojowe w Poznaniu. Oferty Kurjer zdw 91 795

11 POKOJE UMEBL.

Pana
na wspólny pokój przyjmę. Półwiejska 29 parter, prawo zdw 88 224

Elegancki
pokój lepszemu panu z bardzo dobrem utrzymaniem od 1. 10. oddam. Podgórna 12 b. III. prawo. zdw 91 060

Słoneczny
pokój pani, kilku panienkom. Matejki 60, wysoki parter, lewo, godzina 2—5. zdw 90 924

Skromny
pokoik z utrzymaniem dla panienki Strzelecka 2, II., prawo. zdw 91 779

Jasna 12
I., lewo, panu ewtl. utrzymaniem. zdw 91 776

Pokój
z kuchnią z meblami 1 200 zł. odstąpię Szymkowiak, ul. Niska 18/20. zdw 91 840

Pokój
ładny, elektr., łazienka, utrzymaniem u samotnej inteligentnej osoby. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 810

Dwa pokoje
wynajmę, telefon, elektryczność, wejście klatki schodowej, I. piętro, Matejkiewiczowa, Marcin 64 zdw 91 808

Parterowy
dwuosobowy, Wierzbięcice 18. zdw 91 816

Dwa
łączne sypialka z lepszym, 1—2 solidnym wyższym urzędnikiem, oraz jeden dla jednego pana, światło elektryczne wynajmie Łąkowa 9, parter, lewo. zdw 91 623

Pokój
dla dwóch solidnych panów. — Kraszewskiego 9 b, II., lewo. zdw 91 616

Pokój
słoneczny, niekrępujący dla 2 osób, własna pościel do wynajęcia, Kwiatowa 4, IV., prawa. zdw 91 682

Dwuosobowy
utrzymanie, kuchnia Matejki 45, II., lewo. zdw 91 667

Pokój
nowoczesnemi wygodami kuchnia warszawska, jarska djetetyczna, Wały Jagiełły 20, m. 5, narożnik Półwiejskiej. zdw 91 674

Pokój
ładny wynajmę. Skryta 11, II., prawo. zdw 91 451

Wspólny
pokój wolny dla 2 panienek. — Oferty do Kurjera zdw 91 718

Elegancki
1. 10. Długa 3, II., lewo. zdw 91 716

Pokój
niekrępujący, centralne ogrzewanie, elektryczność 2 osoby zaraz. Wyspiańskiego 12, IV. zdw 91 659

Pokój
dwuosobowy wynajmę. Działyńskich 8, II., lewo. zdw 91 698

Pokój
dla 2 pań (panów) z obiadami bez (fortepian) zaraz lub 1. Matejki 68, wysoki parter, lewo. zdw 91 737

Świeżo
renowany pokój od 1. X., godz. 5—7. Czesława 16 a, I., prawo. zdw 91 735

Pokój
dla bezdzietnego małżeństwa lub pana. Raszkiewicz. Niegolewskich 16. zdw 91 772

Pokój
27 Grudnia 5, II. zdw 91 757

1—2
pokoje odnajmę z utrzymaniem lub bez. Wiadomość Młyńska 13, III., lewo. zdw 91 651

Pokój
Marcina 41, III., Kolesiński. zdw 91 642

Dla rodziny
małej pokój z piecem kuchennym Sielska 43. zdw 91 637

2 studentkom
lub jednej pokój frontowy Matejki 55, II., prawo naprzeciwko Studjum Wychowania Fizycznego. Elektryczność, centralne, łazienka, ewentualnie z utrzymaniem. Od 10—2 i 4—8. Zgłoszenia osobiste albo Kurjer zdw 91 632

Klatki
schodowej pokój wskaże Kurjer zdw 91 457

Pokój
inteligencji, utrzymaniem, Jackowskiego 21, III. zdw 91 929

Poszukuję
pana na pokój, Mylna 17, Czabańska. zdw 91 914

Komfortowe
jeden lub dwa pokoje Ogrodowa. Oferty Kurjer zdw 91 903

Pokój
z telefonem komfortowo urządzony oddam solidnemu panu, Ulica Działyńskich 9, III, prawo. Pw 5109-38.127

„Informator" poleca pokoje
Ratajczaka 15 (Pasaż) zdw 91 928

Pokój
dwuosobowy bez pościeli. Rom. Szymańskiego 4, II., prawo. zdw 91 841

Małżeństwu
tanio przyległe 2 pokoje z używaniem kuchni lub dwom panom. Górna Wilda 111, III. p. prawo w ogrodzie. zdw 91 850

Pokój
słoneczny, blisko Zamku intelig. pani wydzierżawię. Adres wskaże Kurjer zdw 91 858

Pokój
dla dwóch intelligentnych osób, bez pościeli. Łąkowa 13, I., prawo. zdw 91 855

Lepszy
pokój 1—2 solidnym panom od 1 wynajmę. Bukowska 33, parter, lewo, front. zdw 91 853

Próżny
pokój wydzierżawię. Wskaże Kurjer zdw 91 864

Pokój
frontowy wynajmę pościel pożądana. Czesława 11, II. lewo. zdw 91 820

Pokój
inteligentnym panom. Kwiatowa 9, parter, prawo. zdw 91 812

Kantaka
8, III., p., lewo, pokój wynajmę. zdm 91 790

Pokoje
z całodziennym utrzymaniem wynajmę. Zabłocka, Aleje Marcinkowskiego 1, I. zdw 91 887

Pokój
elegancko umeblowany, słoneczny z wejściem z klatki schodowej zaraz. Św. Wojciech 26, II., lewo. zdw 91 890

Pokój
utrzymanie 1—2 panienkom. — Drowa Korbońska Pocztowa 28 zdw 91 897

Pokój
wynajmę. Wodna 23, II., lewo. rw 11 632

12 SZUKA POKOJU

Student
medycyny poszukuje większego, słonecznego pokoju z pełnem utrzymaniem w domu nobliwym, najchętniej u lekarza w okolicy ul. Libelta. Oferty z ceną proszę łaskawie składać w Kurjerze Poznańskim pod zdw 91 240

Studentka
poszukuje pokoju z elektrycznem oświetleniem 1 10., okolica Zamku. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 843

Pokoik
umeblowany, czysty, niedrogo, spokojnemu panu zaraz. Oferty z ceną Kurjer zdw 91 839

Małżeństwo
bezdzietne poszukuje pokoju umeblowanego z używaniem kuchni w centrum od 1 X. 30 Zgłoszenia z podaniem ceny i warunków do Kurjera Poznańskiego pod zdw 91 662

Pani
szuka pokoju. Oferty, cenę Kurjer zdw 91 740

Pokoju
skromnego utrzymaniem, najchętniej Łazarz. Zamek poszukuje urzędnik. Cena Kurjer zdw 91 738

Studentka
poszukuje pokoju w okolicy ul. Słowackiego Oferty z ceną proszę składać w Kurjerze pod zdw 91 741

Stancji
utrzymaniem, opieka dla ucznia pobliżu browaru Huggera poszukuje. Oferty Kurjer zdw 91 648

Dwa pokoje
umeblowane z używalnością kuchni poszukuje małżeństwo bezdzietne. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 91 641

Dwie
studentki pokoju utrzymaniem. Oferty cenę Kurjer zdw 91 930

„Informator" poszukuje pokoi
Ratajczaka 15 (Pasaż) zdw 91 931

Zupełnie
niekrępującego, wygodnego pokoju poszukuje solidny spokojny pan, Ładna okolica, lub centrum, elektryczność, łazienka pożądane. Oferty ew. podaniem ceny Kurjer Poznański zdw 91 860

Absolwent medycyny
poszukuje eleganckiego pokoju ewentl z pianinem od 1. 10. 1930 Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zdw 91 951

Urzędnik
poszukuje taniego, skromnego swobodnego pokoju. Oferty Kurjer zdw 91 828

Pokoju
z utrzymaniem, elektrycznością poszukuje dwóch panów w śródmieściu. Oferty z podaniem warunków do Kurjera Poznańskiego zdw 91 876

Pokoju
dobrze umeblowanego 1. 10. dla pani. Centrum, elektryczność, łazienka. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 786

Pokoik
czysty, blisko tramwaju, elektryczność, spokojny pan zaraz 50 złotych. Oferty Kurjer zdw 91 886

Młode
bezdzietne małżeństwo poszukuje pokoju umeblowanego. Oferty z podaniem ceny do Kurjera rw 11 630

13 LOKALE

Dwa
duże frontowe pokoje na biura do oddania. Ul. Rzeczypospolitej 5, parter, lewo. zdw 90 771

2 pokoje
w centrum miasta wydzierżawie na biuro. Oferty Kurjer zdw 91 830

14 DZIERŻAWY

Skład
rzeźnicki wydzierżawię z kompletnem urządzeniem zaraz. J. Janiszewski, Szamotuły, ul. Wroniecka. zdw 91 622

Dzierżawy
domku i 5—10 mórg dobrej ziemi na dłuższy czas poszukuje. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera pod zdw 91 692

Gościniec
pełnym koncesem 43 morgi ziemi kościelnej wiosce na 9 lat, objęcie 5.000 Nowak, Poznań, Górna Wilda 50, pierwsze piętro. zdw 91 762/3

Mieszkanie
w Gostyniu zdrowe i słoneczne 5 pokoi i kuchnia, śpiżarnia, łazienka i t. d. z centralnem ogrzewaniem, wodociągiem zaraz do wydzierżawienia. A. Hejnowicz, Szeroka 11, telefon 75. nw 3898

Szukam
placu oparkanionego na składnicę węgli zaraz. Oferty Kurjer zdw 91 806

Skład
z mieszkaniem, kompletnem urządzeniem, nadający się na każdą branżę, w mieście powiatowem, zaraz wydzierżawię. — Oferty Kurjer zdw 91 787

Plac
ze szopą wydzierżawi Deierling, G. Wilda 160 I. zdw 91 793

Piekarnię
dobrą na prowincji wydzierżawię zaraz. Adres wskaże Kurjer Poznański pod zdw 91 794

Okazja dzierżawy
bez konkurencji, dobrej okolicy, sklep spożywczy, wymiana zboża na mąkę, śrótownik motorowy sprzedaż drzewa, węgli do tego 15 mórg ziemi pszennej, masywnemi obszernemi budynkami z powodu choroby wprost od właściciela do nabycia. Dzierżawca zamieszkuje sam. Objęcia podług ugody. Zgłoszenia do Agentury Kurjera Poznańskiego Pleszew, Kiosk. nw 3909

Dom
mój, Wronki, Rynek 229, w którym znajdują się 2 duże lokale handlowe oraz lokale mieszkaniowe wydzierżawię natychmiast w całości lub częściowo. A. Zondek, Berlin, Alexanderufer 7. rw 11 628

15 LETNISKA

Zakopane
Agencja Siemianowskiego poleca na sezon zimowy duży wybór pensjonatów do dzierżawy. nw 3782

Majątek
przy Poznaniu przyjmie rekonwalescentów i osoby pragnące spokoju, dobrego utrzymania. — Okolica śliczna, wszelkie wygody. Oferty Kurjer zdw 91 824

16 OSOBISTE

Lekarz 33
zdw 86 265 ma list w administracji. zdw 91 871

21 ZGUBY

Zgubiłem
wykaz osobisty. Uczciwego znalazcę proszę o zwrot. Franciszek Ratajczak, Wielka 24. zdw 91 444

Repinczer
większy, czarny żółte łapki przybiłkał się. Młyńska 12 a, II. piętro. zdw 91 748

Wieczne pióro
część z piórem zgubiłem droga Zawady, Plac Wolności wynagrodzenie. F-a Gmurowski, Plac Wolności 10 zdw 91 831

Unieważniam
zagubione papiery wojskowe wystawione przez P.K.U. Poznań na nazwisko Michał Waszyk, — Grobla 23. r 11 620

22 ROZMAITE

Najtańsze źródło zakupu pończoch
nowo otworzony specjalny magazyn pończoch, skarpet, trykotów A. Hayduk, św. Marcin 64 poleca rozmaite gatunki po niskich cenach. Pw 5045-38.28

Bankowiec
rutynowany w sprawach finansowych, majątkowych, procesowych i podatkowych przyjmie poboczne zajęcie w charakterze stałego doradcy, ścisła dyskrecja w kwestjach poufnych Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zdw 91 570

Karmazyny
(Rhode—Isl.—Red.) Koguty 4 i 5 miesięczne po dobrych nośkach ciemne upierzenie, śliczne okazy sprzedam lub zamienię na kury. Stefan Słaby Poznań-Starołęka, Bystra 35. zdw 90 117

Masażystka
dyplomowana poleca się w dom i poza dom, Trzosowa położna, Jaraczew, p. Jarocin. zdw 91 578

Obraz jest
najpiękniejszym upominkiem przy każdej uroczystości. Największy wybór najniższe ceny tylko we firmie Witold Lewerski, Wrocławska 36. Pw 4 069-34.143

Futra
damskie i męskie wszelkiego rodzaju wykonuje na miarę według najnowszych modeli. Reparacje i przeróbki fachowo i tanio. W. Królikiewicz, Podgórna 6 Pw 4 854-37.23

Choćby najtrudniejsze
sprawy sądowe, podatkowe i inne załatwia Biuro Prawne św. Wojciech 26. zdw 91 645/6

PP. Kupcy i Przemysłowcy!
Regulacja książek, sprawy sądowe i podatkowe, przy trudnościach finansowych sanacje i odroczenie wypłat, ugody etc. przeprowadza skutecznie i dyskretnie Wielkopolskie Biuro Zleceń, Więckowski, em. starszy sekretarz sądowy Poznań, Skarbowa 7, tel. 53-92. zdw 91 711

Tania
oprawa obrazów, szklarnia budowlana, wszelkie oszklenia K. Stoiński, św. Marcin 14. zd 91 758

Samochód
Citroen, do tego czasu w użytku zamienię na dobrą limuzynę najchętniej nowszy Ford z dopłatą. Oferty skierować pod nw 3606

Zamiana
Kinoaparat Ika z lampą łukową na aparat fotograficzny 10×15 z dobrym objektywem i dodatkami. Oferty Kurjer nw 3605

Podróżujący
branży piekarskiej przyjmie posadę. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 460

Ekspedycja
film prop. handl. poszukuje towarz. z kapitałem, gwar. udział wyjazd 1931. Zgłoszenia do Agencji „Kazia", Bydgoszcz, ul. Marsz. Focha 31 pod „pro patria" zdw 91 870

Lekarz
prakt. na prowincji z większą praktyką poszukuje aprob. zastępcy na 3 tygodnie od 29. 9. 30. dw 1560

Futer
naprawa, modernizacje. Wierzbięcice 13. zdw 91 815

Szyję
pierwszorzędnie polecam się poza dom. Oferty Kurjer zdw 91 814

Dziewczynkę
2 miesięczną oddam na własną. Kurjer zdw 91 788

23 OŻENKI

Ładna
miła, biedna, czy znajdzie jeszcze szczęście? Zgłoszenia panów lat 30—50. Cel matrymonjalny. Kurjer zdw 91 719

Wdowiec
lat 35, z 1 dzieckiem, posiadający własny dom i interes, szuka na tej drodze inteligentnej i wykształconej żony. Majątek niekonieczny. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 693

Znudzony
samotnością szukam bratniej duszy. By dzień powszedni miłością osłodzić. Kupiec-kawaler lat 39, brunet, słusznego wzrostu z własnem przedsiębiorstwem handlowem i mieszkaniem. Panie szczerze myślące i zdecydowane raczą złożyć wyczerpujące zgłoszenia z fotografją, którą się zwraca do Kurjera zdw 90 104. Cel matrymonjalny.

Wdowiec
bezdzietny w średnim wieku, urzędnik państwowy, szuka żony, panny do lat 35, najchętniej z gospodarstwa rolnego zechce złożyć oferty z fotografją do Kurjera zdw 91 634. Sprawę traktuje się poważnie.

Męża
szukam dla krewnej lat 29 z majątku, Pomorzanka. Posiada ca 10 000 gotówki i wyprawę. Oferty Kurjer zdw 91 633

Ziemianin
w średnim wieku, posiadający 800.000 majątku szuka tą drogą towarzyszki życia. Posag pożądany 150.000. Oferty Kurjer Poznański zdw 91 813

Przystojny
wdowiec, lat 50, na niższym urzędzie, średniego wzrostu, posiadający własność i urządzenie domowe byt zapewniony, szuka stosownej żony Wielkopolanki, starszej panny, bezdzietnej wdowy skromnej i poważnej o dobrym charakterze z gotówką. Rzecz traktuje serjo. Dyskrecja zapewniona. Oferty Kurjer zdw 91 886

24 NAUKA

Kto
udziela lekcji śpiewu? Zgłoszenia Kurjer zdw 91 725

Szkoła Tańców Modernistycznych Jarosława Średzińskiego
Kurs dla początkujących 20-go września. — Lekcje prywatne każdego czasu. Strzelecka 3, parter prawo. zdw 90 743

1,25
łacina, polskie, greka, referencje chlubne. Kurjer zdw 90 910

Francuskiego
włoskiego, angielskiego udziela praktycznie teoretycznie wykształcona, rutynowana osoba 2.—, 2.50, 3.—, Strzelecka 31, podwórze wprost II. piętro, prawo. zdw 90 923

Poszukuje
się lekcyj w zakresie 4 klas dla chłopca w celu przygotowania do 5 kl. gimn. human. Zgłoszenia uprasza się do Kurjera Poznańskiego zdw 91 728

Kursy Korespondencyjne
Powszechnego Instytutu Organizacji Nowoczesnej Warszawa, Hoża 35/25, uczą poszukiwanych metod naukowej organizacji księgowości, biurowości, sprzedaży, reklamy itd. Wyczerpujące informacje bezpłatnie. Podać listownie: adres, zawód. Tw 403

Nauczycielka
udziela korepetycji, przystępne warunki. Oferty Kurjer zdw 91 753

Udzielam
korepetycji oraz przygotowuję dzieci. Oferty Kurjer zdw 91 658

Nauka
gry na skrzypcach. Meyer, koncertmistrz, ul. Dąbrowskiego 36. zdw 91 644

Korepetytora
dobrego poszukuje się zaraz. — Oferty pod zdw 91 634

Kursy stenografji
pisania na maszynach. Kantaka 1. II. piętro. zdw 90 455

Kursy krótkoterminowe dzienne lub wieczorne
gotowania wykwintnego 60 potraw, urządzenie zimnego bufetu, nakrycie stołu, ubieranie półmisków oraz kurs prasowania sztywnej męskiej bielizny. — Informacje kancelarja Kursów Gospodarczo-Zawodowych w Poznaniu, św. Marcin 69. Pw 4905-38,48

25 MUZYKA

Od
1 października potrzebuję pierwszorzędnego tria albo duet z wielkim repertuarem. Zgłoszenia z podaniem warunków Hotel Europejski, Ostrów Pozn. dw 1580

Lekcje
gry skrzypcowej. Dąbrowskiego 9/11, parter, prawo jw 4676

I-ekcyj
fortepianu udziela nauczycielka niedrogo. Ratajczaka 10, I. zdw 91 807

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Młynarz
samodzielny, rzutki fachowiec z dobremi świadectwami, przyjmie posadę. Oferty Kurjer zdw 90 031-2

Inżynier rolnictwa
doświadczony, energiczny lat 36, obejmie posadę kierownicza w administracji prywatnej, rządowej, samorządowej lub w szkolnictwie. Za wyrobienie posady stałej dam jednomiesięczne pobory. Oferty Złoczów, ul. Potockiego 6, Trzcieniecki. nw 3 783

Nauczycielka
wychowawczyni, rutynowana poszukuje posady od zaraz. Świadectwa bardzo dobre. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 627

Skórnik!
posiadający dyplom szoferski, pierwszorzędne referencje poszukuje posady zaraz lub później. Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 90 990

Kasjerka
młoda, przystojna, z dobremi referencjami, ewentualnie z kaucją poszukuje odpowiedniej posady najchętniej na prowincji. Łaskawe oferty proszę do Kurjera zdw 90 882

Ekspedjentka
z branży kolonjalnej poszukuje posady za kaucją od 1. X. 30. Zgłoszenia do Kurjera zdw 91 333

Początkująca
maszynistka poszukuje posady. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 91 324

Mistrz młynarski
z długoletniemi świadectwami, trzeźwy, przy pracy jak i poza pracą poszukuje posady nadmłynarza lub samodzielnego możliwie na dominjum zaraz lub później. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 89 763

Szofer
z praktyką warsztatową, punktualny, chętny, obeznany z wszelkiemi maszynami rolniczemi i parowemi poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 91 739

Panienka
wiejska, uczciwa, sumienna, znająca szycie i wszelkie prace poszukuje posady u samotnego państwa lub z dziećmi. Oferty Kurjer zdw 91 770

Wiejska
dziewczyna poszukuje posady z gotowaniem do wszelkich prac domowych. Oferty Kurjer zdw 91 759

Gospodyni
do samotnego państwa poszukuje posady. Jóźwiakówna, telefon 6203. zdw 91 662

Posady
portjera, woźnego lub inkasenta, ewtl. z kaucją poszukuje starszy kawaler, znający język polski i niemiecki. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 904/5

Praczka
szuka więcej miejsc do prania — wypełnia pracę czysto i sumiennie bez obawy. W Płucieniczak, Mostowa 37, IV. zdw 91 586/7

Gospodyni
poszukuje posady do samotnej osoby lub na probostwo. Oferty Kurjer zdw 91 639

Młody zbożowiec
poszukuje odpowiedniego zajęcia za małem wynagrodzeniem może stawić kaucji 500—1 000 zł. Oferty Kurjer zdw 91 630

Książkowa
dzielna bilansistka, obeznana z podatkami, pragnie zmienić posadę. Oferty Kurjer nw 3910

Inteligentna
panienka, która przeszła 2 kursy seminarjum poszukuje posady do dzieci jako bona. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 283

Kucharka
z dobremi świadectwami samodzielna, znajomość dobrej kuchni i zapraw szuka posady od 1. 10. Zgłoszenia do Kurjera zdw 91 694

Absolwentka
Państw. Szkoły Zdobniczej w Poznaniu szuka posady rysowniczki lub nauczycielki robót ręcznych. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 833

Absolwentka
M. Sz. H. zamiejscowa poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 91 506

Pokojowa
czysta, rzetelna i sumienna, poszukuje posady 1 październ'ka, tylko w lepszym domu. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 90 215

Bilansista
książkowy poszukuje posady. — Oferty zdw 91 546

Gospodyni
w średnim wieku, znająca gotowanie, zaprawy konserw prasowanie sztywnej bielizny oraz wszelkie prace w gospodarstwie wiejskim poszukuje posady na probostwie lub majątku. Łaskawe zgłoszenia uprasza Krause, Bydgoszcz, ul. Łokietka 4a. zdw 91 564

Pomocnik handlowy
branży kolonjalno-delikatesowej win, wódek dzielny ekspedjent, palacz kawy nawskroś uczciwy poszukuje od zaraz posady ekspedjenta, magazyniera, podróżującego. Na żądanie kaucja. Oferty Kurjer zdw 91 670

Ekspedjentka
poszukuje posady w składzie kolonjalnym zaraz lub później może służyć dobremi świadectwami Oferty „Par". Aleje Marcinkowskiego 11, pod 57.45. Pw 5108-57.45

Dziewczyna
do wszystkiego poszukuje posady zaraz lub 1. 10. Oferty Kurjer zdw 91 932

Dziewczyna
szuka posługi zaraz. Oferty Kurjer zdw 91 925

Szofer
inteligentny, samotny, spajacz autogeniczny fachowiec, szuka posady, miejscowość obojętna. Łaskawe oferty skierować do Kurjera Poznańskiego zdw 91 916

Dziewczyna
uczciwa z świadectwami poszukuje posady Oferty Kurjer zdw 91 909

Panienka
z ukończoną 7 klas gimnazjum szuka zajęcia w biurze Zgłoszenia Kurjer zdw 90 402

Poszukuję
posługi na przed południe. Oferty Kurjer zdw 91 439

Kuśnierka
krawcowa zna pierwszorzędne fasonowanie naprawianie oraz pociąganie futer szuka pracy poza domem. Oferty Kurjer zdw 91 412

Szofer
trzeźwy, sumienny poszukuje posady, miejscowość obojętna, w chwilach wolnych zajmie się inną pracą. Oferty Kurjer zdw 91 409

Służąca
samodzielnie prowadząca gospodarstwo, dobrem gotowaniem poszukuje posady w lepszym domu. Pościel własna. Łaskawe zgłoszenia Stanisława Pachnowska, Przeczn'ca 1, III. prawo. zdw 90 934

Praczka
poszukuje prania. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 778

Praczka
poszukuje prania. Oferty Kurjer zdw 91 902

Bufetowa
poszukuje posady zaraz lub 1. października. Oferty Kurjer zdw 91 851

Kasjerka-ekspedjentka
obeznana także z książkowością poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 91 852

Dziewczyna
do wszystkiego poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 91 854

Dziewczyna
czysta porządnej rodziny z gotowaniem poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 91 867

Handlowiec
branży kolonjalno-delikat. z kilkuletnią praktyką poszukuje jakiejkolwiek posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 042

Szofer - ogrodnik
dla mojego pomocnika i szofera lat 27, dzielnego i obrotnego w zawodzie i pewnego kierownika wozu szukam samodzielnej posady na majątku, gdzie będzie miał możność ożenić się. — O. Kupsch, ogrodnictwo, Leszno, ul. Poplińskiego 4. zdw 91 826

Dziewczyna
młodsza, znająca prace domowa, cokolwiek gotowania, poszukuje posady 1. 10. Kurjer zdw 91 624

Inteligentna
panienka z lepszej rodziny przyjmie posadę gospodyni u samotnej pani, lub pana od 1. 10. lub prędzej. Okolica obojętna. Łaskawe oferty Kurjer zdw 91 798

Nauczycielka
z językiem polskim i niemieckim poszukuje posady od października. Ślatałowa, Ciszkowo p. Czarnków. zdw 91 572

Rutynowana
bufetowa szuka posady w cukierni lub restauracji. Oferty Kurjer zdw 91 619

Gospodyni
przyjmie zarząd domu u samotnej osoby. Oferty Kurjer zdw 91 618

Posługę
przyjmię rzetelna, czysta pracowita osoba. Referencje na życzenie. Oferty proszę Kurjer Poznański zdw 91 874

Pierwszorzędna
pokojowa poszukuje posady z dobremi świadectwami. Oferty Kurjer zdw 91 720

Registrator
adwokacki, piszący na maszynie poszukuje posady ewentl. magazyniera lub ekspedjenta. Oferty Kurjer zdw 91 792

Poszukuję
posady jako kucharka z dobrem gotowaniem, polecenia bardzo dobre, do wszystkiego. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 714

Służąca
poszukuje posady. Kostbar, Skłudzewo poczta Rzeczkowo, powiat toruński. zdw 91 613

Panienka
inteligentna która zna pracę biurową poszukuje posady jako uczennica. Oferty Kurjer zdw 91 710

Młoda
książkowa-stenotypistka praktyką 8 letnią poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia pod zdw 91 706

Pokojowa
uczciwa i pracowita poszukuje posady w lepszym domu od 1. 10. Oferty Kurjer zdw 91 723

Praczka
poszukuje prania. Półwiejska 35 III. zdw 91 882

28 WOLNE MIEJSCA

Dziewczyna
zaraz potrzebna. Czamański, ul Wielka 12. zdw 91 761

Młodsza
książkowa umiejąca prowadzić żurnal amerykański i któraby w wolnych chwilach pomocną była przy ekspedycji w dziale lokcjowym, zechce złożyć swoją ofertę z odpisem świadectw do Kurjera zdw 91 760

Potrzebna
służąca do wszelkich prac domowych z samodzielnem dobrem gotowaniem do 3 osób. Zgłoszenia z świadectwami. Niegolewskich 6, II. piętro, lewo, między 15 a 17 godziną. zdw 91 653

Potrzebna
szwaczka do szycia bielizny i reparacji w dom. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 649

Potrzebna
służąca z samodzielnem gotowaniem i znajomością prac domowych. Zgłoszenia Wyspiańskiego 14, I., lewo. zdw 91 647

Kasjerka
z branży zbożowej, władająca językiem polskim i niemieckim pilna, sumienna od 1 października na prowincję poszukiwana. Oferty z fotografją i odpisami świadectw które się zwraca nadesłać do Kurjera Poznańskiego pod dw 1582

„AUTO-PRZEWÓZ"
Wypożyczalnia samochodów ciężarowych
Poznań, ul. Dąbrowskiego 83/85. Tel. 74-52
Wypożycza samochody ciężarowe do wszelkich przewózek. Klm. 55 gr.
zw 7.5548

Nauczycielka freblanka
z kilkoletnią praktyką umiejąca dobrze i rozumnie wychowywać dzieci poszukuje posady stałej. Zgłoszenia do Kurjera zdw 91 699

Sierota
w smutnem położeniu poszukuje posady z gotowaniem od 1 w Gnieźnie Oferty Kurjer zdw 91 697

Sierota
uczciwa do wszystkiego z gotowaniem poszukuje posady od 1. Oferty Kurjer zdw 91 696

Starsza
osoba poszukuje posady od 1 lub 15 października u samotnej osoby. Oferty Kurjer zdw 19 889

Służąca
poszukuje posady 1. najchętniej w restauracji, może zastąpić a-nonserki i obsługę gości. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 747

Wychowawczyni
dobrą krawieczyzną poszukuje posady do dzieci, praktyki 7 lat. Mickiewicza 29, II., prawo. zdw 91 746

Elew
z szkołą rolniczą handlową oraz praktyką poszukuje posady w Rolniku lub innem przedsiębiorstwie zbożowym. Oferty Kurjer zdw 91 744

Pomocnica
z krojem i szyciem poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 91 743

Służąca
uczciwa poszukuje posady do wszystkiego z gotowaniem od 1. 10. 30., w lepszym domu. Ostatniem miejscu 8 lat. Oferty Kurjer zdw 91 742

Absolwentka
Miejskiej Szkoły Handlowej poszukuje posady. Łaskawe oferty do Kurjera rw 11 640

Uczciwa
osoba poszukuje posady, najchętniej przy chorej. — Oferty Kurjer zdw 91 801

Panna
młoda, z wyższem wykształceniem i szkołą gospodarczą, obeznana we wszystkich gałęziach gospodarstwa domowego i podwórzowego oraz książkowością poszukuje posady zarządzającej od 1 października za skromnem wynagrodzeniem. Łaskawe oferty Kurjer zdw 91 796

Bona
zamiłowana do dzieci, z dłuższą praktyką z lepszej rodziny, w polskiem i niemieckiem biegła, muzykalna, uprasza o posadę zaraz lub od 1. 10. rb. Łaskawe oferty Kurjer zdw 91 799

Stenotypistka
polsko-niemiecka poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 91 791

Agenci
uczciwi i sumienni do sprzedaży maszyn do szycia na wysoką prowizję pożądani. Kromczyński, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 5. zdw 90 264

Dla nauczycielek
z biegłą konwersacją francuską, muzyką ma pierwszorzędne posady do klas powszechnych lub gimnazjalnych także w Wielkopolsce Biuro nauczycielskie Marji Rechter, Lwów Chmielowskiego 9 zdw 91 316

Pomocnika
fryzjerskiego oraz ucznia przyjmie zaraz Kurzyński, fryzjer, Czempin. zdw 91 571

Potrzebna
służąca do wszelkiej pracy domowej. Restauracja, Wierzbięcice 41 b. zdw 91 545

Domokrążni
Poszukuje się inteligentnych i odpowiedzialnych pań i panów dla sprzedaży bardzo pokupnego artykułu za wysoką prowizję w Poznaniu i wszystkich miastach Wielkopolski i Pomorza Zgłoszenia Gustaw Macher, Poznań ul. Wyspiańskiego 12. zdw 91 536

2 000 — 4 000
złotych miesięcznie zarobią solidni, dobrze ustosunkowani panowie, przyjmując zastępstwo poważnego banku — Prowadzimy dział pożyczkowy inkasowy oraz sprzedaż obligacji premjowych na raty. Poważne oferty składać Lwów, skrytka pocztowa 271 nw 5 094

Uczeń
możliwie z ukończoną szkołą handlową potrzebny zaraz Woźniak i Kosicki, dawniej Jacob Appel, najstarszy dom delikatesów, Aleje Marcinkowskiego 7. zdw 91 368

Posługaczka
uczciwa, czysta na cały dzień. Ratajczaka 28, III. lewo. zdw 91 922

Pomocnik
fryzjerski potrzebny. Wołyńska 13. zdw 91 919

Samodzielna dziewczyna
starsza do prowadzenia gospodarstwa wiejskiego potrzebna zaraz Zgłoszenia: Buda, Grobla 13. zdw 91 901

Uczennice
na piękne robótki ręczne przyjmuje. Św. Marcin 22, wejście B, III. prawo. zdw 91 823

Służąca
z dobremi świadectwami umiejąca gotować i lubiąca dzieci potrzebna zaraz Zgłoszenia od 4—6 Józef Ciesielski, baletmistrz Teatru Wielkiego, ul. Reya 1, II., u p. baronowej Butlar. zdw 91 657

Podróżujący
który ma już dobrą praktykę potrzebny do większego zakładu. Kaucja pożądana. Zgłoszenia do Kurjera pod zdw 91 681

Marszantka
dzielna, biegła w ekspedycji na stałą posadę potrzebna zaraz. — Zgłoszenia z podaniem pensji przy wolnem utrzymaniu i stancji uprasza Helena Maciejewska Śrem, Rynek 34. zdw 91 825

Pomocnik
fryzjerski potrzebny zaraz. Gąsiorowskich 10 Łazarz. zdw 91 835

Służąca
do wszystkich prac domowych potrzebna zaraz Poznań Pocztowa 9 II. ptr., lewo. zdw 91 834

Dzielnych
ślusarzy budowlanych do okuwania przyjmę Wenecjańska 3. rw 11 633

Służąca
do wszystkiego potrzebna. Szewska 12, I. piętro lewo rw 11 635

Fryzjerski
pomocnik sobotę potrzebny. — Mokra 12. zdw 91 803

Kasjerka
potrzebna zaraz na stałą posadę do autobusu z kaucją 1000—1 200 Oferty Kurjer zdw 91 875

Uboczny zarobek
znajdą podróżujący branży ubezpieczeniowej, maszyn rolniczych i portretów itd. Zgłoszenia listownie Gospodarczy Zakład Kredytowy Lwów, Wałowa 11 a, Oddział Obligacji. Pw 4886-72.131

Pomocnik
handlowy książkowy do hurtowni tytoniowej na prowincji od 1 10 30, potrzebny Oferty „Par" Aleje Marcinkowskiego 11, pod 57.9. Pw 5044-57.9

Służąca
uczciwa i porządna z dobrem świadectwami do wszystkiego potrzebna. Adres wskaże Kurjer Stary Rynek rw 11 623

Uczeń
fryzjerski potrzebny. Górna Wilda 82. zdw 91 836

Młoda
panienka jako kasjerka potrzebna od zaraz w Poznaniu. — Spieszne zgłoszenia z podaniem wymagań i zdolności kierować Kurjer zdw 91 845

Dziewczyna
do wszystkiego z dobrem gotowaniem, religijna czysta potrzebna. Dominikańska 3, I., lewo 4—6. zdw 91 842

Poszukuje
się polsko niemieckiej nauczycielki dla 8 letniej dziewczynki Zgłoszenia Kurjer zdw 91 726

Służąca
z dobrem gotowaniem i prasow. do samotnego państwa której zależy na stałej posadzie, warunek dobre świadectwa lub polecenia. Br. Machalla, 27 Grudnia 2. zdw 91 891

Praczka
uczciwa i czysta potrzebna od zaraz. Zgłoszenia przyjmuje ul. Libelta 10. zdw 91 896

Posługaczka
może się zgłosić. Adres Kurjer zdw 91 892

Dziewczyna
uczciwa z gotowaniem potrzebna od 1. 10. Mielcarek, Półwiejska 19. zdw 91 898

Znaczny zarobek
znajdą ustosunkowane i energiczne osoby na terenie państwa przez rozpowszechnienie poważnego i aktualnego wydawnictwa niezbędnego każdej instytucji i przedsiębiorstwa. Oferty red. „Państwo Polskie". Warszawa, ulica Boduena 1. Pw 4586 62.463

Pielęgniarka
zawodowa do niemowlęcia i 1½ rocznego dziecka, kochająca dzieci potrzebna od 1. października. Zgłoszenia listowne z odpisami świadectw oraz fotografji Edmund Schrager, Kraków, Syrokomli 22. nw 3907

Maszynistka
pierwszorzędna siła szuka posady. Oferty Kurjer zdw 91 361

Kasyno
oficerskie 70 pp. poszukuje zaraz rutynowanej kucharki. Zgłoszenia Kasyno Ofic. 70 p. p., Pleszew. nw 3908

Panna
do dzieci może się zgłosić od 1-go października. Oferty Kurjer zdw 91 939

Uczennicę
do krawieczyzny na ½ roku przyjmę. Kirschke, Ogrodowa 12 zdw 91 811

Dziewczyna
uczciwa, dobrze polecona do wszelkich prac domowych z samodzielnem dobrem gotowaniem od 1. 10 może się zgłosić H. Rakowska, Stary Rynek 40. zdw 91 625

Kucharka
która samodzielnie gotuje, pierze, prasuje, potrzebna do bezdzietnego małżeństwa w małem mieście od 1 października. Pokojowa także na miejscu. Oferty Kurjer dw 1 576

Kucharka
z wykwintnem gotowaniem, także kuchnia jarska do wielkopańskiego domu w mieście powiatowem potrzebna od 1. 10 za dobrem wynagrodzeniem Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego dw 1 575

Kroju, szycia
krawieczyzny bieliźniarstwa robót artystycznych, kursy dzienne oraz wieczorne, tanio! Informacje biuro Kursów Gospodarczo-Zawodowych w Poznaniu św. Marcin 69. Pw 4 904-38.101

Potrzebny
kucharz z najlepszemi świadectwami od 15 X. Zgłoszenia Kotowo p. Granowo. zdw 91 664

Samodzielna
sukniarka okrycia potrzebna. Kurowska, Szamarzewskiego 11. zdw 91 669

Uczeń
zegarmistrzowski z gimnazjum lub wydziałowej potrzebny — Chwilkowski, Św. Marcin 40. zdw 91 884

Uczennice
do haftu artystycznego potrzebne. Adres Kurjer zdw 91 713

Służąca
potrzebna. Rynek Łazarski 2, podwórze, II piętro zdw 91 690

Służąca
uczciwa, czysta dobrze polecona, z gotowaniem, praniem do 3 osób 1 października potrzebna. Zgłoszenia sobota od 4—7 Słowackiego 27, parter, lewo zdw 91 702

Uczciwa
służąca potrzebna Adres Kurjer zdw 91 736

Służąca
dobrze polecona potrzebna zaraz. Plac Wolności 2, III., prawa. zdw 91 727

Stenotypistki
władającej językiem polskim i niemieckim w słowie i piśmie i stenografującej biegle po niemiecku lub po polsku poszukuje wielkie przedsiębiorstwo przemysłowe na Górnym Śląsku. Życiorys, odpisy świadectw i wysokość wymaganego wynagrodzenia należy przesłać do ekspedycji Kurjera pod zdw 91 580

Posada
wolna dla osoby, która wypożyczy 1.500.— na pół roku. Oferty Kurjer zdw 91 926/27

Szlifierz
wykwalifikowany i b. zdolny potrzebny natychmiast na wyjazd do Fabryki Luster i Szlifierni szkła. Oferty proszę składać do Administracji „Kurjera" pod zdw 91 869

Fryzjer
na wypomóżkę, potrzebny. Górna Wilda 88. zdw 91 849

Uczennica
może się zgłosić. Niklasiewicz, Wrocławska 37 zdw 91 635

DZISIAJ w KINIE

Apollo: „Rio-Rita".
Aurora: „Liga zemsty".
Casino: „Niebieska myszka".
Colosseum: „Zagadka jednej nocy".
Edison: „Wyspa rozkoszy".
Harfa: Tancerka Ochinea — „Jak kochają gwiazdy".
Kapitol: „Królowa Folies Bergère".
Metropolis: „Stargane struny"
Odeon: „Zły Czar".
Orzeł: „Coraz prędzej".
Renaissance: „Pościg".
Słońce: „Girls'y Paryża".
Stylowe: „Serce ulicznicy".
Tęcza: „Pod pręgierzem hańby".
Wilsona: „Czarny Orzeł".

Humor zagraniczny

— Proszę mi wybaczyć, jeżeli pana nazwałem idjotą. Mam taki już brzydki zwyczaj, że mówię zawsze to, co myślę. (Humorist, Londyn). S. F.

Przedpłata na październik 1930, za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Jlustracja Poznańska" i „Nowiny Sportowe" w Poznaniu w eksped. zł 4,00, w agencjach w mieście zł. 4,50 z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 4,70, z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4,94, kwartalnie zł 14,80, pod opaską w Polsce zł 9,00, pod opaską w innych krajach zł 11,00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 30 gr, na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr, na stronie czwartej 120 gr, na stronie drugiej 150 gr, przed wiadomościami potocznemi 240 gr od 1-łamowego milim. nia porannego przyjmujemy do godz. 18,30, w naglych wypadkach do godz. 22 u stróża, do wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświąt. do godz. 9 przedpołudn. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 30 gr, każde dalsze słowo 20 gr. Za różnice między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada.

Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania wieczornego przyjmujemy do godz. 18,30, w naglych wypadkach do godz. 22 u stróża, do

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materjał poświęcony danej uroczystości

Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 4072, 2305, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.